

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזה מרו שהו'ף לפניו ל'עז'מי
ע'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ויחי תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכב תוספות

משכוכות. לקמה מפרש דהוה הלך העדר אחריו: ה"ד אי במשיכה. שהבישה במקל
 ורצחה לפני שכן דרך תוקח המושך בה דמיה ליגני במשיכה. לפה לי מסירת משכוכות: אי
 במשיכה. קני להו שהיה רהיר או חצר שאניה של שניהן שאין משיכה קונה שם דאין
 משיכה אלא כשמתא או חצר של שניהן בהחומר את הספינה בכבא בתרא (הו עף): ו
 בקרשטא. רסיון ווג שמקרקש בה לפני העדר
 ודלף כולו אחריו: עיזא דאזא ברש ערדא. יש
 לכלכל העדר על חרפו ודרך העמים להלך בראש
 העדר הולך אחריהם: עבד לנגדא סמוחא. לעו
 המושך מנפר עניה ובשלת ונפלת כבודו
 והעדר אחריה פר כשהמקום נפרע משונאי
 ישראל ממנה לתן פרסיסו בשנתן מהרגני:
 מותני. פשה הראשון. כשנתמש בה. וכן
 השני. להשתכל וקנא ומגולה. בטא
 שהתלע ועובר הבסה: השני חייב. והראשון
 פטור והבגרא מפרש עד מתי ראשון פטור אבל
 לא פשה ראשון וכל שני ומצאו מגולה ולא
 פשה שניה חייבין דהקני השני חייב הוה
 אומקנא שניהו ראשון לשני משתמש וקמן
 עליו שיכנסו פשה כראוי. ועבר עליו השור או
 חמור ונפל מות: פטור. ובגמרא פרין הואיל
 וכראוי הוא הדיכ נפל לפני מקול הפריה.
 בור שריא ונכנס בורה שכיב לתוכו לתרדוב או
 לתחמיק ושור הולך על שפת הבור ישמע קול
 הפשיט ונבעת ונפל על פניו בבור: חייב. בעל
 הבור ואפילו שור שהוא פשה דאמר לקמן דף
 (ה) במתניא דבעל הבור פטור דאיבעי עיניו
 ומקול תבא חייב מקול הפריה ביעתה ובגמרא
 פרין ניקא בורה גרם ליה. ל"א לפניו מקול
 הפריה בעל הבור חייב דאזיב איתא לעומר
 בורה גרם לו ובורה נקטא בעלמא הוא דעבר
 דקיל למיתת את חבירו פטור מדיני ארבי
 ותמיהוהו איפסור אפיה בעל הבור חייב בר נאן
 כדמפרש בגמ' וזה שמעתי: לאחריי מקול
 הפריה פטור. כדמפרש בגמרא ואזיב דנקט
 ברישא מקול הפריה תנא סיפא לאחריי מקול
 הפריה: בכלי שור. שיתא שכיב העול
 והמחרישה בכלי חמור שיתא קריעה חבילת
 גדיים ומפדת שור גבי: ופטור על הכלים
 כדמפרש בגמרא: שור חרש שומא וקמן ב'.
 מפרש בגמ': פן או פה. כלומר איני דקשימיסן
 וליכא למימר איבעי להו עיני ומקול אפיה פטור
 מגזירת הכתוב שור ולא אדם חמור ולא כלים
 (גמ') הראשון עד אמת מיתאר. תבא דבא השני
 כשנתמש בו ולא פשה עד אמת רמיא בולה
 תובא אשני ראשון פשה: כפי שידע שישמע
 הראשון אחרי כן והוא מגולה הואיל ושניהן
 יודעין שהוא מגולה רמיא תובא אחרונה
 חייב פשה כפי שידעיהו. אינש שלא בא
 וראוהו חייב בחילוק ולא רמיא בולה אשני דהא
 אי גזילה דתביחיה משום פותח לשון מורי לשון
 אחר עד כדי שידעיהו אפיה פטור עד שידעיהו ולשון ראשון כשהו יזכרת אידים בו. אבל לשני שקא ונשתמש בו יא יחבינן ונחיה ליה לאותוכי
 שומרים עליה: וארעיה. קליליה ועשה רעעה: ואינו שוריים ונפלו ביה. דאי נפלו ביה מגולים לא מבעיא לן דחייב דהא לגבי מגולים פשה הוא: אף
 לגבי שוריים דאית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מריע ליה.

בין דמסר לו מפתח קנה ה"ד או בכספא רב. רשעים מפרש בפ חוקת הבתים (כ"ב ד נב
 ושם ה"ה נעל) גבי נעל ונדר כל שהוא בכספי תרז דנעל הינו שקבע מגול בדת
 לעולם דרזי כגון אגל קר דחלת בכספי תרז אין חוקה דאין או אלא מבקריה ארי מבכסי
 תבירו ואזי. דגבי שכירות הבתים אמר בכר שפכת ספרות (דף ר. ושם) דבשטר לו
 מפתחות וזי בתוקפת השובר לבדוק וזה לקנות
 דמ בכר ומשכיר בית לתבירו אבל בכספי תרז
 נאמן מסר ליה דליקני וקשה לריי דבאב משמע
 כדדאי דמסירת מפתח לא קני אלא תמי כאומר
 לך חוק וקני דבאב גבי חמין הוא דחילי במסירת
 מפתח דמי שמפתח בידו עליו לבדוק כיון שהוא
 יכול ליכנס תוך הבית לבדוק ומה שפי' דלא קני
 בגזילה דלת אין תמיך דבגישין פסק חוזק (דף
 עו) אומר גבי נט דחילי אידו ותיחוד ופתח
 אלקא נעילה לחוד קניא שלא היה יכול לעשות
 שום משגל דשבת היה ואזי' פשה אסור לקנות
 בשבת כשיכיר מרע קריו שלא תסרוף דעתו
 כדאמר' בפרק מי שמת (כ"ב דף עו ושם)
 ובחוקת הבתים (שם דף עג) גמי מוכח ב"ל דהוא
 דתנו אלו דברים שיש להם חוקה ואלו שאין
 להם חוקה ופרין הנגמרא מי רישא גמי' סייפא
 ומשני: אמר רבא כל שאילו בכספי תרז קנה
 בכספי תבירו קנה מבכסי תרז לא קנה בכספי
 תבירו לא קנה א"כ תבא חמין סייפא הבתים
 תרגולין לתוך הבית וזי ון חוקה בכספי תרז גמי
 קנה ותינו טעמא דקנה דמסקמא בשנתן שם
 תרגולין געל דלת כדי לשקום אלקא בנעילה
 דלת סני ואין לדמות געילת דלת למכרתי ארי
 דדוקא נתן ערוז דסבר מיניה מ"א הוא דאמרי'
 בחוקת הבתים (כ"ב דף ג) דרזי מבקריה ארי
 אכל געל שעל דלת בפני כל אדם אלא עניח
 אדם ליכנס מוכחא מילתא שבתית שילו וקני
 בנעילה לחודו ודא דאמר דתם הבורה פלתיין
 בכספי תרז וקא אורי והעמיד להם דלתות קנה
 אורחא ומילתא נקט שאנתו שמעמיד דלתות
 רגיל לעולם וזהו געל ולא העמיד. **בבב'**
 שידע כלומר שהקול יצא שהבור מגול
 דמסקמא שמע ושמואל אמר כשמעיה בעלמא
 לא מתיב דאין סומך אשמעיה עד שידעיהו
 ורבי יוחנן אמר עד שידעיהו וישבור פועלים
 בפרות אידים וזהו השני שנתנו לו ישיעו הו'
 אלא דלא בעינן שידעיהו שבתך דיע ושמואל
 קבר דמקי יו לו להושיב שש שומרים שלא יפול
 שום דבר בבור: **ואתו** שוריים ונפלו ביה. פ"ה
 דאי נפלו בו מגולים לא מביקני לן דחייב דהא
 לגבי מגולים פשה הוא וכן משמע הלשון ויש ליתן
 טעם בדבר דאפילו אי שכחין מגולים כלל יש
 לחוש שקמא יבאו מגולים ופלו אכל אין לחוש
 שירעו מגולים ופלו אחר כן שוריים:
 תא

בין שפסור לו מפתח קנה ה"ד או בכספא ליגני
בכספא אי פחוקה ליגני פחוקה לעולם פחוקה ובעי
למימר ליה לך חזק וקני ובין שפסור לו מפתח פמאן
דאמר ליה לך חזק וקני דמי אמר ריש לקיש משום
ו' יצאי המוכר ערד לתבירו בין שפסור לו משכוכות
קנה ה"ד אי במשיכה ליגני במשיכה אי במסירה
ליגני במסירה לעולם במשיכה ובעי למימר ליה לך
משוך וקני ובין דמסר לו משכוכות פמאן דאמר
ליה לך משוך וקני דמי מאי משכוכות ביה תרנמו
קרקשתא ו' יעקב אמר עיזא דאולי כרש ערדא
כרדש תהוא ונפלא עליה דרב הסדא כד רגזו
רגיא על ענא עבד לנגדא סמוחא: **מתנ'** פשהו
הראשון וכא השני ומצאו מגולה ולא פשהו השני
חייב פשהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ונתן
פטור לא פשהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור
ומת חייב נפל לפניו מקול הפריה חייב לאחריי מקול
הפריה חמור נפל לתוכו שור וכילו ונשתמש חמור
ובלוי ונתקדעו חייב על הפכהה ופטור על הפלים
נפל לתוכו שור חרש שומא וקמן חייב פן או פה עבד
או אמה פטור: **גמ'** וראשון עד אמת מיפטר אמר
רב בכרי שידע בשמואל אמר בכרי שידעיהו ורבי
יוחנן בכרי שידע בשמואל אמר בכרי שידעיהו וישבור פועלים ויכרות
ארוים ויכנסו: פשהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור
ומת פטור: **בין** דכספהו כראוי הדיכ נפל אמר ר' יצחק
בר בר חנה שהתלע מתוכו איבעיא להו פשהו פסוי
שיכול לעמוד לפני שוריים ואין יכול לעמוד בפני
גמלים ואתו גמלים וארעיה ואתו שוריים ונפלו ביה
מאי אמרי' הדיכ דמי אי דשכיחי גמלים פושע הוא
ואי דלא שכיחי גמלים אגוס הוא לא צריכא דאתו
לפרקים מי אמרין בין דאתין לפרקים פושע הוא
דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה או דלקא בין דהשתא
מיתת ליכא אגוס הוא ת"ש פשהו כראוי ונפל לתוכו
שור או חמור ומת פשהו ה"ד אילימא כראוי לשוריים
וכראוי לגמלים הדיכ נפול אלא לאו כראוי לשוריים
 ולא

רכ"ד בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נב עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 תוספות

1 **ת"א** שמע לא כפשו דבריו. תימה דמתחילה רצה להוכיח מרישא פטור א"כ ע"כ סיפא אידיד רישא כפשו כפראי תנא סיפא לא כפשו כפראי ולא אתא לאשמעוין מידא איכ רבי
 2 בעי להוכיח כפראי מדי מספא ויל דמעיקרא ודאי שלא היה יכול לומר טעם אחר צריך לומר אידיד אבל השתא שכול למעט דחוש כקרא הוא דלית לן לומר אידיד:
 3 **ושבתי** גמלים והתליע מתוכו מהו. כלומר אם מתחילה עברו גמלים ואז כבא שוורים ונפלו פשיטא דתיב דרופשע הוא בין דשכיתו גמלים או אפי' אתו לפרקים איבעי ליה לאסוקי
 4 אדעתיה וכי מיבעיא לן והבא ליה אתו גמלים אלא באו שוורים ונפלו מחמת שהתליע מתוכו מאי אמרין מנו או לא ומסיק דלא אמרין מנו וא"ת כי לא אמרין מנו נמי מתניב

5 והתליע בפשיעה ולא לעגן שוורים אם יעברו
 6 גמלים תחלה ואזכר שוורים וסופו באונס
 7 שהתליע ותיזך רביא ולא אמרין תחלתו
 8 בפשיעה וסופו באונס תיב חייב הכא פשיטא
 9 בפשיעה בא האונס אבל הכא לא בא האונס
 10 מחמת הפשיעה דאפי' היה מכוון כפראי
 11 לשוורים ולגמלים היה מתליע וכן משמע
 12 בהפסקי (ב"מ לו ושם) גבי פשע בה וצ"ה
 13 לאגס דאפילו למיד תחלתו בפשיעה וסופו
 14 באונס חייב ההם פטור דמלאך דתנוה קטלה מה
 15 לי חבא מה לי ההם וא"ת בהבונס ולקמן דף נו
 16 ושם גבי מרצה בטריל קאמר כותול רעע כי
 17 התירא אמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו
 18 באונס הוא ההם אם בא אונס מתוך הפשיעה
 19 דאפי' כותל בריא יכול לחתור ו"ל דלפקן
 20 פשו"י שהתירא הפילה כמותל ע"י חתירה ורי'
 21 דמתנת הפשיעה שהתירא רעעה בא האונס
 22 דאם היה בריא לא היה נופל בחתירה ובסוף
 23 הפעולים (כ"מ דף ע"ט ושם) גבי רועה שהתירא עדרו
 24 ובא לעיר ובא ארי ונדס דרפיק אפי' תחלתו
 25 בפשיעה וסופו באונס הוא דאי על בעודתא דלא
 26 עילוי אפילו לא היה יכול להציל אם היה
 27 שם חייב ההם אם בא האונס מחמת הפשיעה
 28 דמה לי חבא ומה לי ההם כיון שאינו יכול
 29 להציל אמור ריב"ם דרפי' רב אלפסו ולאבי'
 30 ודאי חייב אפי' שלא בא האונס מחמת
 31 הפשיעה כדמשמע בהפסקי (שם) דקאמר לא
 32 מבעיא למיד תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב
 33 כי ממכל דלמדי דתיב ותיב ליה לאבי' בלאו
 34 טעמא דשפיר אגנאב קטלה ועד דבעל וא"ת
 35 מפרש דברי חסד ר"י ולא קשה כלום והן
 36 לאתקרי כאן יותר אבל קשה לר"י דהכי פשיט
 37 מנפל לתוכו שור חשו"י הא לא דמי כלל דתא
 38 לעגן פקח ביה הוא שלא תשעב פושע ע"י מנו
 39 שהרי אין פושע לגבי שור פקח כלל אבל בעניא
 40 דידן הוא פושע לעגן שוורים כי מרע (לגבי')
 41 גמלים לחשב ולקר' שי' לדועל שם המנו
 42 התשעב פושע לעגן שוורים אף לעגן המנו
 43 ונראה לר"י דכדושי שלא כפראי לגמלים אידיד
 44 בהכ"ז שמיד שהתגמל עוברים נפחת תחתיהן
 45 דהיינו דהשתא אביב פשיעה ביושרים כלל
 46 והתולדו וסופו באונס דאי לא אתו גמלים ראי'
 47 דאפילו לשוורים ואי אתו גמלים נפחת מכל וכל
 48 והווי שוורים פקחים ומגזירים ולא נפלי ומימ' מנו
 49 ודאי איבא ושפיר מיבעיא לן אי אמרי' מנו דהוי פושע לגמלים הוי פושע לשוורים בהתלעה ולפ"ו אי שיק תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא ווא"ת כיון שידע
 50 דשור פקח פטור דלאו פושע הוא א"כ מאי מבעיא ליה תפשט ממתני' דהגן שור חשו"י חייב הא פקח פטור ולא אמרין מנו ויל דס"ד השתא דכל השוורים בין שוטים בין פקחים
 51 שטרין ביום התייבין בלילה ומתני' מיירי בלילה ותרש ונקט לרבותא וס"ד דתרש לא מחיב בדבעי למיטר לקמן דחרישותו קרמה לו ומתא דלא אמר מנו דהוי פושע בלילה הוי פושע
 52 ביום לא למפא כיון דלא דקמא כיון דבהדיא שעתא הוא אגוס ועוד אורי' דמצי למיטר דשפיר דיע דאקמא דפקח פטור ותש' חייב ותיב דלא אמר דתקם מנו משום דחייב לפקח
 53 כמזיק עצמו ובתפוחין להפיל לא עצמו לבור והתורה לא חייבה תפלה הבור אלא כשאין לו לעיין ולזכר אבל כשנפל ע"י התלעה אי' יש להתחייב ע"י מנו כיון דלא שיק ביה טעמא
 54 דאיבעי ליה לעיניו ובוסקאא שפושט הש"ס אין חששו בהו הדחולק וא"ת אמאי נקט בשבתי גמלים אפילו לא שבתי גמלים כלל וכול לשאלו ולעגן גמלים עצמן חשב
 55 פושע ותיב עגלו אם היו נופלים אפילו לא שבתי כדנמנכ דבעיא קמיתאי ו"ל דבלא שבתי או אפילו אתיין לפרקים פשיטא דלא אמרין מנו כיון דלא שבתי ביה חובא דגמלים

1 ולא כפראי לגמלים. ואתו גמלים וארעה; ה"ב
 2 הוא דאיבעיא לן כי' שבתי גמלים. ומיהו
 3 גמלים לא ארעה אלא מתוכו התליע ועבר
 4 עליו שור נפחתו; אבעי ק"ך לז"ל. תריז ולמנשך
 5 עילוייה ברגליה בבח ודכרוזי שלא התליע; ואי
 6 שבתי גמלים. ואתו וארעה פשיטא פושע
 7 דהא; שור חש"ש שור שהוה תרש או שור שהוה
 8 מהלך בלילה אפילו הוא פקח חייב פקח. ונפל
 9 לתוכו ביום פטור (האי פקח) דאיבעי לעיניו
 10 ומיזל; לפניו פשש. ע"י פנו נפל ומת מנו וכל
 11 החב

1 **ואל כפראי לגמלים ואי דשכתי גמלים אמאי פטור**
 2 **פושע הוא ואי דלא שבתי גמלים פשיטא אגוס הוא**
 3 **אלא לאו דאתיין לפרקים ואתו גמלים וארעהו ואתו**
 4 **שוורים ונפלו ביה וקתני פטור אלמא כיון דהשתא**
 5 **ליבא אגוס הוא אמרי' לא לעולם כפראי לשוורים**
 6 **וכפראי לגמלים ודקא קשיא ק"ך חייב נפול א"ר יצחק**
 7 **בר בר חנה שהתלוע מתוכו ת"ש לא כפשו כפראי**
 8 **ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב חייב דמי אילימא**
 9 **לא כפראי לשוורים ולא כפראי לגמלים פשיטא צריכא**
 10 **למימר דתיב אלא לאו כפראי לשוורים ולא כפראי**
 11 **לגמלים חייב דמי אי דשכתי גמלים פושע הוא ואי דלא שבתי גמלים אגוס הוא אלא לאו**
 12 **דאתיין לפרקים ואתו גמלים וארעהו ואתו שוורים ונפלו ביה וקתני חייב אלמא כיון דאתיין**
 13 **לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה לעולם כפראי לשוורים ולא כפראי לגמלים**
 14 **ושכתי גמלים ודקא קשיא ק"ך פושע הוא אידיד דנסיב רישא כפשו כפראי נסיב סיפא נמי**
 15 **לא כפשו כפראי איבא דאמרי' הא נמי ודאי לא איבעיא לן דכיון דאתיין לפרקים פושע הוא**
 16 **דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה כי איבעי לן ה"ב הוא דאיבעיא לן כפשו כפשו שכול לעמוד**
 17 **כפני שוורים ואינו יכול לעמוד כפני גמלים ושכתי גמלים והתלוע מתוכו מיהו מי אמרין מנו**
 18 **דהוי פושע אצל גמלים הוי פושע נמי לעגן התלעה או דלמא לא אמרין מנו ת"ש כפשו**
 19 **כפראי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ואתמר עלה אמר רבי יצחק בר בר חנה שהתלוע**
 20 **מתוכו חייב דמי אילימא כפראי לשוורים וכפראי לגמלים והתלוע מתוכו פשיטא דפטור מאי**
 21 **הוי ליה למעבד אלא לאו כפראי לשוורים ולא כפראי לגמלים ושכתי גמלים והתלוע מתוכו**
 22 **וקתני פטור אמאי לא אמרין מנו דהוי פושע לעגן גמלים הוי פושע לעגן שוורים והתלוע לא**
 23 **לגמלים כפראי לגמלים וכפראי לשוורים והתלוע מתוכו ודקא קשיא ק"ך ה"ב התלוע מאי תיה**
 24 **לגמלים למעבד מהו דתיבא איבעי ליה למיזל ומנשך עליה קמ"ל ת"ש לא כפשו כפראי ונפל**
 25 **לתוכו שור או חמור ומת חייב חייב דמי אילימא לא כפראי לשוורים ולא כפראי לגמלים**
 26 **צריכא למימר דתיב אלא לאו כפראי לשוורים ולא כפראי לגמלים ואי דשכתי גמלים פושע**
 27 **הוא ואי דלא שבתי גמלים אגוס הוא אלא לאו דשכתי גמלים ואי דשכתי גמלים פושע**
 28 **הוא אלמא אמרין מנו דהוי פושע לעגן גמלים הוי פושע לעגן שוורים והתלוע מתוכו וקתני חייב**
 29 **לשוורים ולא כפראי לגמלים ושכתי גמלים ואתו גמלים וארעהו ואתו שוורים ונפלו ביה**
 30 **ודקא קשיא ק"ך פשיטא פושע הוא אידיד דנסיב רישא כפשו כפראי נסיב סיפא נמי לא כפשו**
 31 **ת"ש נפל לתוכו שור חרש שותה וקטן סומא ומתהלך בלילה תיב פקח ומהלך ביום פטור**
 32 **ואמאי נימא מדתיה פושע לעגן חרש הוי נמי פושע לעגן פקח אלא לאו שמע מצינה לא**
 33 **אמרין מנו שמע מצינה: נפל לפניו ב'! אמר רב לפניו לפניו ממש לאהריו אהריו ממש**
 34 הח

1 דאי איבא ושפיר מיבעיא לן אי אמרי' מנו דהוי פושע לגמלים הוי פושע לשוורים בהתלעה ולפ"ו אי שיק תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא ווא"ת כיון שידע
 2 דשור פקח פטור דלאו פושע הוא א"כ מאי מבעיא ליה תפשט ממתני' דהגן שור חשו"י חייב הא פקח פטור ולא אמרין מנו ויל דס"ד השתא דכל השוורים בין שוטים בין פקחים
 3 שטרין ביום התייבין בלילה ומתני' מיירי בלילה ותרש ונקט לרבותא וס"ד דתרש לא מחיב בדבעי למיטר לקמן דחרישותו קרמה לו ומתא דלא אמר מנו דהוי פושע בלילה הוי פושע
 4 ביום לא למפא כיון דלא דקמא כיון דבהדיא שעתא הוא אגוס ועוד אורי' דמצי למיטר דשפיר דיע דאקמא דפקח פטור ותש' חייב ותיב דלא אמר דתקם מנו משום דחייב לפקח
 5 כמזיק עצמו ובתפוחין להפיל לא עצמו לבור והתורה לא חייבה תפלה הבור אלא כשאין לו לעיין ולזכר אבל כשנפל ע"י התלעה אי' יש להתחייב ע"י מנו כיון דלא שיק ביה טעמא
 6 דאיבעי ליה לעיניו ובוסקאא שפושט הש"ס אין חששו בהו הדחולק וא"ת אמאי נקט בשבתי גמלים אפילו לא שבתי גמלים כלל וכול לשאלו ולעגן גמלים עצמן חשב
 7 פושע ותיב עגלו אם היו נופלים אפילו לא שבתי כדנמנכ דבעיא קמיתאי ו"ל דבלא שבתי או אפילו אתיין לפרקים פשיטא דלא אמרין מנו כיון דלא שבתי ביה חובא דגמלים

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נג עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכז תוספות

1 וזה וזה גבור. ואפילו אשמועינן מתניתין דפטור הואיל ולא מבקלא מית אלא
2 מתקנא דמקרקע עולם ובגוי דהוי דהיקוהו : ובה אמר הכא במאי עסקינן. דהקני לאחרי
3 חייב בפתילה דנפל על אפיה. ברישא ומקמי דנקטא לקרקעיתה נתתפר ונפל על גביה
4 דאחיי ביה. הבלא שנקטס בו בחתילה נפילתו והיעולו בו דלמיתא היא המיתוקה. תא
5 גנזין בור גבור. כשהוא נכנס לחצר בעה"ב

6 שלא ברשות ולא הפקיד לא רשותו ולא בור
7 ונפל בבור והבאיש את מנייה דרך גפילה. על
8 פניו משמע דרוב הבמות הנפלין בעסק על
9 פניהם נפלו. נפל לפניו הברייה חייב
10 ואפאי נימא בורה גרם ליה. ובורה פטור הוא
11 דנקטא בעלמא הוא ואפילו הבורה בעל הבור
12 איבא לתפירה מתאי טעמא דכין בעה"ב
13 נקטא נפל אסתכל חייבא דבור מניה ורמי
14 אשטיטא קול הבורה והואה נקטא בעלמא
15 דפטור ע"א. ובשאין הבורה בעל הבור עסקין
16 אלא שהוא שכירו ובגון שקניה בור ברייה
17 ועוקמה קודם לכן ראי הוא כרייה הוי בורה חייב
18 דאין שילח דבור בעריה דאסור לקלקל הרה
19 בעל הבור הויקא עניה. כלומר בתוך שלו נמקא
20 הניק וכל דיבא דכל אפסר לאשתלומי מבורה
21 הבור נקטא בעלמא הוא משתלם מניה דבעל
22 הבור. בעל הבור פטור. בין שהשור הניק שוטה
23 בין שהוא נחמד ורובל ליה בעל הבור אי לאו
24 תורף דלא נפל והאי דחייבא מעשה ברייה הוי
25 ולא נקטא: ובי נתן אומר בעל הבור משלם
26 מתניה. שהרי בין שנייה המיתוהו אפי' הוי שור
27 הניק פישק חייב דליבא למימר אביי לך עיני
28 ומיכל דתא חכירו דתפס. תא בתם. בעל השור
29 משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: תא מוכר.
30 דמיתויבין דהוה דכל תם משלם מתוך תמא מבור
31 אי תרתייה בוליה הויקא עבד דעל ידי חד
32 מנייהו מיתא מיתא השתא דעבדי תרתייה משלם כל
33 חד פלגא אי חד חד פלגא הויקא עבד רבי
34 דעבד מיתא דתא משלם מתוך תמא מבור. קסבר האי
35 בוליה הויקא ענה. הואיל דבלאו בור נמי מיתא
36 הוי כאילו המיתו בולו בור גבי בור הואיל ובלאו
37 מכת נפחת השור הוי מיתא כאילו המיתו בולו
38 ומשום הכי מחמיין ג' חלקים על בעל הבור. האי
39 משלם פלגא ותיא פלגא. כיון דבעל השור נמי
40 בוליה הויקא עבד ושור תם משלם חצי נוק
41 שהוא עושה: ויא קסבר. הואיל ועיניו עשאתה
42 יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי
43 שור רביע הוא דמשלם חצי תם הוא ופלגא
44 מאי רביע הוא משלם השור. דתם תם.
45 לשלם רביע ובעל הבור דמועיך הוא לשלם
46 פלגא ואידך מפיסדי ניקר רבי נתן אב בית דין
47 מבסכת הוריתו בסוקה: שותפותיא מאי אהניא
48 ליה. בלא שותפות נמי פלגא הוא ומקבלמנא
49 וכיון דבעל הבור נמי בוליה הויקא עבד משלם
50 ג' חלקים: תא קמלית. בתוך שלק מעמתי: מאי
51 דאית ליה בוי. אבל נתן בור מישקיא אגלי
52 וסביר דבעל השור בוליה הויקא עבד הויקא
53 מוכרע בעל השור משלם בוליה וכתם בעל
54 השור משלם פלגא ופלגא מפיסדי ובגוי מתניתין נמי
55 כתיב דבעל גרם כל הנפילה ומשום נקטא בנזקין לביא

1 שמואל לעמיה דאמר להבלו וכי' לחבטו. וא"ת חבטו בורחטו היינו כשנתקל
2 בבור אבל הכא הברייה גרם לו ליפול וגם נחבט בקרקע עולם ברא הבור פטור
3 ר"ל דשפיר הוי לעמיה דאשכחן דמתיב בחבטו כשנתקל על יד' מעשיה:
4 בעל השור חייב פי' מהשור ובעל הבור פטור לגמרי גזירה היתובה אחרים שהיה שור או
5 הבור מעצמו ולא שפילוהו אחרים דברישיה
6 פרק קמא דף נ"ג וס"א:

7 וזה וזה גבור רב למעמיה דאמר רב בור שחייבה
8 עליו תורה להבלו ולא לחבטו ושמואל אמר בבור
9 בין מולפניו בין מלאחוריו חייב שמואל למעמיה דאמר
10 להבלו וכל שבין לחבטו אלא היכי דמי לאחוריו מקול
11 תפרייה דפטור גגון דנתקל בבור ונפל לאחוריו הבור
12 חזין לבור ארבייביה בבור בין לפניו בין לאחוריו חייב
13 חויבא דרב אמר רב תסדא מודה רב בבור בןשולתו
14 דתיבי משום דאמר ליה ממה נפשך אי בהבלתו
15 מית הבלא דירך הוא אי בהכבטא מית חבטא דירך
16 הוא רבה אמר הכא במאי עסקינן במתהפר דנפל
17 אפיה ואתהפיד ונפל אנביה דהבלא דאחיי ביה
18 אחיי ביה רב יוסף אמר הכא בנזק בור בשור עסקינן
19 מאי ניהו שהבאיש את מימיו דלא שאנ לפניו ולא
20 שאנ לאחוריו מתיבי תני רב תנניה לסיני לרב ונפל
21 עד שיפולו דרך נפילה כפאן אמרו נפל לפניו מקול
22 תפרייה חייב לאחוריו מקול תפרייה פטור וזה וזה
23 בבור אמר מר נפל לפניו מקול תפרייה חייב ואפאי
24 נימא בורה גרם ליה אמר רב שמי בר אשי הא מני
25 רבי נתן היא דאמר בעל הבור הויקא קא עבד וכו'
26 הויקא דלא אפשר לאשתלומי מתאי משתלם מתאי
27 דתינאי שור שדחף את חכירו לבור בעל השור חייב
28 בעל הבור פטור רבי נתן אומר בעל השור משלם
29 מתחזה ובעל הבור משלם מחצה והתינאי רבי נתן אומר בעל הבור משלם ג' חלקים ובעל
30 השור רביע לא קשיא הא בתם הא במועד ובתם מאי קסבר אי קסבר האי פוליה הויקא
31 עבד והאי פוליה הויקא עבד האי משלם פלגא והאי משלם פלגא ואי קסבר האי פלגא
32 הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד בעל הבור משלם פלגא ובעל השור רביע ואידך
33 רביעא מפיסדי אומר רבא רבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינאי לעולם קסבר האי פוליה
34 הויקא עבד והאי פוליה הויקא עבד ויקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום
35 דאמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותיא מאי אהניא ליה איבעית אימא לעולם קסבר
36 והאי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד ויקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא
37 ובעל השור משלם רביע ואידך רביעא נפסדי משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור
אנא תוראי בבירך אשקמיתיה את קמלתייה מאי דאית ליה לאשתלומי מהיאך משתלמנא
מאי דלית ליה לאשתלומי מהיאך משתלמנא מופד: אמר רבא הניח אבן ע"פ הבור ובה
שור ונתקל בה ונפל בבור בגאנו למחלוקת ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא
דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא דידי תורא דירך הוה קמיל ליה אבל הכא
מצי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא דירך אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה
מיתקל בה הוה נפל וקאי קמיל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבירא איתמר
שור

1 וזה וזה גבור. ואפילו אשמועינן מתניתין דפטור הואיל ולא מבקלא מית אלא
2 מתקנא דמקרקע עולם ובגוי דהוי דהיקוהו : ובה אמר הכא במאי עסקינן. דהקני לאחרי
3 חייב בפתילה דנפל על אפיה. ברישא ומקמי דנקטא לקרקעיתה נתתפר ונפל על גביה
4 דאחיי ביה. הבלא שנקטס בו בחתילה נפילתו והיעולו בו דלמיתא היא המיתוקה. תא
5 גנזין בור גבור. כשהוא נכנס לחצר בעה"ב
6 שלא ברשות ולא הפקיד לא רשותו ולא בור
7 ונפל בבור והבאיש את מנייה דרך גפילה. על
8 פניו משמע דרוב הבמות הנפלין בעסק על
9 פניהם נפלו. נפל לפניו הברייה חייב
10 ואפאי נימא בורה גרם ליה. ובורה פטור הוא
11 דנקטא בעלמא הוא ואפילו הבורה בעל הבור
12 איבא לתפירה מתאי טעמא דכין בעה"ב
13 נקטא נפל אסתכל חייבא דבור מניה ורמי
14 אשטיטא קול הבורה והואה נקטא בעלמא
15 דפטור ע"א. ובשאין הבורה בעל הבור עסקין
16 אלא שהוא שכירו ובגון שקניה בור ברייה
17 ועוקמה קודם לכן ראי הוא כרייה הוי בורה חייב
18 דאין שילח דבור בעריה דאסור לקלקל הרה
19 בעל הבור הויקא עניה. כלומר בתוך שלו נמקא
20 הניק וכל דיבא דכל אפסר לאשתלומי מבורה
21 הבור נקטא בעלמא הוא משתלם מניה דבעל
22 הבור. בעל הבור פטור. בין שהשור הניק שוטה
23 בין שהוא נחמד ורובל ליה בעל הבור אי לאו
24 תורף דלא נפל והאי דחייבא מעשה ברייה הוי
25 ולא נקטא: ובי נתן אומר בעל הבור משלם
26 מתניה. שהרי בין שנייה המיתוהו אפי' הוי שור
27 הניק פישק חייב דליבא למימר אביי לך עיני
28 ומיכל דתא חכירו דתפס. תא בתם. בעל השור
29 משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: תא מוכר.
30 דמיתויבין דהוה דכל תם משלם מתוך תמא מבור
31 אי תרתייה בוליה הויקא עבד דעל ידי חד
32 מנייהו מיתא מיתא השתא דעבדי תרתייה משלם כל
33 חד פלגא אי חד חד פלגא הויקא עבד רבי
34 דעבד מיתא דתא משלם מתוך תמא מבור. קסבר האי
35 בוליה הויקא ענה. הואיל דבלאו בור נמי מיתא
36 הוי כאילו המיתו בולו בור גבי בור הואיל ובלאו
37 מכת נפחת השור הוי מיתא כאילו המיתו בולו
38 ומשום הכי מחמיין ג' חלקים על בעל הבור. האי
39 משלם פלגא ותיא פלגא. כיון דבעל השור נמי
40 בוליה הויקא עבד ושור תם משלם חצי נוק
41 שהוא עושה: ויא קסבר. הואיל ועיניו עשאתה
42 יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי
43 שור רביע הוא דמשלם חצי תם הוא ופלגא
44 מאי רביע הוא משלם השור. דתם תם.
45 לשלם רביע ובעל הבור דמועיך הוא לשלם
46 פלגא ואידך מפיסדי ניקר רבי נתן אב בית דין
47 מבסכת הוריתו בסוקה: שותפותיא מאי אהניא
48 ליה. בלא שותפות נמי פלגא הוא ומקבלמנא
49 וכיון דבעל הבור נמי בוליה הויקא עבד משלם
50 ג' חלקים: תא קמלית. בתוך שלק מעמתי: מאי
51 דאית ליה בוי. אבל נתן בור מישקיא אגלי
52 וסביר דבעל השור בוליה הויקא עבד הויקא
53 מוכרע בעל השור משלם בוליה וכתם בעל
54 השור משלם פלגא ופלגא מפיסדי ובגוי מתניתין נמי
55 כתיב דבעל גרם כל הנפילה ומשום נקטא בנזקין לביא

1 שמואל לעמיה דאמר להבלו וכי' לחבטו. וא"ת חבטו בורחטו היינו כשנתקל
2 בבור אבל הכא הברייה גרם לו ליפול וגם נחבט בקרקע עולם ברא הבור פטור
3 ר"ל דשפיר הוי לעמיה דאשכחן דמתיב בחבטו כשנתקל על יד' מעשיה:
4 בעל השור חייב פי' מהשור ובעל הבור פטור לגמרי גזירה היתובה אחרים שהיה שור או
5 הבור מעצמו ולא שפילוהו אחרים דברישיה
6 פרק קמא דף נ"ג וס"א:

רכה **בבא קמא** **שור שנחג את הפרה – פרק חמישי דף נג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"**
תוספות

1 **שור** ופסולי המוקדשים שנתקן. פרש"ר שור יהודאי ואין דחיינו שור כבוד דלא פריק ליה ולפי שאין לו פרוין אעפ"י שדיוו להיות נשחט כבודיה ונאכל לבנתים בזמנו כצבי
 2 וכאלו דאפילו לאצבילו לבנים ממור ר' עקיבא בכבודו ורף (לב) משמע דאיתקש לצבי
 3 ואיל אפי' הכי לא חשיב כחייזר ממון הדיין ושור רעהו וכן כל פסולי המוקדשים שלא נפרד
 4 אכל במוקדש שפגשו וליבא דאמרי דשור רעהו

5 מקרא אע"פ שאסורים בגיזה ונעודה דהיא לקמן
 6 בשמעתין מתייבון שור הדיין שהמת שור
 7 פסולי המוקדשים ובור נמי היה מתייבון א' לאו
 8 משום דרתיב והמות יתהו' לו
 9 **הא** כרנגו הוא בר' נתן. וקמ"ל דאפי' בשני
 10 שוורים יתהו' הדין כמו בשור ובור אע"פ
 11 דבשור ובור לא נתן שיע' טפי למימר כי ליבא
 12 לאשתלמי משור משתלם מבור משמע דאמר
 13 אגא תוראי בבירך אשכחתינהו את קטלתיה ובשור
 14 ושור ליבא למימר הכי ולרנגו האי קמ"ל דלא
 15 תיקא דוקא בשור ובור אמרין הכי רבי ירמיה
 16 לאשתלמי מבור לא משתלם משור דחיינו משום
 17 דבור עושה עיקר המעשה ואיהו קטל בהבליה
 18 לכך לא נאמר דהוה על השור אע"פ דליבא
 19 לאשתלמי מיהו אכל בשור ושור שאין בוה
 20 עיקר התיקון וחת מנהו היה האפילו דאפילו ורנגו
 21 כי ליבא לאשתלמי מתיא משתלם מתיא ורנגו
 22 לריב דאמרי ורנגו א' לאי הויה התיקא עבד
 23 והאי מיליה התיקא עבד דאי לולא פלגא נוקא עבד
 24 למח ראמר רבי נתן דכי ליבא לאשתלמי מתיא
 25 משתלם מהתיא את' א' שיע' התיקא עבד דאגא
 26 תוראי ולא קאמר הוא והא כרבי נתן הא כבוד
 27 פלגא נוקא עבד והא כבוד דאמר כולה נוקא עבד
 28 משום דתוראי לו למקרא טעם ראשון שאמר רבא
 29 עיקר התיקא כולה נוקא עבד ולהכי מוקי בלודו
 30 בתורה.

31 **שור** ואדם שרדפו לבור. לא שרדף אדם בבונה
 32 דאמר שור רעהו ורנגו א' לאי הויה התיקא עבד
 33 היש אדם שילוחו של חברו באש של חברו וכי
 34 יתחייב בעל האש ואם תאמר אי שלא בבונה
 35 אמאי יתחייב בבושת ויש לומר כגון שידע האדם
 36 בשעת נפלת חברו וחשיב בבונה מדי דהנה
 37 אנתהך דסוף פ"ב (לעיל ד' כו.) **לענין** סופר
 38 משלשים של עבד שור חייב. וא"ת והא שור פטור
 39 ממיחה כיון שהוא אדם דרפא דרבי כמו (לעיל י'
 40 הבהו עשרה גבי דאם עבד מקלות מלתא אחת
 41 דרבי חכמי פטור וכוון דלא מתייב מיתה לא
 42 מתייב סופר דלעיל בפ' ד' (ד' ר"י מג. ושם)

43 משמע דאמר ס"ל פרבא דאמר דאי אין השור בסקילה אין העגלים משלמין סופר דאמר
 44 בהר"א דשלא בבונה משלם דמים ונראה דלא איירי כשפדוהו שנהגם בבת אחת אלא
 45 כל אחד בפני עצמו. **לענין** ב"ל שור פסולי המוקדשין. שפגשו מיירי דאי לא נפשו אדם
 46 ושור נמו שטרין מדרבתי רעהו מיתה דבבור אמאי פטור כיון שפגשו והא היה המיתה שלו
 47 למ"ד פרוין המוקדשים ולכלבים ואי חייזר מתייב בשלא נפשו ניהא שלא יכלים לפרוחו
 48 לאמר כדבעין תעמידהו והערהה ואפילו למ"ד אין פרוין קשה ומנוכח פפרך כל שעה
 49 (הערה ד' טז) ודחינו דוקא להאבילין לכלבים אבל להסיקן תחת תבשילו פרוין לכ"ע בשמעתתא דאובל חמץ של הקדש במועד מעל ומסיק רב אשי לכ"ע אין פרוין בר דביע' דרבי
 50 פסחים דלענין לא כיון שנתן ורנגו קמפלין אלאמט מומעל פרוין להסיקו תחת תבשילו או לצורך הנאה אחרת וכן פ' ע"ס קמפלין ואין לתבואה מש אבילת
 51 כלב משאר הנאות דלמלא כיון דמיעטיה מואכלת ולא לכלכך לית לה למעטי' אלא כיצא בה אבילה ומיהו אוליבא דרבי וסוף דמפרש תהם לעולם בפרוין הקדשים להאבילין לכלבים
 52 קמפלין. צ"ל דהיא דאין חילוק בין אבילת כלב לשאר הנאות ושקא רבא כרבי יוסף ס"ל: **נפקא** ליה דתבואת תיקה לו דשור. ואע"פ דלא ילפינן שור מבור לפטור דאמרי שאין המיתה שלו
 53 ממי ילפינן שור מבור העגלים משלמים בגבילה דג' ק"א כתיב כדאמרין בפ"ק (ר"י): **א"פ"ה** אגא. וא"ת אם כן רעהו דרתיב רחוקא למה לו לאפוקי הקדש לו ר"ל דאמריין להקדש שנתן
 54 דחיטן אף קשה דמשור איש נפקא:

1 **שור ושור פסולי המוקדשין שנתנו (מאי ניהו שור**
 2 **כבוד דלא פריק ליה) אפי' אמר משלם ח"נ רבינא**
 3 **אמר משלם רביע נזק הוא והא בתם הא פרבנן והא**
 4 **פרבי נתן איבעית אימא הא והא פרבנן הא בתם הא**
 5 **במועד אפא דאמרי אפי' אמר ח"נ רבינא אמר מוליה**
 6 **נזק הוא והא בתם רבי נתן אפי' אמר ח"נ רבינא**
 7 **אימא הא והא פרבי נתן הא במועד והא בתם אמר**
 8 **רבא שור ואדם שרדפו לבור לענין נזקו כולן חייבין**
 9 **לענין ארבעה דברים דמי וזרות אדם חייב ושור**
 10 **ובור פטור לענין פופר ושלשים של עבד שור חייב**
 11 **אדם ובור פטורים לענין פלים ושור פסולי המוקדשין**
 12 **אדם ושור חייבין ובור פטור מאי טעמא אמר קרא**
 13 **ותמת יתהו' לו במי שהמת שלו יצא זה שאין תמת**
 14 **שלו למימרא דפשיטא ליה לרבא והא מיבעיא בעי**
 15 **ליה לרבא דבעי רבא שור פסולי המוקדשין שגפול**
 16 **לבור מהו הוא והמות יתהו' לו במי שהמת שלו יצא**
 17 **זה שאין תמת שלו או ידאמא בתר דבעיא הדר פשיטה**
 18 **אפא מבעיה מטפלין בגבילה מנא ליה נפקא ליה**
 19 **מן והמת יתהו' לו ושור מאי הוית דהמות יתהו'**
 20 **לו ושור מפקת ליה לבעלים מטפלין בגבילה והמת**
 21 **יתהו' לו דבור מפקת ליה למי שהמת שלו אופק**
 22 **אגא מסתברא פטור גבי בור הואיל ופטור בו את**
 23 **הפלים אדרבה פטור גבי שור שכן פטור בו חצי נזק**
 24 **כוליה נזק מיתה לא אשכחן: נפל לתוכו שור וכליו**
 25 **וגשתברו בו: מהניתין דלא כר' יהודה דתניא ר"י**
 26 **מתייב על נזק פלים כבוד מאי טעמא דרבנן דאמר**
 27 **קרא ונפל שמה שור או המור שור ולא אדם המור**
 28 **ולא פלים ורבי יהודה או לרבות את הפלים ורבנן**
 29 א

1 וה"נ מאי ניהו שור כבוד דלא פריק ליה. כבוד על מום שאין בו פרוין דכיון דלאו בר
 2 פרוין הוא לא נפק מוקדשה קמייתא הלכך שור הקדש קרינא ביה ואע"פ שהבהו אוכלו
 3 לא קרינא ביה שור רעהו דמשלתו גבהו ודאי נזקט פסולי המוקדשים ולא נזקט שור
 4 ושור הקדש שנתנו רבותא אשמענא דלא לכבוד בעל מום פטור הואיל ולא נפקא אכל
 5 פסולי המוקדשין שפגשו חייב לשלם אם נגזר
 6 דשור רעהו קרינא ביה מדיאמרי לקמן בשמעתין
 7 דשור חריוט שנתנו לשור פסולי המוקדשין חייב
 8 אלקא שור רעהו דרבי אבהו שור חייב ושור פסולי
 9 המוקדשים שנתנו. בין שנתים שור אבי אבי
 10 ח"נ משלם. בעל השור והשאר מפיסד התיקן
 11 ובתם מוקמין לה ודוכרי נתן דאמר מה דלית
 12 וליה לאשתלמי מתיא לשלם מתיא ורבי כמי
 13 שאין לו שותף ומשלם ח"נ כדתי: כרבנן. רביע
 14 נזק הואיל ויש לו שותף וזה שאינו יכול
 15 להתשלם מן הקדשים ופסדי: ואבעית אימא.
 16 תרוייהו פרבנן ולא פליגי בתם. רביע נזק הואיל
 17 ויש לו שותף ומעיד חצי נזק והשאר פסדי: שור
 18 ואדם שדפשו. דבר אחד לבור ומצאו שלשון
 19 שותפין כגון השור והבור והאדם: לענין נזקו.
 20 כגון אם דרפפו שם אדם והוון משלמין בין כולן
 21 פחת דמי דרבנן ותיבין כגון אדם דתא דקרינא
 22 לן לגבי בור שור ולא אדם כקטלא קרינא לן
 23 כגון אם נפל לתוכו עבד ומת אכל כגוןין חייב
 24 וכרבי נתן היא דלא אול בתה דחיתה לתודע
 25 ארבעה דברים. שכן לבד מנזקו אגא. שדפשו
 26 חייב אכל השור והבור פטורים דקרינא לן (לעיל
 27 ד' כו.) איש בעמיתו ולא שור בעמיתו וכן דמי
 28 וזרות אנשים חייב (גבי זרות) ולא שוורים:
 29 לענין פופר. אם מת שור חייב. כדתי ובמועד:
 30 אדם ובור פטורין. אדם ורואה בר קטלא הוא ואי
 31 נמי לא אתרו ביה פטור מדתנא דבי חזקיה
 32 בהמניח את הבור (לעיל ל' ובור דרביהו ש' פ'
 33 רבא אמר: שור ושור פסולי המוקדשין. אם דרפפו
 34 לחובו שור פסולי המוקדשין שפגה דקרינא
 35 ביה שור רעהו אתר שפאדא: מאי טעמא. בור
 36 פטור. דרתיב והמות יתהו' לו. גבי בור. מי שהמת
 37 שלו. שיכול למבור דגבילה יצא זה שאף על פי
 38 שפגהו שטון בקורה דאמרין גבי פסולי
 39 המוקדשין שפגשו בנפס' בכורות פ"ג: ע"י ר' טו.)
 40 תובח ולא נזק ביה שור ולא חלק ואכלת ו
 41 לכלכך מביא שאין פרוין את הקדשים
 42 להאבילין לכלבים: לבעלים מטפלין בגבילה.
 43 כדאמרין בפ"ק (ר"י) והמות יתהו' לו לניזק אתה
 44 ואמר לניזק בו: ומאי הוית דתא והמות יתהו' לו דשור מפקת ליה לבעלים מטפלין
 45 בגבילה. ומתייבא ליה אנגותו פסולי המוקדשין: איפוך אגא. ואוקמנא חייבא דפסולי
 46 המוקדשין אבהו: שור ולא אדם. מרלא כתיב ונפל שמה ונפול אלקא למעטי' אתא
 47 ולקמיה פריך שאר בהמות מנא ליה דלמא כולן מועטין:

1 **הלך**

התמקד דברות הראשונות כולל. לא חשיב ליה כולל הפרט המיוחדים דף מנה דאחריות הראשונות תרא מילתא היא דחבר ונמור דברור אהד נאמור ורה כו. שבתות

ואימא

מה הפרט מפורש דבר שנבדלתי מטמא. תימה ואיכ"פ לרע ליה דבכלל בהתמקד נמי תיוב ועוד בשאמור מה הפרט מפורש בעלי חיים אף על בעלי חיים ועופות בכלל ויחי סוד דארכבו עופות למאד דקללא נפיה ממעט להו: מפרי וגדולי קרקע. וקא משמע דבקר ונאן אפרי גידולי קרקע ותמה דבפ"ק דקדושין (דף ט"ז) גבי העקנה אמר דאי כתב רחמנא גורן היא גידולי קרקע אין בעלי חיים לא כתב רחמנא צאן ו"ל דלענן דבר היוצא ממש מן הארץ לא חשיב בהמה גידולי קרקע ונאן להאיךד כאן ויתר: אמר

הא שור שהוא פתח פטור אמר ר' ירמיה לא מבטיא קאמור לא מבטיא שור שהוא פתח דתיבי אבל שור חרש שומה וקמן אימא חרשותו גרמה לו קטנותו גרמה לו ולפתח קמ"ל א"ל רב אחא רבינא והתניא נפל לתוכו בר דעת פטור מאי לאו שור בר דעת א"ל לא אדם אלא מעמה אדם בן דעת הוא הפטור הא לאו בן דעת הוא דתיבי שור ולא אדם פתיבי אלא מאי בן דעת מין בן דעת א"ל והתניא נפל לתוכו שור בן דעת פטור אלא אמר רבא שור והוא

חרש שור והוא שומה שור והוא קמן דרוק אבל שור והוא פתח פטור מאי טעמא דבעי ליה עיגוי ומיזל תניא נמי הכי נפל לתוכו שור חרש שומה וקמן וסומא ומחלף בלילה תיבי פתח ומחלף ביום פטור: מתני' אחד שור ואחד כל בהמה לניפולת הבור ולהפרשת הר סיני ולתשלומי כפל ולהשבת אבידה לפריקה לחסימה לכלאים ולשבת וכן היה ועוף פיוצא בהן א"כ למה נאמר שור או המור אלא שדבר התשוב בתווה: גמ' לניפולת הבור כסף ישיב לבעליו פתיבי כל דאית ליה בעלים דראמרון להפרשת הר סיני אם בהמה אם איש לא ויהי ותיה ככלל בהמה הויה אם לרבות את העופות לתשלומי כפל כדאמרינן על כל דבר פשע כולל כל דבר פשעה להשבת אבידה לכל אבדת אחיד לפריקה וליף שור המור משבת לחסימה וליף שור שור משבת לכלאים או פלאים דחרישה וליף שור שור משבת או פלאים דהרבעה וליף בהמתה בהמתה משבת וגבי שבת נעלו ונתניא ר' יוחי אומר משום ר' ישמעאל דברות הראשונות נאמר עבדך ואמרת ובהמתך ובהפרות האחרונות נאמר ושוך וחומוך וכל בהמתך והאלו שור וחומוך בכלל כל בהמה היו ולמה יצאו לומר כך מה שור וחומוך האמור כאן היה ועוף פיוצא בהן אף כל היה ועוף פיוצא בהן אימא בהמה דברות הראשונות כולל שורך וחומוך דברות האחרונות פרט כולל ופרט אין בכלל אלא מה שפטר שור וחומוך אין מידי אחרניא לא אמרי וכל בהמתך דברות האחרונות חור וכלל כולל ופרט וכלל או אתה דן אלא פעין הפרט מה הפרט מפורש בעלי חיים אף על בעלי חיים ואימא מה הפרט מפורש דבר שנבדלתי מטמא כמנע ובמשא אבל עופות לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא חר פטורא הי נכתוב רחמנא או כתב רחמנא שור ה"א קרב לגבי מזבח אין שאינו קרב לגבי מזבח לא כתב רחמנא חמור ואי כתב רחמנא חמור ה"א קדוש כבוכרה אין שאין קדוש כבוכרה לא כתב רחמנא שור אלא וכל בהמתך ריבויא הוא וכל חיבת דתניא רחמנא לא ריבויא הוא גבי מעשר דכתיבי כל וקא דרשנו ליה ככלל ופרט דהתם ונתת הכסף כולל אשר הוא נפשך כולל בכקר ובצאן ובין ובשקר פרט וככל אשר השאלך נפשך חור וכלל כולל אפיה ופרט וכלל או אתה דן אלא פעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף על פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכל

הא שור והוא פתח פטור. בתמיה מין בן דעת. היינו אדם ואפי' הוא שומה מין בן דעת הוא: שור חרש שומה וקמן. שור שחוטא חרש או שומה או קטן או אסוקא או מולדך בדרך בלילה ואפילו הוא פתח. מתני' ולהפרשת הר סיני. אם בהמה אם איש פתיבי ואכן מרבין ויהי ועוף בגמרא. ולתשלומי כפל. ואפי' דכתיבי משור ועד חמור שאר בהמה וזהו מרבין בגמ' וכן בכלהו לפרק. יעוב תיבון עמו ושמותו גמ' לבלתי. ודרשנו אפי' דכתיבי בהמתך לא תרביע כלאים היו נמי היה ועוף ככלל כדפליג בגמרא וכן לענן כלאים ודנהנה דלא תחשוך בשור וחומו: בתוית. דבקר הרגיל להיות: גמ' היה ככלל בהמה. דכתיבי זאת הבהמה אשר תחבלו וכתבי בתריה אלא וגי' וברשי דה' לתשלומי כפל על כל דבר פשע על שור ב' כל דבר פשעה. ואפי' דבר שאין בו רוח חיים ככפר מרובדו ולענן כמנע משבת. דכתיבי שורך וחומוך וכל בהמתך (וברשי) וליף בהמתך משבת. מה להלן היה ועוף ככלל כדמפרש לקמי'. דברות הראשונות נאמר בהמתך. ולא נאמר בהן שור וחומוך ובהפרות האחרונות הוסיף להחזיר שור וחומוך ותלא. אין לן בכלל כל בהמתך האמור בעין ויהי מה שור וחומו האמור כאן היה ועוף פיוצא בהן. וליקפיה מפרש טעמא דמכין ומשמע ריבוי: אף כל. מקום שצאמר שור וחומו כנון פריקה ותימיה ודמין להן היה ועוף פיוצא בהן נכתוב רחמנא חר פטורא. ודרשנו כל דמי ליה משני צדדין מדכתב איך אם אינו ענון לדבר שנבדלתי מטמא תורה לענן עופות דמי לפטור כחד דרובו בעלי חיים דכתיביה כתב רחמנא שור. ולא צאמריך דהא קדוש הוא כבוכרה וחומוך קאמי' תגדו לענן סוסים וגמלי דמי לפטור משני צדדין נבדלו מטמא ובעלי חיים לן אכל עופות לא: ריבויא הוא. ולא מדרש בכלל ופרט וריבה כולל: פרי למעוטי כמדות ופטרותו ומים ומלח דאינו פרי מפרי וגידולי קרקע למעוטי דגים שאין נקחין בכסף מעשה. השתא דאמרת כל ריבויא הוא ואפי' עופות למה לי דפרט בהמה שור וחומו: אי הכי. דכלאים משבת ילפנין: אדם נמי ליחסי. למישר בקרון עם הבהמה ודאי גבי שבת מיוחד בהמה דכתיבי ועבדך ואמרת ובהמתך פטורא. בני פפנאי שם מקום: רב אחא בר יעקב מפפנאי היה דאמרינן בהשופטין (כ"ב דף טו) דריש בר אחא בר יעקב מפפנאי דישון ופינה לשם עשירי נתפסו. למה תהשתו: גבי ואמא לבהמה אכל לא לענן איסור אחר: נאמר

כלל אלא ריבויא איבעית אימא כל נמי כולל הוא מיהו האי כל דהא ריבויא הוא מדהיה ליה למכתב ובהמתך דכתיבי דברות הראשונות וכתב וכל בהמתך ש"מ ריבויא השתא דאמרת כל ריבויא הוא בהמתך דברות הראשונות ושור וחומו דברות האחרונות ל"ל אמרי שור לאמנוי שור שור לחסימה חמור לאמנוי חמור חמור לפריקה בהמתך לאמנוי בהמתך בהמתך לכלאים או הכי אפילו אדם ליחסר אלקמה תנן אדם מותר עם פולחן לחישה ולמשוך אמר רב פפא מפפנאי דעיו טעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא למען יגדו עבדך ואמרתך כמון להנחה הששיתו ולא לדרך אחר: שאל רבי חנינא בן עגלי את רבי חייא בר אבא מפני מה דברות הראשונות לא נאמרו כתיב טוב ודברות האחרונות

בבא קמא. שור שנגח את הפרה – פרק חמישי דף נה עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנט

תוספות

רש"י

אָמַר ר' ל' כאן שנה רבי תרנגול טווס ופסיוני רבי מרז דתיקא מין אחד תרז קמיל ואע"ג דלא אשמעי' בתרנגולין דתיקא תרי מיני אע"ג דרבו בהדי הדדי ותיקא אלא דאיסור כלאים שייך בעופות ממי אמי שפיר דהכי קאמר ר' ל' כאן שנה רבי כלומר פיון ששנה רבי דש כלאים בעופות אי כ' תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה מזה כי מוקף דנפשין

נאמר הנה נאמר גבי כיבוד אב ואם דכתיב לך למען ייטב לך. ופתח בו. טיית שכתובה ראוהו בחורא נאמר לטובה חפשי. מיכה ב' ה' לךבדן היראדוהו. כמי שנה. ומשנה זו דקדמי כלאים נהגו בעופות למדוד דכל עופות כלאים זה הנה מין בשאינו מינו. כוונת. פוא"ן בלע"ז. פסיוני. מין שליו ששורין פירדיון קועות. ותרומה ב"ק בלע"ז. מיניא. ערכה אליה

נָאמַר בָּהֶם טוֹב אָמַר לוֹ עַד שֶׁאֵתָהּ שׂוֹאֲלֵי לָמָּה **נָאמַר** בָּהֶם טוֹב שְׂאֵלְנִי אִם נָאמַר בָּהֶן טוֹב אִם לֹא שְׂאֵלְנִי וְיָדַע אִם נָאמַר בָּהֶן טוֹב אִם לֹא פִלְךְ אֲצִל ר' ל' **תְּחִלּוֹת** בַּר תְּחִלָּי שְׁהָיָה רְגִיל אֲצִל ר' הוֹשֵׁעַ בֶּן לִוִּי שְׁהָיָה בְּקִי בְּאִגְרָה אוֹל לְגִבּוֹה א"ל מִמֶּנּוּ לֹא שְׂבַעְתִּי אֵלָּא כִּף אִמְר לִי שְׂמוּאֵל בַּר נַחום אֲחִי אֲמוֹ שֶׁל רַב אֲחִי אֲחָא בְּרַבִּי הֵינָא וְאָמְרִי לָהּ אֲבִי אֲמוֹ שֶׁל רַב אֲחִי בְּרַבִּי הֵינָא הוּאִיל וְסוֹפֵן לְהִשְׁתַּבֵּר וְכִי סוֹפֵן לְהִשְׁתַּבֵּר מָוֵא הוּי אָמַר ר' ל' שְׂאֵלְנִי וְשָׂלוֹם פִּסְקָה מִטְּבַח **הַדָּרִין עֲלֶיךָ שׁוֹר שֶׁנִּגְחָה אֶת הַפְּרָה**

נאמר בהם טוב אומר לו עד שהאתה שואלי למה נאמר בהם טוב שאלני אם נאמר בהן טוב אם לא שאלני וידע אם נאמר בהן טוב אם לא פילך אצל ר' ל' תחלות בר תחילי שהיה רגיל אצל ר' הושע בן לוי שהיה בקי באגרה אול לגבוה א"ל ממנו לא שבעתי אלא כף אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחי ברבי הינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי הינא הואיל וסופן להשתבר וכי סופן להשתבר מאי הוי אומר ר' ל' שאלני ושלום פסקה מטבח הדרין עלך שור שנגח את הפרה

הַפְּרָבִיעַ שני מינים. וי"ב ב"ר יהודה היה מזה הפגורני ב' מינים בשם לוקח משום דברבאשית רבך (פ"ו) וירושלמי דכלאים (פ"א) משמע דאי אפשר לרביעי' ודיגם ומיזה און פירך להגיה ודיגם דוקא הוא דמשמע דאין להרביעה אבל מין חיות היס שיוך ביח אסור הרביעה והכא איכא לאוקמי במין חיה שכולל אדם לרביעי' דקאמר ברבאשית רבך המרביעי' ע"כ תת ליה לוקח ובהי' ליה קאמר לו מוקם שנאמר בו למינהו כלאים נהוג בו ופירך אנך ברייקא רבוי ודיגם שנאמר בהו למינהו וכי כלאים הרביעה בהם והיאך יבול להרביעה ומשני דהא דקאמר ברביעי' כלאים נהוג בהם היינו דוקא בתהגה אגל בהרביעה לא משכחת לה למיבע דבחיית חיה שבתפס חיה הרביעה לאכי' בא פירך עס אמרביעי' חיות חיה היאך לוקח אלא אמנא דאמר לו שנאמר בו למינהו דהיינו אפילו סתם ודיגם כלאים נהוג בהם **אֲחִיא** למינהו למינהו מניקשה. ומשבת לא מצי למליף דמרביעי' הוּכַל בהמתקן לית לן לרביעי' אלא כל מיילי דרביעה שאדם רגיל לחמר אחריהו דבהמקן כתיב קרא דבהמתקן גבי שבת: **לְמִינֵהוּ** מניקשה. וא"ת ומה קרא ללמוד מניקשה תיפסק ליה מוכרחים בגופיה למינהו דבאלו סריפתו וחלוץ זה

במטאמי השמר חד מ"ת קאמרין אימא טימאתה בשוליה מ"ת ב"ת קאמרין אימא מקעו בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הפתוח לטובה תחילה שמבראשית עד וירא אלהים את האור לא פתיב מ"ת וא"ר הושע בן לוי הרואה הספר בחלומו חסו עליו מן השמים ופדאווה הני מילי בבכתא: וכן תיה ועוף ביצא בהן וכו': אמר ר' ל' כאן שנה רבי תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה הנה פשיטא אמר רב הכיבא משום דרבו בהדי' הדרדי' מהו דתיקא מין חד הוא קמ"ל: אמר שמואל און ואון הכר כלאים זה בזה מתקור לה רבא בר רב חנן מאי טעמא אילימא משום דהאי ארדף קועיה והאי וזמר קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טעינא דהאי אלים קועיה והאי קמין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה הנה אלא אמר אבי' זה ביציו בחפזין וזה ביציו מופנים רב פפא אמר הא מעונה תרא ביעתא בשיחאל והא מעונה כמה ביעתא בשיחאל א"ר ימייהו אמר ריש לקיש למינהו שני מינים שבים לוקח מאי טעמא אמר רב אדא בא אהבה בשיחאל אתיא ועולא אתיא למינהו מניקשה בעי רבבה למינהו ביענא וישבוטא מהו מין אמרין פיון דעיוא לא נחית בים וישבוטא לא סליק רבבה לא כלום עבדי או דלמא השתא מיהת קא מנהיב מתקור לה רבניא אלא מעתה חזיר תשה ושעורה בידו וזרע תשה בארץ ושעורה בחפזה לארץ הכי נמי דמחייב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חפזה לארץ לא מקום חיובא תכא אידי ואידי חיובא הוא:

הַדָּרִין עֲלֶיךָ שׁוֹר שֶׁנִּגְחָה אֶת הַפְּרָה:

ס. ושמע משמע דאי היה פתיב למינהו בצווי של דשאים אסור להרכיב שני דשאים זה בזה וי"ל דלמינהו לחודיה לא הנה משמע שנכתב איסור כלאים אי לא חוקיהו תשמרו דוריש שמואל חוקת שחקתי לך כבר ומפרש ר"ת שחקק במעשה בראשית שכתוב בו למינהו והיינו למינהו דבישה דבהמה אילוץ דאיירי ביה קרא דחוקיהו אגל מלמינהו לית לחודיה ליבא למליף מיהא ודיגם וא"ת דסוגיא דבמקא דלא ברבנן דפ"ד מ"ת (סנהדרין דף ס. ושם) דלא מייחייב בני נח לא בכלאים ולא בהרביעה אלאהא דרשין למינהו לית לה דלא דרשין למינהו לגבי בני נח דלא אשכחו דמזוהר בהו רחמנא לגבי ישראל דהוהוורז גבי כלאים דרשין ליה ונ"מ לגבי ודיגם אי' להרביעה אילוץ דקרא דשדך לא מיידי אלא בפרעים והשתא דכתיב למינהו באילוץ דרשין מינה מה בהמתקן בהרביעה אף שדך בהרביעה אילוץ ובהא מליגי ר"א ורבנן דר"א יליף מוחסותי שחקתי לך כבר שהוהוורז בני נח על הכלאים כלומר מלמינהו ורבנן לא ימי' לפני אלא שנקרמו מלמינהו דמעשה בראשית ומ"מ לא נאסרו לבני נח ואתי' שפיר דאיתא אפילו כרבנן מיליתיה דשמאלא וא"ת ל"ל למליף כלאים דרביעה בהמתקן בהמתקן אף שדך בהרביעה וי"ל דסבירא דמרגמין למינהו בני כלאים פשוטא אסורו במקום אחר לבני נח לכל אחר כגון שיעוצי אסורו במקום אחר לבני נח בהרביעה ולקראתא גי' גי' שפסקא לך אף בתהגה וע"כ בי דיגי דילפינן בוליה משבת ה"ז ילפינן שבת בהמתקן בהמתקן מהרביעה לאסור ודיגם בשבת במלאכה והדר ילפינן כלאים דרביעה ובהגהה משבת **אֲחִיא** מעתה חזיר תשה ושעורה וזרע תשה בארץ ומשעורה בחפזה לארץ. כגון בעינהו אתח בסמוך פחות מן פסחים דצריך להרחיק בין זרע לזרע כדמובח בס' שבת פרק א"ר עקיבא (דף פ"ה) והו' דבעי ר' אישדה תשה ושעורה ותרנן שמואל ר' יוחנן בכתביה בכלאי הפרס קאמר אבל בכלאי זרעים חייב בחשה ושעורה לחודה ורז' סוגיא נקט כרבנן דבעי אלא ב' מינין אגל ר"י פליגי ומצריך שלשה זרעים או מב' מינין או מא' מינן דתנן (כלאים פ"א מ"ג) הוורע חשה ושעורה באחד תיב ר"י אומר שני חשין ושעורה אחת או שני שעורים חשין אחת או חשה ושעורה ופוסקת ובלבד שיהיו שלשה:

הַדָּרִין עֲלֶיךָ שׁוֹר שֶׁנִּגְחָה אֶת הַפְּרָה

החזירה. לאבידה למקום שיראנה. בעליה שומר חנם פטור מנגיבה ואבידה ושומר שכר חייב כפי השואל (כ"מ דף ע"ג) שכיח איניש בביתיה אבל בצהרם מצוי ממלאכתו בשדה עד שיחזירנה לרשותו. של בעלים: פאי לעולם לא אפילו. הדיקה מוצא בביתו וקטני חייב מודיעי לא. באבידה בעלי חיים הדיב המוצא בנגיבה ואבידה ולא משום

שכר מצוה דלא משום דנגיבה ואבידה ירדה פשיעתא היא: ודין דקטנו נגרי ברייתא. כיון שקראה שמלמדות הן לצאת בעי נטירותא ויחזיקא ואפי' הוי שומר חנם חייב אבל שומר אבידה דמטלמדיה פטור מנגיבה ואבידה נגרי פשיעתו השב. השקב מעליקתא משמע לניגיה ולחזרתו מנין. דסני ליה למוצא בהשבתו לניגיה דבעלים: הכל זריבין דעת בעלים. ונגב ונזיל או אחר מוארנה שומריה נטירותא צריך לחזירנה לבעלים ואם לא חזירנה חייב המאמר באחיותה: מענת נגב. לפטור עצמו ע"י נגב שטען נגבה הימנה ואבידה שקראתה וקראצא שקדיה הוא משלם תשלומי כפל כנגב עצמו דדרשנן בפרק מרובה (למטן דף סג) ואם לא ימצא הנגב אם לא ימצא כמו שאמר אלא הוא עצמו נגבו וכתב בתריה ישלם שקנין אי אמרת בשלמא שומר אבידה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דלאו בעי למפטר נפשיה טבעת נגב קריא בעי ליקטא כי טען נגבה דהוה מדיבא נפשיה לשלמי קריא: מענת לסטים מוויין. נגב מוויין נטל הימנה בחזקה דקא פטר נפשיה טבעת אונס. לסטים מוויין גזלן הויא ובטענת אונס פטר נפשיה (וכפל בטוען טענת נגב הוא דקתב ביה רחוקא (דריבוי) ונגב מבית האיש (שמות כב:) נגב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עצמו טענת לסטים מוויין ולענן חייב לא מדיבא שומר שכר עליה אם אמת הוא דקא אגסי:

אבידה כשומר חנם דמי והא אומר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המוען טענת נגב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ל שומר שכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קריא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שמועין טענת לסטים מוויין א"ל לסטים מוויין גזלן הוא א"ל שאני אומר לסטים מוויין כיון דמיטבר מאיניש נגב הוא איתיביה לא

מצוה קעביד ולכל הוי כשומר שכר והא דבעי לאוקמא פלוגמיהו בדרבה דרב יוסף והוי רבה כ"ר א' שהוא שמותי ועוד קאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף כבול עלקא ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כ"ר א' לרב כרי עקבא דאי לרבי עקבא ודאי הוי שומר שכר אי אפשר לומר כן דעל פירוש דרבה אפי' לרבי עקבא

שומר חנם הוי דבאלו מצאות ח"כ כ"מ כט. וטעם לרבה לא הוי לרבי שמואל דמתיר לשמשש אלא שומר שכר איכ' לר' ע"ל הוי אלא שומר חנם לכן נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגמיהו בשומר אבידה אלא יאמר דלכולי עלקא שומר חנם הוי ופלוגמיהו בדשמואל ד"ע אית ליה דשמואל אבד קתא דנגלא אבד אלקא וזו ר"א לית ליה דשמואל רב יוסף כי מוקי פלוגמיהו בדשמואל לא קאי רבי אילעור פותיה שהוא פטר את המעלה באבידה אף מדמי המעשן ולכן מוקי פלוגמיהו בשומר אבידה וזו בר"ע וקאמר לרבי יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגמיהו בדשמואל ומסיק דבולי עלקא אית ליה דרב יוסף ב' והא תרגן בשבועות (ר. רמ) טע' סע' הליחתי עליו ושתים הנה שוה דמשמע שתיב לשלם המעשן כשאבד מידי שאבד בפשיעה לרבה דאמר שומר חנם הוי

לא ממקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב דפשיע הוא

לעולם הוא חייב עד שיחזרה בו. היא סיפא דברייתא דלעיל בתוספתא דב"מ (פ"ב ע"ג) ולחיי דיקי מנה שפיר דחייבי בנגיבה ואבידה קאמר: אמר' ליה מודיאן לך בבעלי חיים ודין דנקטי ליה נגרי ברייתא ב'. ובגון שנגבה באחוז ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להנגב ולעיל לא אסיק איצטעה האי שינוא דדשקא מצי לטימר דנגבה או שאבדה דלעיל בביתו קאמר אי נמי הוי פטר אאבידה דקא קאי שנגרי ברייתא גרמו לה להאבד אכל לענן נגיבה פטור שאין גורמין לה לינגב ומשום הכי ברישא דקתני בתריה נגבה לא מצי לשנוי הכי אמר' לעניתו שאנה משתמרת. פי' אלא ברוח מצוה: ושי' מ'אמר' תהו מצו דמי דבלתה שמירתה: קרינא בעי לשלומי. וכוון שתיב עצמו לשלומי שפיון אפילו נמצא שנגבו פטור מפסול כגון שטענת טענת לסטים מוויין. חזיקא אמאי

מוקי לא בלסטים מוויין ודחיק למימר דנגב הוא לוקמיה כגון שטענת טענת נגיבה באונס ששומר כספים בחפסיה כפקוע שאי אפשר לנגבם אלא במחלוקת תחת הקרקע דהוי אונס בלסטים מוויין או אם גזלן חלי של טירוף הדעת או שיקה נפלה עליו באונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטר בסוף הפועלים (כ"מ דף ע"ג) על בעדקא דעילוי איניש או דגם בעדקא דגימיי איניש משכחת כפל שטוען טענת נגב בעדקא דעילוי או בעדקא דגימיי איניש ולחזרה אומר' דפליג' עליה ההם מ"מ משכחת כפרייתיה ומיחד איבא למימר דקא לא חייש כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דנגב הוא ובסמון נמי אברייתא דפריך לא אם אמרת תהו מצו דלשמינן דתוקף הוא אבתי תקשי לך דמיצני שומר שכר משלם כפל בטוען טענת נגב באונס או בהדאס ק"ו דאין עליו תשובה קשה בדפסק השואל (כ"מ דף ע"ג). מסיק עלה דקסבר דאי תנא לסטים מוויין גזלן הוא ומה בכך אבתי: שני עליו תשובה דמה לשומר שכר שכן משלם כפל בטוען טענת נגב באונס ואין לומר דכיון דנגיבה באונס לא יכתיב לא שתיב פירכא אלא לסטים מוויין שכיח ופי' דבכחה קמריא פריך ומחזרתא דלא יכתיב ועוד איניש דלא שכיח ויכול לטעון כן וקרא' לר"י דכיון שחייב הכותב בשומר שכר בנגיבה וחסם נגיבה קרוכה לאלם בדאמרינן בהשואל (פ"ב ס"ב) הוא דבכל ענין שתיבה הנגיבה ויחייב מנורת הכותב אפילו באונס נגמר ואף על גב דבלסטים מוויין דהייני שבייה דקרא פטר בו הכותב אף על פי שאין אונסו גזול יותר ודחיק ורטי' ונסי

כ"מ מב. ד"ה אמר שמואל:

1 לא מבעיא אכלה דמשלמת. מיהא מנ שנתגיז אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהגיז
 2 אכל נהגיז. דאפי' בההיא אנאקא גיטא נהגיז אפי' אפא. האי בעל השדה מבריה ארי מנכסי
 3 חבירו הוא שהזיל את הונאת חבירו וכל נהגיזת בקרקע ומזיק הוא ועד ארי שלא
 4 לשקול קמ"ל. שהחולקת במימי ג'תילה. מהרהר לגינה דאנאקא דלא שקלא אדעתיה הוא.
 5 לא ש. מהו שנתגיז הוא דמשלמת ולא מה
 6 שהוקה. אלא. ש'אכלה מיד באותה ערובה

7 שנקלה שם דכיון דאנאקה היא כנפילה אנטסה
 8 היא נמי באכילתה כיון דתוהיא לתבואה תתקא
 9 לא מוקמה אנפשה. אכל. הלכה מערובה
 10 לערובה ואכלה משלמת מה שהוקה. לא תימא
 11 עד שחצא לרעת. שידעו הבעלים שנקאת
 12 ותחזור לרעת. שלא נעל בפניה כראוי. אלא כיון
 13 שצ'תה לרעת. ש'אכלה מיד באותה ערובה
 14 שהוקה שלא לרעת. והשתא לא סיגי לה
 15 בכשימה פחותה דאמר ליה כיון דילפא כתיב
 16 תחלתו כפשיעה. בלאו לידה היה לו לשומרה
 17 שלא נתקם ותאכל. וסופו באונס. לא היה יודע
 18 שחלה
 19 ולאמטבור

20 ורבי יוחנן אמר אפי' מערובה לערובה ואפילו כל היום כולו עד שחצא ותחזור לרעת ארי
 21 כפא לא תימא עד שחצא לרעת ותחזור לרעת אלא כיון שצ'תה לרעת אע"פ שהורה שלא
 22 לרעת מי' דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשלמתמא לתתם רהטא: וידה פדרבה והוקה
 23 דאמר מה שהוקה: פ' רבי ירמיה וידה פדרבה והוקה כמי לידה מהו אליבא דמאן:
 24 דאמר תחלתו כפשיעה וסופו באונס חייב לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר
 25 תחלתו כפשיעה וסופו באונס פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו כפשיעה וסופו באונס פטור
 26 או דילמא הכא כולה כפשיעה הוא דכיון דקא תו דקריבה לה למילד איבעי ליה לנמוהה
 27 ולאמטבור

28 מן ההפסד לא עשו תהנה נראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שבר היינו כשאין חזק ברור שיקבא לידי הפסד כגון שהארץ רחוק וידע אם בא וכו' הארי אם לא ואינו מצילו אלא
 29 מראגה ומן הפסד שהוא שנקא בא אכל אם דרוב שרור שיקבא לידי הפסד וריסת הארי או מצילו מפי הארי עצמו או דאינו נוטל שבר כמו ששק נהר חמור חבירו ונהר דשמעתין
 30 מיירי שהזליה מצד בעלמא שאין בעל הבקמה רוצה שתחבט בדמיון ארץ וצ'עטר אע"פ שלא היה דמיה נפתחין בכך ולכך היה נחשב מבריה ארי אי הוה מידעתו ופרעי רחוב
 31 אין מצילו מתקטט מיד שהיה הלוח וקוק לפרעו אין זה הפסד שהיה נחתיב לו ואינו מצילו אלא מצד בעלמא חושב מבריה ארי א"כ בדמפרש טעמו בירושלמי דכתובות פ"טו
 32 ובגדרים (פ"ו) מפיסא ודקא ליה ותחילי לי ואפי' במשכום מפיסא הוהא ליה ויהיב לי משכונן ואפי' בב"ח הוהא עצמו מסיק לה בירושלמי נראהו דהטעם משום שכולו לומר לו הייתי
 33 מוצא דרבה בני אדם שהיו פורעין עבדו כי כרך אהובים שמרתימם על אדוניהם להציל מן הצער היה דהיינו מעין אותו טעם ודאי נהיך דקרי בחוקת הבתים ב"ב דף ג"ג) מבריה ארי נתן
 34 צדור והזעיל נוטל צדור והזעיל חסבר מיקא מיהא ודמיא מיהא אע"פ ששמיעלה מתקטט שהיה נהר חושקה לא נקט לשון מבריה ארי לנגען שיפטר חבירו משכר הבתחה אלא כלומר
 35 דאין זה חוקה דאין זה חוקה כיון רפס בה פורחא או נעל ונדר ופרץ אלא מגזל עליה פורחא שלא תבא לידי קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עברים שאנס ביתו של
 36 ישראל ובא ישראל אחר ללקוח ממנו שלא יחזיר לבעלים בתנאם אכל רש"י פי' בדנאקין (גישין דף ג"ג) עברי' הבא מתמת חוב ומתמת אנפרות אי בו משום סיקריקון שאם החזיק עברים
 37 בקרקע של ישראל שלתלת חוב שהיה לו עליו או מתמת אנפרות כגול בעלמא ואינו מסור בידו להקרו אין בו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רבא לבעלים כתיקון הכתום
 38 אלא מחזיר לו חובו כגון סיקריקון לא גמר ומקני מיד אע"ג ששהתה י"ב חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מבריה ארי מבריה ארי מבריה ארי מבריה ארי מבריה ארי מבריה ארי מבריה ארי
 39 במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חזר לבעלים לשלם שהיה מוכרו או נתנו לעברים אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי ולא חושב מבריה ארי כיון שמצילו מן ההפסד ואפי' קנאו
 40 בשווי מצילו מהפסד הוא כמו מקדים ברעם ובקמולת בשכר דאמרין ששך עד כדי דמיהם וי'מ לבושרא דחזיקין אין לטראטא מיתראתא אלא אפי' ידעו דלא שאל לא מתרה זה
 41 לקנות היה חזר לבעלים כדמיא הללו כל שעה שירצו ודחשקא אין מצילו מן ההפסד אע"פ אין דלמולחו לבעלמא ארי דכיון שיקבא שנתה מחוקה ישראל כולו ור"י אמר דלא מבעיא
 42 מיה חבירו ומחזירו ליה ישראל ליה דמי למבריה ארי ונטל מה שהתנהו ואותם והיהודים הבורחים מעידים והשר מחזיקין קרשותיהם שאין בהן חשקאות ואפי' יש בהן חשק ואם הניח
 43 התקבצת ביד אחרים לפרעו מתן טסקא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיה השר מחזיקין לבעלים ונטל מה שהתנהו דאין זה דינא ומלכותא אלא גזילה כי דאנו מנהיגה ששכרובית
 44 משמשם היהודים לעמוד כמו פ'רשים בכל מקום שירצו וברון מלכותא היה תוספין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו מערין וזה היה גזילה בכל ארץ בורגיא ואם יש שר
 45 בשאל ונטל את החזק והלעשת וזה לעצמו וזה לעצמו אין זה דינא ומלכותא שנתן זה הדין אין הנוטל בכל דמקא למוכס שאין לו סקבה (לפון דף ק"ג) והנאק משמשי' בנסי חבירו אין דומה כלל
 46 למבריה ארי בגון יורד לוחך שוד חבירו ונטע שלא ברשות ומקא את חבירו משלש רוחותיה ובגון ההוא דראומנין (ב"ב דף ע"ג) שהוכר את הפועל לגשוח בשלו והראוהו בשל חבירו
 47 דנטל מבעל הבת מה שהתנהו ואין להקשות בששך נהר חמור חבירו לפה אין לו אלא שבר לחם אין לו כל הפסדו כיון דבעל חמור טעם שם מה לנו לעשות לו הפנה שלא מדעת
 48 אם ק'תה נהנה (עם המציל שלם חמורו ונדע ר"י מיירי ביבול חבירו לפה אין לו אלא שבר לחם אין לו כל הפסדו כיון דבעל חמור טעם שם מה לנו לעשות לו הפנה שלא מדעת
 49 נתיא ליה שקל מי שצילו טעם שבר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להציל אלא ע"י החרוק. לא שאל אלא באותה ערובה. דכיון שהתחיל שפילתה באותה ערובה באונס אינו חייב
 50 לתקלוקה מאותה ערובה אלא מערובה לערובה וצ'י כשדא אחר.

יִצְחָק בַּר שְׁמוּאֵל בַּר מִרְתָּא נָחַת לְנִצְיָבִין, אֲשֶׁכַח רַבִּי שְׁמַלְאִי הַדְּרוּמִי יְתִיב וְדָרִישׁ: רַבִּי וּבֵית דִּינֵי הַתִּירוּ בְּשִׁמּוֹן. שְׁמוּאֵל קָבִיל עֲלוּי. וְאָכַל. רַב לֹא אָכַל. אָמַר לִיה שְׁמוּאֵל: אָכּוּל, דְּלֹא בִנְיָ אֲנָא כְּתִיב עֲלֶיךָ זְמַן מִמָּרָא.

אָמַר לִיה: עַד דְּאֲנָא תַפּוֹן, אֲנָא יָדַע מֵאֵן עִירְעַר עָלֶיךָ, רַבִּי שְׁמַלְאִי הַדְּרוּמִי, מַהוּ מֵר לִיה בְּשֵׁם גְּרַמְיָה, לֹא בְּשֵׁם רַבִּי וּבֵית דִּינֵי! וְאִמְרַח עֲלוּי, וְאָכַל.

בְּנֻתֵיהֶן. אָמַר רַבִּי לְעִזֵּר: בְּשִׁבְעָה מְקוּמוֹת כְּתִיב לֹא תִתְחַתֵּן בָּם. אָמַר רַבִּי אֲבִין: לוֹסַר שְׂבָעָה עֲמֻיָּין.

תָּנָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲוִינָא: לוֹסַר אֶת בִּיצֵיהֶן. תָּנָא רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: וְאֵת בֵּית הַיַּעֲנָה – זֶה בִּיצַת הַנְּעֻמִּית. שְׂבָבַת זֶרְעוֹ. וְלֹא בִּן אָמַר רַבִּי אֶהָא רַבִּי חִינָנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׂבָבַת זֶרְעוֹ שֶׁל עֲבוּ"ם – מִהוֹרָה שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשְׂבָבַת זֶרַע לְצִאֵת בְּלֹא מִימֵי רְגָלִים.

וְעַל הַלְבוּשׁ בַּעַל קָרִי. רַבִּי בָּא בַּר אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי: שׁוֹנָה הַלְכוֹת וְאִינוּ שׁוֹנָה אֲגָדוֹת. תְּנִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי: שׁוֹנָה הַלְכוֹת

[דף י"א ע"א]

רוֹגְלִיּוֹת. וּבִלְבָד שְׂלֵא יִצִּיעַ אֶת מִשְׁנַתּוֹ. וְאֵית דְּבַעֲי מִימַר: וּבִלְבָד שְׂלֵא יִזְכִּיר אֶת הַאֲזָבוֹת.

וְעַל הַיְלָבוּשׁ אֶרְצֵי הָעַמִּים. וְלֹא בִּן אָמַר רַבִּי זְעִירָא בַּר אֲבוּנָא בְּשֵׁם רַב יְרֵמְיָה, יוֹסֵף בִּן יוֹעֲזָר אִישׁ צְרִידָה, וְיוֹסִי בִּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גְּזָרוּ מוּמָאָה עַל אֶרְצֵי הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית!

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בִּן טַבָּאי. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: רַבִּי יְהוּדָה בִּן טַבָּאי וְשִׁמְעוֹן בִּן שְׁטַח, גְּזָרוּ מוּמָאָה עַל כְּלֵי מַתְכוּת. הֲלֵל וְשִׁמְעוֹן גְּזָרוּ עַל טְהַרְתַּת הַיְדִים.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי לׁוי: כִּד הָיְתָה הַלְכָה בְּיָדֵךְ, וְשִׁכְחוּתָהּ. וְעַמְדוֹ הַשָּׁנִים וְהַסְּבִימוֹ עַל דַּעַת הָרַאשׁוֹנִים. לְלַמְּדוֹךְ שְׂבַל דְּבַר שְׁנוֹתָנִין בֵּית דִּין נִפְשָׁן עֲלוּי – סוּפּוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדֵךְ כְּמָה שְׁנַאֲמַר לְמַשָּׂה בְּסִינֵי.

וְאֵתִיבָא בִּי דְמַר רַבִּי מְנָא: כִּי לֹא דְבַר רַק הוּא מְכָם. וְאִם דְּבַר רַק הוּא – מְכָם. לְמָהּ הוּא שְׂאִין אֶתֶם יְגִיעִין בּוֹ. כִּי הוּא חֵיִיכָם, אִימְתִי הוּא חֵיִיכָם? בְּשַׁעָה שְׂאֶתֶם יְגִיעִין בּוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַתּוֹךְ שְׁמוּנָה עֲשָׂרָה. הָא הוּיָן לְשְׁמוּנָה עֲשָׂרָה – אֶפְיֵלוֹ קָטָן מִכְּפֵל.

הַתִּיבוּן: הָרִי שְׂבִיעִית, הָרִי הוּיָן לְשְׁמוּנָה עֲשָׂרָה דְּבָרוֹ! וְרַבִּי יוֹחָנָן מְקַשֵּׁי לָהּ. רַבִּי קְרִיסְפָדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּין גְּמִלְיָאֵל וּבֵית דִּינֵי הַתִּירוּ: בְּאִיסוּר שְׁנֵי פְרָקִים הָרַאשׁוֹנִים.

רבי יונתן בעי: ולא פן תנניין: שאין בית דין יכול לבטל את דברי בית דין חבירו אלא אם פן גדול ממונו בהקמה ובמנין!

אתא רב אבון, רב יהודה בשם שמואל: לא שנו אלא חוץ לשמונה עשרה. הא בתוך שמונה עשרה – אפילו גדול אינו מבטל, מפני שעמדה להן בנפשותיהן!
אמר רבי מנא: לא מסתברא דלא הואיל והיא אוגם בטל.

התיבון: הרי שמון. הרי בתוך שמונה עשרה. ורבי יונתן מקשי לה.

רב כהנא בריה דרבי חייה בר אבא, רבי אחא מטי בה בשם רבי יוחנן: שמון, ביטול – מבטל.
נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמני בשם רבי שמואל בר נחמני: המש חטאות מיתות, רצו בית דין לבטל – מבטלין.

אמר רבי חייה בר אדא דא דאת אמר – שלא ידחו למיתה ויפלו לנדבה. אבל ליקרב על גבי המזבח – אין חטאת מיתה קריבה.

[דף י"א ע"ב]

הַלְכָה ה'

מתני' בית שמואי אומרים: אין שורין דין וסממנים וכרשינים, אלא כדי שישורו מבעוד יום. ובית הלל מתירין.

גמרא ומה טעמהון דבית שמואי? **ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך**. כל מלאכתך גומרה מבעוד יום.

ומה טעמהון דבית הלל? **ששת ימים תעשה מעשיך וביום**.

מה מקיימין בית הלל טעמון דבית שמואי **ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך**? בעובדי בידן.

ומה מקיימין בית שמואי טעמון דבית הלל **ששת ימים תעשה מעשיך וביום**? כהדא דתני: פותקין אמת המים לגינה מערב שבת, והיא שותה והולכת בשבת.

נותנין קילורית על גבי העין מערב שבת, והיא מתרפא והולכת בשבת. נותנין רטייה על גבי מקה מערב שבת, והיא מתרפא והולכת בשבת.

נותנין מנגמר תחת הפלים מערב שבת, והן מתעשנין והולכין בשבת. נותנין גפרית תחת הפלים מערב שבת, והן מתגפרין והולכין בשבת.

אין נותנין הימים לריחים של מים אלא כדי שיטחנו כל צורכן מבעוד יום. אמר רבי חיי: מפני שהן משמיעות את הקול.

אמר ליה רבי יוסי: ואות רבי סבר רבי יהודה. ברם פרבנינו, כמח דאינון אמרין תמן – משום לא הותרחל בכל טפה וטפה. בן אינון אמרין הכא – משום לא הותרחל בכל חטה וחטה. אמר רבי יוסי כי רבי בון: מפני שהוא שכח ותזקע את היתד.

בית שמאי אמרו לבית הלל דבר אחד ולא יכלו להשיבן. בית הלל אמרו לבית שמאי דבר אחד ולא יכלו להשיבן.

אמרו להן בית הלל לבית שמאי: אין אתם מודין לנו שמוענין קורת בית הכד וכעיוגלי הגת עם חשיכה! ולא יכלו להשיבן.

אמר רבי זעירא: אילולא דלא מעלה רישי ביני אריותא, הוינא אמר טעמא. תמן – כבר נעקרה כל טיפה וטיפה ממקומה. הכא – מה אית לך מימר?

בית שמאי אמרו לבית הלל דבר אחד ולא יכלו להשיבן. אמרו לבית הלל אין אתם מודין לנו שאין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו כל צרכן

[דף י"ב ע"א]

מבעוד יום! ולא יכלו להשיבן. אמר רבי זעירא אילולי דלא מעלה רישי ביני אריותא, הוינא אמר טעמא. תמן בצל בשר וביצה דרכן להתהפך. הכא מה אית לך מימר.

אמר רבי יודן: נצלו באכילת בן דרוסאי – אמרו דבר שדרכו להתהפך, עד כדי שיצלה כל צורכן מבעוד יום. אמר רבי מנא: לא מסתברא, דלא מותר, דינון יכלין למימר לון: היאך אתם משיבין לנו מדבר שדרכו לצלות כל צורכן מבעוד יום, על דבר שאין דרכו להשרות כל צורכן מבעוד יום!

הלכה ו' מתני' בית שמאי אומרים: אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור, אלא כדי שיהכילו מבעוד יום. ולא את הצמר ליורה, אלא כדי שיקלומ את העין. ובית הלל מתירין.

גמרא מהו מיתתני? אמר רבי אבהו: בגון אילין קוריאי דלא מקפדין.

רב יהודה בשם שמואל: והיא שתתהא היורה עקורה. אבל אם היתה היורה קבוע – אסורה, מפני שהוא מתירא שפא מתאכל ציבעו והיא מוסיף מוי.

רבי שמואל בשם רבי אבהו: בית הלל ילפון מלאכת היתר ממלאכת איסור. אילו עשה בן בשבת שפא אינו אסור? ודכותה עשה בן מבעוד יום – מותר.

הִלְכָה ז' מִתַּנִּי' בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹרְשִׁין מִצִּדּוֹת הָיָה וְעוֹפוֹת וְדָגִים, אֲלָא כְּדִי שְׁיִצְוִדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית הֵלֵל מוֹתִירִין:

גְּמָרָא מִי מוֹדִיעַ? אִם נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה – דְּבַר בְּרִיא שְׁנִיצְוִדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם לֹא נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה – דְּבַר בְּרִיא שְׁלֹא נִיצְוִדוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִפְּלוּ נִתְקַלְקְלָה הַמְּצוּדָה, חָשׁ לוֹמַר שְׁמַאי לֹא נִיצְוִדוּ מִבְּעוֹד יוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּן: בְּפִרְשֵׁת בְּהוֹרְשִׁין. תַּדַּע לָךְ שֶׁהוּא בֶן, דִּתְנַן: "דָּגִים". וְדָגִים לֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֵן מְצוּיִין?! וְכֹא בְּמָקוֹם שֶׁהֵיָה וְעוֹף מְצוּיִין. רַבִּי חֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי אֶתְקִין לְהִלְכָה.

[דף י"ב ע"ב]

סְבָרִין מִימַר: מוֹתִרִין לְמַחַר. רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי עֻזִּיאֵל בְּרִיהַי דְּרַבִּי הוֹנִיָּה דְּבֵרַת חוּרְן: מוֹתִרִין מִפְּשֵׁ. סְבָרִין מִימַר: סְפִיקוֹ הִתִּירוּ. רַבִּי הַנְּנִיָּה וְרַבִּי יוֹנָתָן תְּרִיהוֹן אָמְרִין: סְפַק הֵבֵן – אָסוּר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: סְפַק הֵבֵן – מוֹתֵר.

רַבִּי חֵיִיא רוֹבַה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר רַבִּי חַד אָמַר: הַעֲבֹדִים – צְרִיד הֵבֵן. וְהִרְנָה אָמַר: אֵין הַעֲבֹדִים צְרִיד הֵבֵן. וְלֹא יִדְעִינָן מֵאֵן אָמַר דָּא וּמֵאֵן אָמַר דָּא. מִן מַדָּה דְּרַב מַעְנֵי מִינֵי קוּמֵיהּ רַבִּי חֵיִיא רוֹבַה, וְהוּא אָמַר לֵיה: הֵן תְּוִיתָא? וְהוּא אָמַר לֵיה: שְׁיִירְתָּה תְּנוּת עֲבָרָא, וְתוּינָא אֲכִיל מִינָה תְּאִינֹן. הָוִי, הוּא דוּ אָמַר אֵין הַעֲבֹדִים צְרִיד הֵבֵן.

חַד תְּלִמִּיד מִן סִמְיָא אָזַל לְאַנְטִיּוֹרִים וְאִיִּיתוּן לֵיה דְּרַמְסַקִּינָא וְאָכַל. חַד תְּלִמִּיד מִן דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָזַל לְתַמְזוּן, וְאִיִּיתֵי לֵיה דְּרַמְסַקִּינָא, וְלֹא אָכַל. וְאֶתְאָ וּמַר קוּמֵי רַבִּיהֵ. אָמַר לֵיה: דוּ נְהִיג כְּשִׁיטְתֵיהּ דְּרַבִּי סִמְיָא. דְּרַבִּי סִמְיָא אָמַר: אֵין הַעֲבֹדִים צְרִיד הֵבֵן.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: דְּמִדְּמִנִּיּוֹת שְׁבַבְרָם – הָרִי אֵלֶּי אָסוּרוֹת. רַב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב שְׁצִים שְׁבַבְפִּים הָרִי אֵלֶּי מוֹתִרִין:

הִלְכָה ח' מִתַּנִּי' בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִין לְעַבְדִּים וְלֹא מוֹעֲגִין עִמּוֹ, וְלֹא מוֹבִיחִין עֲלֵיו, אֲלָא כְּדִי שְׁיִצֵּעַ לְמָקוֹם קְרוֹב. וּבֵית הֵלֵל מוֹתִירִין:

גְּמָרָא אֵי זְהוּ מָקוֹם קְרוֹב? וַיָּבֵא בִּי דְמַר שְׁמוּאֵל: בְּגוֹן מִן הוּמְרָא לְנִתְרָדְעָא. אוֹף תְּכָא בֶן.

אֵית דְּבַעֵי מִימַר: עַד שֶׁהוּא מוֹעֵי לְבֵיתוֹ. וְאֵית דְּבַעֵי מִימַר: עַד שֶׁהוּא מוֹעֵי לְעִירוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמַר: כְּדִי שְׁיִצֵּא מִמָּקוֹם הַפֶּתַח וַיִּקְדַּשׁ עֲלָיו הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוּ דְבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. וְרַבִּי עֲקִיבָה בָּא לְהַכְרִיעַ עַל דְּבָרֵי בֵּית הֵלֵל.

אֵין נוֹתְנִין לְעַבְדִּים עַל מְנַת לְצִאתָא. נְטִיל וַיִּצֵּא – אֵין אֶתְּ זִקוּק לוּ.

תַּנְי: אומנין עכו"ם שהיו עושין עם ישראל, בתוך ביתו של ישראל – אסור. ובתוך בתיקן – מותר.

אמר רבי שמעון בר לעזר: בפה דברים אמורים? בקיבולת. אבל בשכר יום – אסור.

בפה דברים אמורים? בתלוש מן הפרקע. אבל במחובר לפרקע אסור.

ובעיר אחרת – בין כך ובין כך מותר. מהו בין כך ובין כך מותר?

[דף י"ג ע"א]

בין בתלוש ובין במחובר. בין בשכיר בין בקיבולת? אמר רבי אילא: בין בתלוש בין במחובר,

ובלבד – בקיבולת.

רבי שמעון בר פרסנה בשם רבי אחא: בשבת, ובאבל, ובקבוצה זרה – הלכה כרבי שמעון בן

אלעזר.

אין משלחין איגרות ביד עכו"ם לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת. בית שמאי אוסרין אפילו

כרביעי. ובית הלל מתירין.

אמרו עליו על רבי יוסי הכהן: שלא נמצא כתבו ביד עכו"ם מעולם.

אין מפרישין לים הגדול לא בערב שבת ולא בחמישי בשבת. בית שמאי אוסרים אפילו כרביעי.

ובית הלל מתירין. אם היה דבר של סכנה, כגון מצור לצידון – מותר.

אין מקיפין על עיר של עכו"ם פחות משלשה ימים קודם לשבת. הדין דתימר – במלחמת הרשות.

אבל במלחמת חובה – אפילו בשבת. שכן מצינו שלא נכבשה יריחו אלא בשבת, וכתוב בה

תעשה ששת ימים. וכתוב וביום השביעי תסבּו את העיר שבע פעמים. וכתוב עד רדתה

אפילו בשבת:

הלכה ט' מתני' בית שמאי אוסרים: אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי, אלא כדי

שיעשו מבעוד יום. וכולן בית הלל מתירין עם השמש.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: נוהגין היו בית אבא שהיו נותנין כלי לבן לכובס עכו"ם שלשה ימים

קודם לשבת. ושׁוין אלו ואלו, שמוענין בקורות בית הפד ועגולי התת:

גמרא עד איכן? ויבא כמה דמר רב יוחנן בשם רבי הונאי: עד כדי הילוך ארבעה מיל. וכא.

נתן כליו לכובס נכרי, ובא ומצאו עובד בו בשבת – אסור. אמר רבי יודן: וימר ליה דלא יעבוד.

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנׁייה: הוא דתימר – במזבת הנׁייה. אבל בשכיר – בעבידתיה הוא

עסיק:

אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נִחְגְּזִין חַיֵּי בֵּית אָבָא וְכוּ'. לֹא אָמְרוּ אֲלָא לְבָנִין. הָא צְבוּעִין – לֹא. לְפִי דְרַבְנָא לְמִדְנָה, שְׁחֵלְבָנִים קָשִׁין לְכַבֵּס יוֹתֵר מִן הַצְּבוּעִין:

וְשׁוּיִן כּוּ'. רַבִּי שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹסִי בֶּן חֲנִינְיָה תְּרִיהוֹן אָמְרִין: כְּבֵר נַעֲקָרָה כָּל טִיפָּה וְטִיפָּה מִמְּקוֹמָה. רַבִּי אֲחָא אָמַר, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינְיָה בְּעֵי: מַהוּ לִינַע בְּמוֹשֵׁד. רַבְּנָן דְּקִיסְרִין אָמְרִין: אֵיתְּפִלְגִין רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינְיָא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲסוּר. רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינְיָה אָמַר: מוּתֵר. מוּתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינְיָא! וְשׁוּיִן שְׁלֵא וְנַע בְּמוֹשֵׁד:

הַלְכָה י' מִתְנִי' אֵין צוֹלֵן בְּשָׂר, בְּצֶל וּבִיצָה, אֲלָא כְּדִי שְׂיִצְלוּ מִכְּעוּד יוֹם.

אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפֶּת לַתְּנַזֵּר עִם חֲשִׁיקָה, וְלֹא חֲרָרָה עַל גְּבִי גְּחָלִים, אֲלָא כְּדִי שְׂיִקְרְמוּ פְּנֵיהִ. רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר: כְּדִי שְׂיִקְרַם הַתְּהַתּוֹן שְׁלָה:

גְּמָרָא רַבִּי בּוֹן בַּר פְּהֵנָא בְּשֵׁם רַבְּנָן: תְּכַשִּׁיל שְׁנַתְּבַשֵּׁל כָּל צוֹרְכוֹ – מוּתֵר לְשִׁהוּתוֹ עַל גְּבִי בִירָה שְׂאִינָה קְטוּמָה.

רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי: כְּשֶׁר בְּצֶל וּבִיצָה

[דף י"ג ע"ב]

מִצְטַמְק וְרַע לוֹ. וְזֶה מִצְטַמְק וְיִפֶּה לוֹ, וְאֵת אָמַר חֲכִינִי! דִּילְמָא דִּלָּא אֵיתְּאֲמַרְתָּ אֲלָא חֲמִין.

אֲתָא רַבִּי שְׁמוּאֵל, בְּעֵי רַבִּי זְעִירָא: חֲמִין שְׁהוּחֵמוּ כָּל צוֹרְכָן – אֲסוּר לְשִׁהוּתָן עַל גְּבִי בִירָה שְׂאִינָה קְטוּמָה!

רַבִּי בִיבִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תְּכַשִּׁיל שׁוּר שְׁנַתְּבַשֵּׁל כְּאֲכִילַת בֶּן דְּרוּסָאִי – מוּתֵר לְהַחְזִירוֹ עַל גְּבִי בִירָה קְטוּמָה. וְתֵינְיָא בִּי דְמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲדָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: חֲשׁוּפָתָא אֵת הַקְּדוּרָה עַל גְּבִי גְּחָלִים – מוּתֵרִין בּוֹ, לְכַשְׂיִתְבַשֵּׁל כְּאֲכִילַת בֶּן דְּרוּסָאִי אֲסוּר.

רַבִּי אֲחָא, רַבִּי תְּנַחֵם בַּר חֵיטָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי: חֲמִין שְׁהוּחֵמוּ כָּל צוֹרְכָן – מוּתֵר לְהַחְזִירוֹן עַל גְּבִי בִירָה שְׂאִינָה קְטוּמָה. רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי: לְשִׁהוּת – אֲסוּר, וְלְהַחְזִיר – מוּתֵר. דִּילְמָא לֹא אֵיתְּאֲמַרְתָּ אֲלָא עַל פְּסָחוֹ.

אֲתָא רַבִּי אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בִּי רַבִּי: פְּסַח שְׁנַצְלָה כָּל צוֹרְכוֹ – מוּתֵר לְהַחְזִירוֹהָ עַל גְּבִי בִירָה שְׂאִינָה קְטוּמָה:

אֵין נוֹתְנִין אֶת הַפֶּת לַתְּנַזֵּר כּוּ'. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי אֲסִי: זְרִיזוֹת הֵן הַנְּשִׁים בַּפֶּת יוֹתֵר מִן הַתְּכַשִּׁיל. מַה בֵּין פֶּת וּמַה בֵּין תְּכַשִּׁיל? תְּכַשִּׁיל – דְּרַבּוֹ לְאָכּוֹל רוּתְחָה. פֶּת – אֵין דְּרַבּוֹ לְאָכּוֹל רוּתְחָה.

תָּמון אָמְרִין: פֶּת הַמָּה – הַמִּתָּה בְּצִדָּהּ. צִירְעָה – צוֹנִין. עֵקֶרֶב – חֲמִין. מֵאֵן דְּמִיחֶלֶף – סַפְּנָה. מוֹדָה רַבִּי לְעֹזֵר בְּלָחֵם הַפָּנִים שְׂאִינָה קְרוּיָה לָחֵם עַד שְׂיֻקְרָמוּ פְּנֵיהָ בַתְּנֹנֹר:

הֲלָכָה י"א מִתְּנִי' מוֹשְׁלֵשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לַתְּנֹנֹר עִם חֲשִׁכָה. וּמֵאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בַּמְּדוּרַת בֵּית הַמוֹקֵד. וּבְנֻבְלוּין בְּדִי שְׂעִצַת הָאוּר בְּרוּבֵן. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: אֵף בְּפִחְמִין כָּל שְׁהֵן:

גְּמָרָא תָּמון תְּנִינֵן: חֲשִׁיכָה, יֵצְאוּ וְצִלוּ

[דף י"ד ע"א]

אֶת פֶּסְחֵיהֶן, וְאֶת אָמֵר הַכִּיּוֹן! אָמַר רַבִּי יוֹסִי: חֲבוּרוֹת וְרִיזִין הֵן. פֶּסַח – מִחְזִירוּ אֶת שְׁלֹם וְאִין אֶת מִחְזִירוּ מִחֻתְּפֵד. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: מִפְּנֵי פְּסוּלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְיֵאוּת. לְאוֹכְלוֹ אִין אֶת יָכוֹל, דְּכַתִּיב לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. לְצִלוֹתוֹ אִין אֶת יָכוֹל, שְׁלֵא יְהֵא כְּצוֹלָה בְּשַׁבָּת. מִתּוֹךְ שְׂאֶת אוֹמֵר שֶׁהוּא מוֹתֵר, אֵף הוּא אִינוּ צוֹלָה אוֹתוֹ כֹּל צָרְכוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. מִתּוֹךְ שְׂאֶת אוֹמֵר לוֹ שֶׁהוּא אִסוּר, אֵף הוּא צוֹלָה אוֹתוֹ כֹּל צָרְכוֹ מִבְּעוֹד יוֹם.

רַבִּי לִיעֲזָר בִּי רַבִּי יוֹסִי שְׂאִיל: צְלִיּוֹ שְׁלֹם וְחֻתְּכוֹ, מַהוּ מִיחְזִירָתִיהּ וּמִשְׁחַנְתִּיהּ?

רַבִּי זְעִירָא, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אַרְבַּע מְדוּרוֹת – כָּל שְׁהֵן. מְדוּרוֹת הַנֶּפֶת. מְדוּרוֹת הַזָּבֵל. מְדוּרוֹת הַחֵלֶב. מְדוּרוֹת גְּלַעֲיָנִים – כָּל שְׁהֵן.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּא בַר אֲשִׁי: הוֹתֵל שֶׁהוּא מְלֵא גְּלַעֲיָנִים – כָּל שְׁהֵן. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּא בַר אֲשִׁי: הוֹתֵל שֶׁהוּא מְלֵא גְּלַעֲיָנִים, אִם מְכּוּנְסוֹת – בְּרוּבֵן. אִם מְפּוּזְרוֹת – בְּרוּב כָּל פְּרִידָה וּפְרִידָה. מַה? וּפְלִיגָּה? בָּאֵן – בְּבִרְיָאוֹת. וְכֵאֵן – בְּתִשׁוֹת.

רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָהּ, רַבִּי חֲנַנְיָה מֵטוֹ בַּהּ בְּשֵׁם רַב: חֲרִיּוֹת מְלֻמָּטָה וְעֲצִיּוֹ מְלֻמָּעָה, בִּינֵן שְׁעֵלָה הָאוּר בְּנִתְיִים – מוֹתֵר. וְרַבִּי חֵלְבוֹ בְּשֵׁם רַב הֵינָא: קוֹרָה וְרוּבָה – בְּרוּב הַקִּיפָה.

מַהוּ בְּרוּב הַקִּיפָה? מִמָּקוֹם אַחַד, אוֹ בְּרוּב הַקִּיף בּוֹלָה? אֲשַׁכַּח תְּנִי: עַד שֶׁתִּפְסוּל מְלַעְשׁוֹת מְלֻאכָה. בִּינֵי מִתְּנִיתָא: אֵף בְּפִחְמִין כָּל שְׁהֵן.

חֲדָרִין עֲלֵךְ יֵצִיאֹת חֲשִׁכָה

[דף י"ד ע"ב]

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מִתְּנִי' בַּמָּה מְדֻלְיָקִין, וּבַמָּה אִין מְדֻלְיָקִין? אִין מְדֻלְיָקִין לֹא בְּלֶבֶשׁ, וְלֹא בְּכֶלֶה, וְלֹא בְּפִתִילַת הָאִידוּן, וְלֹא בְּפִתִילַת הַמְּדֻבָּר, וְלֹא בִירוּקָה שְׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בְּזֶפֶת, וְלֹא בְּשַׁעוֹת, לֹא

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִם

בְּשֵׁמוֹן קִיק, וְלֹא בְּשֵׁמוֹן שְׂרִיפָה, לֹא בְּאַלְיָה, וְלֹא בְּחֶלֶב. נַחֲוּם הַמְּדִי אָמַר: מִדְּלִיקוֹן בְּחֶלֶב מִבְּשָׁל. וְחֻכְמִים אָמְרִים: אֶחָד מִבְּשָׁל וְאֶחָד שְׂאִינוֹ מִבְּשָׁל – אֵין מִדְּלִיקוֹן בּוֹ:

גְּמָרָא לֹא בְּלֶכֶשׁ. רַבִּי הֵיִיא בַר בָּא אָמַר: לֹונְשָׂא. רַבִּי אֶחָא בְּשֵׁם רַבִּי לֵיִיא: דְּדִינוּן. אָמְרִין: הִיא הָדָא הִיא הָדָא:

וְלֹא בְּחֹסֶן. רַבִּי הֲנִינְא בְּשֵׁם רַב פְּנִחָם: פְּשָׁתָן שְׁלֵא נְנַעְרָה. בְּמָה דְּאֶתְ אָמַר: וְהִיָּה הַחֶסֶן לְנַעֲוֶרֶת: וְלֹא בְּכֶלֶךְ. אֲנָבוֹן קִיסְרִי. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חִיזְרִתִּי עַל כָּל מַפְרָשֵׁי יָמִים וְאָמְרוּ לִי כּוֹלָאָ שְׁמוֹ:

וְלֹא בְּפִתִּילַת הָאֵידִן. עֹרְנִיתָא: וְלֹא בְּפִתִּילַת הַמִּדְבָּר. בְּשְׁמוּעָה:

וְלֹא בִירוּקָה שְׁעַל פְּנֵי הַמּוֹם. בֵּיתָן דְּמַיִ: וְלֹא בְּזָפֶת וְלֹא בְּשַׁעוּת. עַד כָּאֵן לְפִתִּילוֹת מִיָּבֵן וְאֵילֶךְ לְשִׁמְנִים.

רַבִּי אֶבְהוֹ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי שֶׁהָאוֹר נִמְשָׁךְ לְאַחֲרָיו וְהוּא שׁוֹכֵחַ וּמוֹצִיא אֶת הַפִּתִּילָה. וְעוֹד שְׁלֵא הוֹצִיַת הָאוֹר בְּרוֹב הַדֶּלֶק.

רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי: מַעֲתָה, פִּתִּילָה צְרִיכָה הַצָּאֲתָה בְּרוֹב הַדֶּלֶק! אֲתָא רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֶבְהוֹ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: פִּתִּילָה צְרִיכָה הַצָּאֲתָה בְּרוֹב הַדֶּלֶק. הִתִּיבִין כְּבָרִיָּא וְהָא קוֹרָה הָא לֹא הוֹצִיַת הָאוֹר בְּרוֹב הַדֶּלֶק.

הִתִּיב רַבִּי בָּא בַר מִמָּל וְהָא שְׁשִׁיתָא הָרִי לֹא הוֹצִיַת הָאוֹר בְּרוֹב הַדֶּלֶק. אָמַר רַבִּי שְׁמִי לֹא בֶן אָמַר רַבִּי זְעִירָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אֲרַבַּע מְדוּרוֹת – כָּל שְׁהֵן. מְדוּרוֹת הַנְּפֶת. מְדוּרוֹת הַזָּבֵל. מְדוּרוֹת הַחֶלֶב. מְדוּרוֹת גְּלַעֲיָנִים – כָּל שְׁהֵן. וְעוֹד מִן הָדָא דְּרַבִּי תַחְלִיפָא שְׁאֵל לְרַב חֲסֵדָא, וְלֹא בֶן אֶלְפִן רַבִּי, שֶׁבֶת שְׁחֶלָה לְהִיּוֹת בְּחֻנּוּכָה – שְׁאֲסוֹר לְרֵאוֹת מִטְּבַע לְאוֹר הַחֻנּוּכָה. הָרִי אֵינוֹ שְׂכִיחַ וּמוֹצִיא אֶת הַפִּתִּילָה. הָוִי, לִית טַעֲמָא דְּלֹא מִשּׁוּם

[דף ט"ו ע"א]

שְׁלֵא הוֹצִיַת הָאוֹר בְּרוֹב הַדֶּלֶק:

וְלֹא בְּשֵׁמוֹן קִיק. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי לֵיִיא: קִיסוּסָא. רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: עוֹף הוּא וְשְׁמוֹ קִיק. תְּנִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: וְאֵת הַקָּאָת – זֶה קִיק:

וְלֹא בְּשֵׁמוֹן שְׂרִיפָה. אָמַר רַב חֲסֵדָא: זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁאֲסוֹר לְהַצִּיַת אֶת הָאוֹר בְּמְדוּרַת קְדָשִׁים וְהִיא דְּלִיקָה וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבָּת.

וְהָא תְּנִינֵן: וּמֵאַחֲרֵינוּן אֶת הָאוֹר בְּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד, וּבְגַבְוִלִים, כְּדִי שִׁיַּצַּת הָאוֹר בְּרוּבֵן.

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: בְּשַׁבַּת כְּתִיב: לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה. נְעֻשִׁית הִיא מֵאִילָיָהּ. בְּרַם הִכָּא, הַתּוֹרָה אָמְרָה אִין שׁוֹרְפִין אֶת הַקְּדוּשִׁים בְּיוֹם טוֹב. וְאִין צְרִיד לֹאמַר בְּשַׁבַּת.

מַה חֲמִית לֹאמַר בְּ? לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקּוּר וְהִנְתֵּר מִמֶּנּוּ עַד בִּקּוּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ, אַחַר שְׁנֵי בִּקְרִים. אֶחָד בּוֹקְרוֹ שֶׁל חֲמוּשָׁה עֶשֶׂר, וְאֶחָד בּוֹקְרוֹ שֶׁל שֵׁשָׁה עֶשֶׂר. וְכִתְיב: וְהִנְתֵּר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף.

מַהוּ לְהַצִּית אֶת הָאוֹר בְּמִדּוֹרֵת חֲמִיץ? מֵאֵן דִּילִיף לָהּ מִנּוֹתֵר – אָסוּר. וּמֵאֵן דְּלֵא יְלִיף לָהּ מִנּוֹתֵר – מוֹתֵר.

רַב אֶחָא בְּשֵׁם רַב חֲמַדָּא: זֹאת אוֹמְרָת, שְׁמוֹתֵר לְהַצִּית אֶת הָאוֹר בְּמִדּוֹרֵת קְדוּשִׁים, וְהִיא דְּלִיקָה וְהוֹלֶכֶת בְּשַׁבַּת. וְהָא תְּנִינָן: אִין מְדִלְקִין בְּשִׁמּוֹן שְׂרִיפָה בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּעָרֵב שַׁבַּת.

מַעֲתָה, אִין מְדִלְקִין בְּשִׁמּוֹן שְׂרִיפָה בְּלִילָה, עַל שֵׁם שְׂאִין שׁוֹרְפִין אֶת הַקְּדוּשִׁים בְּלִילָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יָרְדוּ לָהּ בְּשִׁימַת רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל. בְּמָה דְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אָמַר: תִּינּוֹק שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ – נִימוּל בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה. כִּד עֵבֵר זְמַנָּה – נִשְׂרַפֶּת בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה.

וּמַה אֵית לָךְ שְׁמֹן שְׂרִיפָה שְׁעֵבֵר זְמַנָּה? רַבִּי יוֹדָה בַּר פִּזִּי: מִפְּיִין שְׁנֵיטְמָאָה – כְּמִי שְׁעֵבֵר זְמַנָּה. תְּנִי רַבִּי יוֹסֵי קוּמִי רַבִּי יוֹחָנָן: מַגִּינִין לְכָל הַנִּימוּלִים שְׁלֵא יְהוּ נִימוּלִים אֱלָא בְּיוֹם? תְּלִמּוֹד לֹאמַר: וּבִיּוֹם. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן: וְיֵשׁ כְּאֵן זֶה. כָּל מְהוּיָבִי טְבִילוֹת – טוֹבְלִין כְּדָרְכֵן בְּיוֹם, הוּנֵן מִנְדָּה וְיִוֹלְדֵת שְׂאִינָה טוֹבְלַת אֱלָא בְּלִילָה. נִידָה שְׁעֵבֵר זְמַנָּה – טוֹבְלַת בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה.

דְּרָשָׁה רַבִּי הִיֵּיא בַר אֶבְיָא לְצוֹרְאִי: נִידָה שְׁעֵבֵר זְמַנָּה – טוֹבְלַת בֵּין בְּיוֹם בֵּין בְּלִילָה.

[דף ט"ז ע"ב]

תַּמָּן אָמְרִין: אֶפִּילוּ עֵבֵר זְמַנָּה, מִפְּנֵי חֲמוּתָהּ וּמִפְּנֵי כְּלָתָהּ. אִשָּׁה אַחַת מִשְׁל רַבּוּתֵינוּ, רָאוּ אוֹתָהּ טוֹבְלַת כְּדָרְכָהּ בְּיוֹם. נֹאמַר כְּעוֹבְרַת זְמַן הֵיטָהּ.

נִידָה שְׁנַאָנְסָה וְטְבָלָה, שְׁמִי בְּשֵׁם רַב: טְהוֹרָה לְבִיתָהּ וּמִמָּאָה לְטְהוֹרוֹת. רַבִּי לְעוֹר בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: מִמָּאָה בֵּין לְבִיתָהּ בֵּין לְטְהוֹרוֹת. וּמֵאִי טַעְמָא? וּבְבֵס שְׁנִית וְטְהַר. מַה הִרְאִישׁוּנָה – לְדַעַת, אַף הַשְּׁנִיָּה – לְדַעַת. וּמִנֵּן שְׁהִרְאִישׁוּנָה לְדַעַת? וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּכְבִסוּ – לְדַעַת. וְכֵן חֲמִיז רַבְּנָן מִסְּדִמִּין לְעִיבּוּרָהּ.

רַב נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי מְנָא: מִצְוָה לְהַקְדִּים, כְּדִי לְזַרְזוּ בְּמִצְוֹת.

בת ישראל שבאת להדליק מכהנת - מובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת. רבי חנינא בשם רבי ינאי: שעת משלחת זאבים היתה, ולא עמד בית דין וביטל. כמה דתימה תמן, לא עמד בית דין וביטל. וכד, לא עמד בית דין וביטל.

בקרן של פהן שהיה עובד אצל ישראל, וכן כליו של פהן שהיה נארג אצל ישראל - הרי זה מדליק על גביו שמן שריפה, ואינו חושש.

ישראל וכהן שהיו שותפין בהנות - ממלא הוא ישראל את הנר שמן שריפה ועולה בו לעלייה, ויורד בו להנות לעשות צרכיו של פהן, אבל לא צרכיו של ישראל.

פהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון, והדליק על גביו שמן שריפה, אף על פי שעמד הפהן והלך לו - אין מחייבין אותו לכבותו, עד שיקבה מאליו.

רבי חנניה בר עכברי הוה אזל ומיעבד עבידתיה גבי רבי חייה ציפורי. מי אזיל מיזיל ליה, הוה מלי בוצינא שמן שריפה. ולא בן סכרין מימר: לעשות צרכיו של פהן אבל לא צרכיו של ישראל!

[דף ט"ז ע"א]

אמרין: דלא הוה עבד בן - לא הוה אתי. סכרין מימר: ממה ביתיה מטפי ליה. אמר רבי חנינא: על ידי בן הוה שחר, ועל ידי בן הוה קרין.

אדא שמשא שאל לרבי אמי, בגין דאנא צבע פתילתא מן חולא. אמר ליה: במיל הוא על גב פתילות. רבי יודה בן פי הורה לאילין דבר נהמיה בן.

רבי אמי נסב פתילא. רבי לייא לא נסיב פתילא. ולא מודי רבי לייא לרב אמאי? קישש היא משום גזל. וכולה מן הדין שמשא בביתיה בזבוא בהקדישא.

גמליאל וזנא שאל לרבי אפי: מהו להוסיף לתוכו שמן חולין ומדליק. אמר ליה: לא תני רבי הושעיה אלא אין מחייבין אותו למצותו.

אמר רבי אבהו: שנה לי רבי יונתן בן עכמאי: בת פהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה, ובתוכו שמן שריפה - הרי זו מוספת לתוכו שמן חול כל שהוא ומדלקת. אמר ליה רבי זעירא: ומה הוה טוביה? אמר ליה: אדם גדול היה, ובקי במשנתניו היה, ופירשה רבי חייה דכפר תחמין קומי רבי, ומניתיה חכים:

ולא בחלב. רב ברונא אמר: חלב - מטיף לתוכו שמן כל שהוא ומדליק. יומי בעי: מה אנן קיימין? אם במחוי - אפילו לא נתן לתוכו שמן. ותני שמואל: כל שמתכין אותו ואינו קרוש - מחוי הוא. ואם בשאינו מחוי - אפילו נתן לתוכו שמן.

אֵתָא רב חֲנַנְיָה, רב בְּרוּנָא בְּשֵׁם רב: חֲלָב מְהוּתָּךְ וְקוֹרְבֵי דְגָיִם – מְדַלְיָקוּן בְּהוּן. רבי חֲיִיא בר אֲשִׁי
עָנִי מִיתְּנִיה קוֹמֵי רב. אָמַר לֵיהּ: הֵן הוּוּיָתָא? אָמַר לֵיהּ: בְּעֵי מִשַׁח דְּזוּת. אָמַר לֵיהּ: וְלֹא הָוִי לָךְ קוֹרְבֵי
דְּגָיִם?

אֵית תַּנְיִי תַנְיִי מְדַלְיָקוּן בְּנַפְטָא. אֵית תַּנְיִי תַנְיִי: אִין מְדַלְיָקוּן בְּנַפְטָא. אָמַר רב חֲסֵדָא: מַה דְּכֹר מְדַלְיָקוּן
– בְּהֵהוּן אִיכּוּמָא. וְמַה דְּכֹר אִין מְדַלְיָקוּן – בְּהֵהוּן הַיּוֹרָא, דְּהוּא סַבְּנָה:

הֲלָכָה ב' מִתַּנְיִי' אִין מְדַלְיָקוּן בְּשֵׁמוֹן שְׂרִיפָה בְּיוֹם טוֹב. רבי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר:

[דף ט"ז ע"ב]

אִין מְדַלְיָקוּן בְּעֵטְרוֹן, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. וְחֻקִּים מִתִּירִין בְּכָל הַשְּׂמֹנִים, שְׂמֹן שְׂמִשְׁמִיּוֹ, שְׂמֹן אֲגוּזִים,
שְׂמֹן צְנוּנוֹת, שְׂמֹן דְּגָיִם, שְׂמֹן פְּקוּעוֹת, בְּעֵטְרוֹן וּבְנַפְטָא. רבי טְרַפְזוֹן אָמַר: אִין מְדַלְיָקוּן אֱלֵא בְּשֵׁמוֹן
זוּת בְּלָבָד:

גְּמָרָא הָא בְּכָל אֵילִין קְדָמָאֵי – מְדַלְיָקוּן:

רבי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר: אִין מְדַלְיָקוּן בְּעֵיטְרוֹן, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. מַה בֵּין עֵיטְרוֹן, מַה בֵּין קוֹרְבֵי דְּגָיִם?
קוֹרְבֵי דְּגָיִם, כֹּל זְמַן שֶׁהוּן דוֹלְקוּן – אִין רִיחּוֹ רַע, כְּבוֹ – רִיחּוֹ רַע. עֵיטְרוֹן, בֵּין כְּבֹה בֵּין דֶּלֶק – רִיחּוֹ
רַע. שְׂלֵא תֵאמַר הוּאִיל וְרִיחּוֹ רַע – יְהֵא טְעוֹן דְּרַחֵק אַרְבַּע אַמּוּת, לְפָנִים בֵּן צְרִיד מִימַר אִין מְדַלְיָקוּן
בוּ:

וְחֻקִּים מִתִּירִין בְּכָל הַשְּׂמֹנִים. בְּשֵׁמוֹן פְּקוּעוֹת. רבי טְרַפְזוֹן אָמַר אִין מְדַלְיָקוּן אֱלֵא בְּשֵׁמוֹן זוּת
בְּלָבָד. עָמַד לוֹ רבי יוֹחָנָן בֵּן נוּרִי עַל רַגְלֵי וְאָמַר אִם בֵּן מַה יַעֲשֵׂוּ אַנְשֵׁי בְּכָל שְׂאִין לְהוֹן אֱלֵא שְׂמֹן
שׁוּמִשְׁמִיּוֹ? מַה יַעֲשֵׂוּ אַנְשֵׁי מְדֵי שְׂאִין לְהֵם אֱלֵא שְׂמֹן אֲגוּזִים בְּלָבָד? מַה יַעֲשֵׂוּ אַנְשֵׁי אֶלְכֶסְנְדְּרִיאָה
שְׂאִין לְהוֹן אֱלֵא שְׂמֹן צְנוּנוֹת? מַה יַעֲשֵׂוּ אַנְשֵׁי קַפּוֹדְקִיא שְׂאִין לְהוֹן לֹא כֹּה וְלֹא כֵּךְ? אֱלֵא אִין לָךְ מַה
שֶׁהִתִּירוּ רֵאשׁוּנִים בְּלָבָד!

תַּנְיִי רבי שְׁמַעוֹן בֵּן אֶלְעָזָר אָמַר: אִין מְדַלְיָקוּן צוּרֵי, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׂרָף:

הֲלָכָה ג' מִתַּנְיִי' כֹּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אִין מְדַלְיָקוּן, אֱלֵא פִּשְׁתָּן. וְכֹל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אִין מִטְּמֵא
מוֹמָאֵת אוֹחְלִים, אֱלֵא פִּשְׁתָּן.

פְּתִילַת תְּבַגָּד שְׂקִיפְלָה וְלֹא תִיבְחָבָה, רבי אֶלְעָזָר אָמַר: טְמֵאָה, וְאִין מְדַלְיָקוּן בָּהּ. רבי עֲקִיבָה
אָמַר: סוֹדוּרָה, וּמְדַלְיָקוּן בָּהּ:

גְּמָרָא אָמַר רבי שְׁמַעוֹן בֵּר רב יִצְחָק: כְּתִיב, לְהַעֲלוֹת נֵר תְּמִיד. שִׁיעֵרוּ לוֹמַר: שְׂאִין לָךְ עוֹשֶׂה
שְׁלֵחַת אֱלֵא פִּשְׁתָּן בְּלָבָד.

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

תְּנִי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ, וּמִסְכָּכִין בּוֹ, הוֹיֵן מִן הַפְּשֻׁתָן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּעֵבִים. דְּתַנְיִנּוּ: הָעֵבִים הֶרְפִּים – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: מִן הַמִּשְׁכָּן לְמִדּוֹ. דְּכַתִּיב: **אֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יָרִיעַת שֵׁשׁ מִשְׁזָר.** וְכַתִּיב: **פֶּאֲרֵי פְּשֻׁתִים יִהְיוּ עַל רֹאשָׁם.** אֵת לְמַד שֵׁשׁ מִשְׁשׁ. וְשֵׁשׁ מִפֶּאֲרֵי. וּפֶאֲרֵי מִפֶּאֲרֵי.

רַבִּי אֱלֶעָזָר שָׁאַל: מַהוּ לַעֲשׂוֹת אוֹהֵל מְעוֹר בְּהֵמָה מְטַמְּאָה? וְהַכְּתִיב: **וְעֹרֹת תַּחֲשִׂים!**

[דף י"ז ע"א]

רַבִּי יְהוּדָא, וְרַבִּי נְהֻמָּיָה, וְרַבְּנָן. רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: טַיִינִין לְשֵׁם צוֹבְעוֹ נִקְרָא. וְרַבִּי נְהֻמָּיָה אָמַר: גְּלַקְטִינִין. וְרַבְּנָן אָמְרִין: מִיֵּן תִּיהַ טְהוֹרָה. וְגִדְיָלָה בַּמִּדְבָּר. וְתַנִּי בֵּי דְמַר רַבִּי לְעֹזֵר בִּי רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כִּמִּין תִּיהַ טְהוֹרָה כְּרֹא תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמוֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, כִּיֵּן שְׁעֵשֶׂה בָּהּ מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן – נִגְנָנָה. רַבִּי אֲבִיוֹן אָמַר: קָרַשׁ תִּיהַ שְׁמָה.

תְּנִי רַבִּי הוֹשִׁיעִיָה: דְּהָדָא קָרוּ, **וְתִיטַב לְה' מִשׁוֹר פֶּר מִקְרִין וּמִפְרִים.** 'מִקְרִין' כְּתִב רַחֲמָנָא.

תַּמָּן תַּנְיִנּוּ: כָּל הַפְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שְׁהַתְּקִינוּ לְפִוֹךְ בּוֹ אֵת הַפְּרָחִין, וְלִנְעַר בּוֹ אֵת הַקְּדִירָה, וְלִקְנֹחַ בּוֹ אֵת הַרִיחִים, בֵּין מִן הַמוֹכֵן בֵּין שְׂאִיז מִן הַמוֹכֵן – טְמֵא; דְּכָרִי רַבִּי לְעֹזֵר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֵף מְטִילִית חֲדָשָׁה בֵּין מִן הַמוֹכֵן בֵּין שְׂאִיז מִן הַמוֹכֵן – טְהוֹר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: מִן הַמוֹכֵן – טְמֵא, וְשְׂאִיז מִן הַמוֹכֵן – טְהוֹר.

מַה בֵּין הַמוֹכֵן מַה בֵּין שְׂאִיז מִן הַמוֹכֵן? בֵּין שְׁהַכִּינָה לְתוֹדַת הַבַּיִת, בֵּין שְׁהַשְׁלִיכָה לְאַשְׁפָּה? וְהַתְּנִין: רַבִּי לְעֹזֵר אוֹמֵר, אֵף מְטִילִית חֲדָשָׁה – כִּיּוֹצֵא בְּהֵן. וְלִית בַּר נֶשׁ אָמַר, אֵף אֲפִילוּ, אֲלֵא עָדִי מוֹדִי עַל קַדְמֵייתָא, בֵּין שְׁהַכִּינָה לְמִלּוֹתָהּ, בֵּין שְׁלֵא הַכִּינָה לְמִלּוֹתָהּ.

הָדָא יִלְפָא מִן הַהִיא, וְהַהִיא יִלְפָא מִן הָדָא. הָדָא יִלְפָא מִן הַהִיא, דְּכָרִי רַבִּי לְעֹזֵר וְהוּא שְׁקִיפְלָה. וְהַהִיא יִלְפָא מִן הָדָא, כְּשֵׁלֵא הַכִּינָה לְמִלּוֹתָהּ. אֲכַל הַכִּינָה לְמִלּוֹתָהּ – טְמֵאָה הִיא. וְמַה טְעֻמָּיה דְּרַבִּי לְעֹזֵר? נַעֲשֶׂה כְּמַטְהַר בָּלִים בְּשַׁבָּת. מִכִּיֵּן שְׁקִיפְלָה – לֹא מְהַרְהַר, שְׁכֵן שְׁמִשִּׁים אֲמָנִים רוֹצִים כְּקִפּוּלָה.

וְלֹא מִכְּעוֹד יוֹם שְׁהִיא טְהוֹרָה? רַבִּי לְעֹזֵר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשִׁיעִיָה: מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. וְלֹא מֵאִילִיָּהּ הִיא טְהוֹרָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: תִּיפְתָר שְׁהָיוּ בָּהּ שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ מְצוּמְצָמוֹת. רַבִּי אֲחָא, רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן נְזִירָה:

[דף י"ז ע"ב]

עשאה מזור – מהורה. שרייה בשמן – לא כמי שעשאה מזור?

רבי זעירא, רבי ינאי, רבי ירמיה בשם רבי יהושע בן לוי: נראין דברים שתהא הלכה כרבי עקיבה. שהוא אומר מעין שניהן, ואינה אלא כרבי יהושע, מקולי שלש על שלש. לא סוף דבר מהורה, אלא אפילו טמאה. בגין רב. דרב אמר: מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים:

הלכה ד' מתני' לא יקב אדם שפופרת של ביצה ומלאנה שמן ויתננה על פי הנר, בשביל שתהא מנטפת, אפילו היא של חרס. ורבי יהודה מתיר. אם היברה היוצר מתחילה – מותר.

לא ימלא אדם את הקערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה, בשביל שתהא שואבת. ורבי יהודה מתיר:

גמרא למה? משום שלא הותחל בכל טיפה וטיפה. או שמא ישבח ויערה. מה נפיק מן ביניהן? הן זקוקה דיקלון, אין תימר משום שלא הותחל בכל טיפה – הרי לא הותחל בכל טיפה וטיפה. אין תימר שמא ישבח ויערה – הרי אינה שוכח ומערה:

אם היברה היוצר מתחילה – מותר. שנייה היא שכולה אחד. אלא אם חברה כסיד או בגיפסום. יאות, דרבי יודה פדעתייה. דרבי יודה אמר: משקה מופח – חיבור.

תני: פתילה אחת בשני כוסות, בשתי קערות, בשני תמחויין – אסור. רבי יודה מתיר.

רבי חנניא בשם רבי פינחס: רבי יודה פדעתייה. דרבי יודה אמר: מופח – חיבור:

[דף י"ה ע"א]

הלכה ה' מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני עב"ם, מפני ליסמים, מפני רוח רעה, אם בשביל החולה שישן – פטור. כחם על הנר, כחם על השמן, כחם על הפתילה – חייב. רבי יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה, מפני שהוא עושה פחם:

גמרא אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מפני עב"ם של סכנה. מפני ליסמים של סכנה.

רבי יוסי בעי: אי מפני ליסמים של סכנה – ניתני מותר. רבנן דקיסרין בשם רבי יוסי בן חנניא: מותר.

מה בין המציל ממה שבנר, מה בין המציל ממה שבפוח? רבנן דקיסרין בשם רבי שילא: לא דומה המציל מגופה של פתילה, למציל חוץ מגופה של פתילה.

אמר רבי יוחנן: רבי יוסי ורבי שמעון – שניהן אמרו דבר אחד. כמה דרבי יוסי אמר: עד שיחא לו צורך בגופה של פתילה. כן רבי שמעון אומר: עד שיחא לו צורך בגופו של דבר.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק רְבִיעִי

שלא התר מכללו מדבר שלא התר מכללו, ואל תוכיח טמאה שהתרה מכללה.

ד. השוחט את הפסח על החמץ בארבעה עשר - עובר בלא תעשה, והפסח עצמו - כשר, ויוצא בו ידי חובתו בפסח. אחד השוחט, ואחד הזורק, ואחד המקטיר, במה דברים אמורים? בזמן שהוא לשוחט, או לזרק, או למקטיר, או לאחד מבני חבורה, היה לאחד בסוף העולם - פטור. אבל המולק את העוף מבפנים, על החמץ בארבעה עשר - אינו עובר בלא תעשה.

ה. רבי שמעון אומר: הפסח בארבעה עשר, לשמו - חיב, מפני שהוא כשר. שלא לשמו - פטור, מפני שהוא פסול. ובמועד, לשמו - פטור, מפני שהוא פסול. שלא לשמו - חיב, מפני שהוא כשר. אימתי? בזמן שהן ראויין לזבא בפסח, אבל אין ראויין לזבא בפסח - בין לשמו בין שלא לשמו - חיב, מפני שהוא כשר. אמר רבי שמעון: פסח בארבעה עשר, לשמו - כשר, שלא לשמו - פסול. בחלו של מועד, לשמו - פסול, שלא לשמו - כשר. ואימתי? בזמן שראוי להביא פסח, אבל אין ראוי להביא פסח, בין לשמו בין שלא לשמו - כשר.

ו. הפסח שעברה שנתו, ושחטו בזמנו לשמו, וכן השוחט אחרים לשם פסח בארבעה עשר, רבי אליעזר פוסל, ורבי יהושע מכשיר. אמר רבי יהושע: ומה אם בשאר ימות השנה, שאינו כשר לשמו - כשרו אחרים לשמו, בזמנו, שכשר לשמו, אינו דין שיכשרו אחרים לשמו? אמר לו רבי אליעזר: או חלוף הדברים, ומה אם בשאר ימות השנה, שאינו כשר לשמו, כשר הוא לשם אחרים, ויכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו! וכך אתה אומר לי: מה לי הכשרו אחרים לשמו בשאר ימות השנה לשמו - שכן הוא כשר לשם אחרים, ויכשרו אחרים לשמו בארבעה עשר שאינו כשר לשם אחרים? אמר לו רבי יהושע: אם כן, הרעת כח פסח ונתתי

א. הביא אשמו ולא הביא גזלו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא גזלו, אלא תעבר צורתו ויוצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא אחר ממרס בדמה, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתה ותצא לבית השרפה.

ב. כל הקדשים שהקריבן קדם לתמיד של שחר, או שעכבן אחר תמיד של בין הערבים - הרי אלו פסולין, שאין לה קדם תמיד של שחר אלא קטרת בלבד, שנאמר: "בבקר בבקר", ואין לה דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת, ונרות, ופסח בערבי פסחים, ומחסרי כפרה בערב פסח - שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מחסרי כפרה אף בשאר ימות השנה - שטובל ואוכל בקדשים לערב.

ג. שחטו לשמו, ומרק שלא לשמו - כשר, מפני שהכשר בשחיטה. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לחולה ולזקן שאינם יכולין לאכל כזית. כיצד שלא למנויו? נמנו עליו חבורה זו, ושחטו לשם חבורה אחרת. שחטו למלין, ולערליין, לטהורין, ולטמאין - כשר. אבא שאול אומר: והדין נותן שיהא פסול, הואיל והזמן פוסל, וערלה פוסלת, מה זמן עשה בו מקצתו ככלו, אף ערלה נעשה בה מקצתה ככלה, או פלף לדרף זו, הואיל וערלה פוסלת וטמאה פוסלת, מה טמאה לא עשה בה מקצתה ככלה, אף ערלה לא נעשה בה מקצתה ככלה, נראה למי דומה? דינין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים, מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים, ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הזבחים. או פלף לדרף זו, דינין דבר

ט. פסח ראשון בשלש כתות, ואין פסח שני בשלש כתות. נשחט התמיד של בין הערבבים - מקטיר את הקטרת ומטיב את הנרות, ובא לו אצל פסח. קרעו והוציאו את אמוריו, אפלו של ארבעה ושל חמשה, נתנו במיגס והקטירו על גבי המזבח, ובשבת היה מלבישין בגויתיהן, ומניחין ויוצא. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: ארבעה עשר שחל להיות בשבת - לא היה מפשיט אלא עד מקום חזה. כהן הקרוב אצל המזבח, שופך שפיכה אחת כנגד היסוד - פסול. הלויים עומדין על דוכנן וגומרין הלל בשורה, אם גמרו - שנו, ואם שנו - שלשו, ואף על פי שלא שלשו מימיהן. אומר רבי יהודה: מימיהן של פת שלישית לא הגיעו ל'אהבתי כי ישמע ה' את קולי', מפני שעמה מועטין, והיא היתה נקראת פת עצלנית.

י. כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהיו הכהנים מדיחין את העזרה שלא ברצון חכמים. כיצד מדיחין את העזרה? היו פוקקין אותה ומרגילין לה אמת המים עד שנעשית נקיה כחלב. רבי יהודה אומר: כוס היה ממלא מדם התערובות, וזורקו זריקה אחת על גבי המזבח, שאם ישפך דמן של אחד מהן, נמצא שמכשירו. אמרו לו לרבי יהודה: והלא לא נתקבל בכלי! ודם שאינו מתקבל בכלי פסול לגבי מזבח! דבר אחר, שהוא דם התמצית ודם התמצית פסול לגבי מזבח. אמר להם רבי יהודה: לדבריכם, למה פוקקין את העזרה, והיו כהנים משקיעין בדם עד ארכובותיהן? אמרו לו: שבח הוא לכני אהרן שיהלכו בדם עד ארכובותיהן. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פת שלישית הלכה וישבה לה בעזרת נשים.

יא. פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת, שאלו את הלל הזקן: פסח, מהו שידחה את השבת? אומר להם: וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת?

כח לשלמים. חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר: מצינו מותר פסח - בא שלמים, ואין מותר שלמים בא פסח. ומה פסח שמוותרו בא שלמים - שחטו בזמנו לשם שלמים פסול, שלמים שאין מותרו בא פסח, אם שחטו לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין? אמר לו רבי יהודה: מצינו מותר חטאת בא עולה ואין מותר עולה בא חטאת. ומה חטאת שמוותרו בא עולה, שחטה לשם עולה פסולה, עולה שאין מותרו בא חטאת, שחטה לשם חטאת אינו דין שתהא פסולה? אמר לו רבי אליעזר: לא, אם אמרת בחטאת שכן כשרה לשמה כל השנה כלה, תאמר בפסח שאינו כשר לשמו אלא בזמנו? והואיל והוא פסול לשמו, דין הוא שיפסלו אחרים לשמו, והואיל ואין כשר לשמו בשאר ימות השנה, אם שחטו אחרים לשמו בארבעה עשר - הרי זה פסול.

ז. השוחט את הפסח לאוכלו בארבעה עשר - כשר. לאוכלו נא ושלוק ומבשל - כשר. השוחט את הפסח על בני החבורה, ואמר: שלא לשמו שחטתי - שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: עד שלא התחילו בו - נאמן, משהתחילו בו - אינו נאמן.

ח. הפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר שלא לשמו, רבי יהושע מכשיר, כאלו נשחט בשלשה עשר. וכן בתיא פוסל, כאלו נשחט בין הערבבים. אמר רבי יהושע: הואיל ושלשה עשר אינו ראוי, ובארבעה עשר שחרית אינו ראוי, מה שלשה עשר, אם שחטו שלא לשמו - כשר, אף ארבעה עשר שחרית, אם שחטו שלא לשמו - כשר. השיב רבי לסייע דברי בן בתיא: לא! אם אמרת בשלשה עשר, שאין מקצתו ראוי, תאמר בארבעה עשר שחרית, שמקצתו ראוי? הואיל ומקצתו ראוי, אם שחטו בארבעה עשר שחרית, שלא לשמו - פסול.

הַשֶּׁבֶת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֲמוּרֵי צְבוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין לְמוֹצָאי שֶׁבֶת, וְהֵן דְּוָחִין אֶת הַשֶּׁבֶת בְּזַמְנָא! וּמָה לִּי מְכַשֵּׁירי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה, וּמָה לִּי מְכַשֵּׁירי שְׁחִיטָה לְפָנֵי שְׁחִיטָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מָה לְמְכַשֵּׁירי שְׁחִיטָה אַחַר שְׁחִיטָה שְׁדוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, שֶׁכֵּן דְּחָתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשֶּׁבֶת, יְדָחוּ מְכַשֵּׁירי שְׁחִיטָה לְפָנֵי שְׁחִיטָה אֶת הַשֶּׁבֶת, שְׁלֹא דְחָתָה שְׁחִיטָתָהּ אֶת הַשֶּׁבֶת? וְעוֹד, שְׁמָא יֵאָרֵעַ בּוֹ פְּסוּל וְנִמְצָא חֲלָל אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא עָשָׂה מִצְוָתָהּ.

ב. פֶּסַח בָּא מִן הַצֵּאן וְאִינוּ בָּא מִן הַבְּקָר, בָּא מִן הַכֶּבֶשִׂים וּמִן הָעִזִּים, בָּא מִן הַזִּכְרִים וְאִינוּ בָּא מִן הַנְּקֻבוֹת, בָּא בֶן שָׁנָה וְאִינוּ בָּא בֶן שְׁתַּיִם, וְאִינוּ נֶאֱכָל אֲלָא בְּלִילָה וְאִינוּ נֶאֱכָל אֲלָא עַד חֲצוֹת, וְאִינוּ נֶאֱכָל אֲלָא לְמַגְוִיירי, וְאִינוּ נֶאֱכָל אֲלָא צָלִי. וְחִיבִין עָלָיו מְשׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם.

ג. חֲגִיגַת הַבָּאָה עִמּוֹ - בָּאָה מִן הַצֵּאן וּמִן הַבְּקָר, וּמִן הַכֶּבֶשִׂים וּמִן הָעִזִּים, מִן הַזִּכְרִים וּמִן הַנְּקֻבוֹת, וּבָאָה בַת שְׁנַתָּה וּבַת שְׁתַּיִם, וְנֶאֱכָלֶת לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, וְאִין חֲזִיבִין עָלֶיהָ מְשׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. חֲגִיגַת הַבָּאָה עִמּוֹ - הִיא נֶאֱכָלֶת תַּחֲלָה, כְּדִי שִׁיְהֵא פֶסַח נֶאֱכָל עַל הַשֶּׁבֶע. בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: חֲגִיגַת הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח - הִרִי הִיא כְּפֶסַח, וְאִינָה נֶאֱכָלֶת אֲלָא לְיוֹם וְלִילָה, וְחֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עָשָׂר נֶאֱכָלֶת לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, וְחֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹצֵא בֵּה יְדֵי חוּבְתוֹ מְשׁוּם שְׁמָחָה, וְאִין יוֹצֵא בֵּה מְשׁוּם חֲגִיגָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲגִיגַת הָעוֹלָה עִמּוֹ עַל הַשְּׁלַחַן, וְתַבְשִׁילִין הָעוֹלִים עִמּוֹ עַל הַשְּׁלַחַן - הִרִי אֵלּוּ מִתְּבַעְרִין עִמּוֹ.

ד. אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשֶׁבֶת. אַחַד דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לְבֹא פֶסַח, וְאַחַד דְּבָרִים שְׁאִין רְאוּיִין לְבֹא פֶסַח, וְשִׁחְטָן לְשׁוּם פֶּסַח. וְכֵן הַשׁוֹחֵט לְשׁוּם חֲטָאת צְבוּר, לְשׁוּם עוֹלוֹת, וּפֶסַח שִׁחְטוֹ בְּשֶׁבֶת שְׁלֹא לְשִׁמּוֹ - פְּטוּר. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל

וְהָלוּא הִרְבֵּה מִשְׁלֵשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים יֵשׁ לְנוּ שְׁדוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת! חֲבָרוּ עָלָיו כָּל הָעוֹזְרָה, אָמְרוּ לוֹ: מִנֵּין לָךְ? אָמַר לָהֶם: תְּמִיד, קֶרֶבֶן צְבוּר - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, אָף פֶּסַח קֶרֶבֶן צְבוּר - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. דְּבָר אַחַר: נֶאֱמַר בְּתִמִּיד (בַּמִּדְבָּר כח, ב): "מוֹעֵדוֹ", וְנֶאֱמַר בַּפֶּסַח (בַּמִּדְבָּר ט, ב): "מוֹעֵדוֹ"; מָה מוֹעֵדוֹ הָאֲמוּר בְּתִמִּיד - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, אָף מוֹעֵדוֹ הָאֲמוּר בַּפֶּסַח - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְעוֹד קָל וְחִמְרָה: וּמָה תְּמִיד שְׁאִין חִיבִין עָלָיו כֶּרֶת - דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, פֶּסַח שְׁחִזְבִין עָלָיו כֶּרֶת - אִינוּ דִּין שִׁדְּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת? וְעוֹד מְקַבְּלֵנִי מִרְבוּתֵי שִׁפְסַח דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֹא פֶסַח רֵאשׁוֹן, אֲלָא פֶסַח שְׁנִי, וְלֹא פֶסַח צְבוּר אֲלָא פֶסַח יְחִיד. אָמְרוּ לוֹ: מָה יֵהָא עַל הָעֵם שְׁלֹא הִבִּיאוּ סְפִינִין וּפְסָחִים לְמַקְדֵּשׁ? אָמַר לָהֶם: הִלְכָה זוֹ שְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, אֲלָא הִנֵּחַ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל אִם אִין נְבִיאִים הֵן, בְּנֵי נְבִיאִים הֵן, מָה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? מִי שִׁפְסַחוּ טָלָה - טָמְנוּ בְּצַמְרוֹ, גָּדִי - קָשְׁרוּ בֵּין קַרְנָיו, וְהִבִּיאוּ סְפִינִין וּפְסָחִים לְמַקְדֵּשׁ, וְשִׁחְטוּ אֶת פְּסָחֵיהֶן. בּוֹ בֵּיּוֹם מִנוּ אֶת הַלֵּל הַנְּשִׂיא, וְדָרַשׁ לָהֶם בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פַּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אַגְרִיפַס הַמֶּלֶךְ לְיַדַע כְּמָה מְגוּיִין שְׁל אוֹכְלוֹסֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לְכַהֲנִים: הִפְרִישׁוּ לִי כְּלִיא מְכַל פֶּסַח וּפֶסַח! וְהִפְרִישׁוּ לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלְף זוּגוֹת שְׁל כְּלִיּוֹת, כְּפִלִּים כְּיוֹצֵאי מִצְרַיִם, וְאִין לָךְ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שְׁלֹא הָיוּ עָלָיו יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה מְגוּיִין, חוּץ מִטְּמֵא, וְשִׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה. בּוֹ בֵּיּוֹם נִכְנסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר הַבֵּית, וְלֹא הָיָה מִחֻזְקֵם. וְהָיָה קוֹרִין אוֹתוֹ: 'פֶּסַח מְעוּבִין'.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת - כֵּן מְכַשֵּׁירי שְׁחִיטָה יְדָחוּ אֶת הַשֶּׁבֶת. כָּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּל מְלֹאכָה שְׁאִפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מִעֲרֵב שֶׁבֶת - אִינָה דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. וְכָל מְלֹאכָה שְׁאִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מִעֲרֵב שֶׁבֶת - דוּחָה אֶת

דְּכָרִים שְׂאִין רְאוּיִין לְבֵא פֶסַח וּשְׁחָטוּ לְשֵׁם פֶּסַח, וְהַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם חֲטָאת צְבוּר, וְלִשְׁם עוֹלֹת צְבוּר – שֶׁהוּא חֵיב, עַל מָה נִחְלָקוּ? עַל דְּכָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לְבֵא פֶסַח, וּשְׁחָטֵם לְשֵׁם פֶּסַח, שְׂרָבִי אֲלִיעֶזֶר מִחֵיב חֲטָאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

ה. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַתְּמִיד בַּשַּׁבָּת, שְׁלֵא לְשֵׁם חֵיב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁמַעְתִּי שֶׁהַשּׁוֹחֵט 'תְּמִיד' בַּשַּׁבָּת, שְׂאִינוּ מְבַקֵּר – חֵיב חֲטָאת, וַיִּחְזֹר וַיְבִיא תְּמִיד אַחַר לְהַכְשִׁירוֹ, חוּץ מִן הַנִּשְׁחָט, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר כַּח, לֹא): "תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְפִּיהֶם"; כִּשְׁהֵן מְבַקְרִין – הֵן תְּמִידִין, כִּשְׂאִינָן מְבַקְרִין – אִינָן תְּמִידִים.

ו. שְׁחָטוּ וְנוֹדַע שֶׁמִּשְׁכּוּ בְעֵלִים אֶת יָדֵיהֶן, אוֹ שִׁמְתוּ אוֹ שְׁנִטְמְאוּ – הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת כְּדִי שִׂידַע – הָרִי זֶה חֵיב. וַתַּעֲבֹר צִוְרָתוֹ וַתֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה פְּטוּר. חֲטָאת צְבוּר שֶׁשְׁחָטָן בַּשַּׁבָּת, שְׁלֵא לְשֵׁם חֵיב – הָרִי זֶה חֵיב, וַיִּקְטִיר אַמּוּרִין לְעָרֵב.

ז. חֲטָאת יָחִיד וְעוֹלֹת יָחִיד, שֶׁשְׁחָטָן בַּשַּׁבָּת לְשֵׁם חֵיב, וְזוּרֵק דָּמָן שְׁלֵא לְשֵׁם חֵיב, שֶׁהֲרִצּוּ הַבְּעָלִים. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חֲטָאוֹת לְצְבוּר, וְאִין צְרִיכִין אֲלֵא אַחַת – חֵיב עַל הָאֲחֻרּוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לְצְבוּר וְאִין צְרִיכִין אֲלֵא אַחַת – חֵיב עַל הָאֲחֻרּוֹנָה.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּשֶׁם שֶׁשְׁפוּד שֶׁל עֵץ אִין נִשְׂרָף, כִּךְ שְׁפוּד שֶׁל מִתְכַּת אִין מִרְתִּיחַ. אָמְרוּ לוֹ: זֶה חֵם מְקַצְתוֹ – חֵם כְּלוּ, וְזֶה חֵם מְקַצְתוֹ – אִינוּ חֵם כְּלוּ.

ט. פֶּסַח שֶׁסְּכּוּ יִין וְשִׁמְן, אֵף עַל פִּי שְׁמַנְטָף מִלְמַעְלָה לְמַטָּה – אִין בּוֹ מִשּׁוּם בְּשׁוּל. בְּשָׁלוֹ וְאַחַר כִּךְ צָלְאוּ, אוֹ צָלְאוּ וְאַחַר כִּךְ בְּשָׁלוֹ – הָרִי זֶה אֲסוּר. אִין מוֹלֵגִין אֶת הָרֵאשׁ וְאֶת הַכְּרָעִים וְאִין טוֹפְלִין אוֹתָן בְּחֻרְסִית וּבְאֲדָמָה, אָבֵל מְפַסְסִין אוֹתָן בְּאוּר.

י. הַפֶּסַח צוֹלִין אוֹתוֹ שְׁלֵם, וְאִין צוֹלִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, רְצָה – מִנְחָתוֹ וּמִטְּיָלוֹ אָבֵר אָבֵר עַל גְּבִי גְחָלִים, וְאִין צוֹלִין שְׁנֵי פֶסַחִים בְּתַנּוּר אֶחָד מִפְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת. אָפְלוֹ זֶה גְּדִי וְזֶה טְלָה מִפְּנֵי הַרְגֵל עֲבָרָה. אָבֵל צוֹלִין אֲרַבְעָה וַחֲמִשָּׁה פֶּסַחִים בְּאַרְבַּעַה וַחֲמִשָּׁה תַנּוּרִין זֶה אֶצֶל זֶה, וְאִין חוֹשְׁשִׁין. חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעַרְבוּ פֶּסַחֵיהֶן, נֶאֱמַן אֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה לֹאמַר: 'פֶּסַח זֶה שֶׁל אוֹתָהּ חֲבוּרָה הוּא'. הַפֶּסַח אִין נֶאֱכַל אֲלֵא בְּלִילָה וְאִינוּ נֶאֱכַל אֲלֵא עַד חֲצוֹת, וְאִין חֵיבִין עָלָיו מִשּׁוּם נוֹתֵר, וְאִין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלֵת בּוֹ מִשּׁוּם פְּגוּל, עַד שִׁיעָלָה עֲמוּד הַשֶּׁחֶר.

מִסְכַּת פֶּסַחִים פְּרָק שִׁישִׁי

א. אִימְתִי אָמְרוּ: 'הַפֶּסַח נֶאֱכַל בְּטִמְאַה? בְּזִמְן שְׁבֵא מִתְחַלְתּוֹ בְּטִמְאַה. שְׁחָטוּ בְּטְהָרָה, וְאַחַר כִּךְ נִטְמְאוּ הַבְּעָלִים – יְזוּק הַדָּם בְּטְהָרָה, וְאֵל יֶאֱכַל הַבֶּשֶׂר בְּטִמְאַה. הָרִי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְמֵאִין, וְכַהֲנִים וְכָלִי שְׂרַת טְהוּרִין, אוֹ שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוּרִין, וְכַהֲנִים וְכָלִי שְׂרַת טְמֵאִין. וְאָפְלוּ יִשְׂרָאֵל וְכַהֲנִים טְהוּרִין, וְכָלִי שְׂרַת טְמֵאִין – יַעֲשׂוּ בְּטִמְאַה, שְׂאִין קָרְבָן צְבוּר חֲלוּק.

ב. הַצְּבוּר וְהַכַּהֲנִים טְהוּרִין, וְכָלִי שְׂרַת טְמֵאִין – עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטִמְאַה. אִימְתִי פֶּסַח בָּא בְּטִמְאַה? בְּזִמְן שֶׁרְבוּ שֶׁל צְבוּר טְמֵאִין, הָיוּ חֲצִין טְהוּרִין וְחֲצִין טְמֵאִין – הַטְּהוּרִין עוֹשִׂין אֶת הָרֵאשׁוֹן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁנִי. הַיְחִיד מְכַרֵּעַ אֶת הַפֶּסַח לְעִשׂוֹתוֹ בְּטִמְאַה – דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן מִתְתִּיָה אוֹמֵר: אִין הַיְחִיד מְכַרֵּעַ אֶת הַפֶּסַח לְעִשׂוֹתוֹ בְּטִמְאַה, שְׁנֵאמַר (דְּכָרִים יז, ה): "לֹא תוֹכַל לְזַבַּח אֶת הַפֶּסַח בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ".

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אָפְלוּ שֶׁכֵּט אֶחָד טְמֵא, וְשֵׂאֵר כָּל הַשְּׂכֵטִים טְהוּרִין. הַטְּהוּרִין עוֹשִׂין לְעִצְמָן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין לְעִצְמָן. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אִין חוֹלְקִין אֶת הַצְּבוּר, אֲלֵא: אוֹ כְּלוּ עוֹשִׂין בְּטְהָרָה, אוֹ כְּלוּ עוֹשִׂין בְּטִמְאַה.

טמאה. משהביא קרבנותיו - אין צריך להביא קרבן טמאה.

ו. שחטו ונודע עד שלא משכו בעלים את ידיהם, או שמתו או שננטמו - ישרף מיד. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אם יש שהות כדי שידע - ישרף מיד, ואם לאו - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. זה הכלל: ארע פסול בגופו - ישרף מיד, בדם או בבעלים - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה.

ז. אבל השורף בעצמות, והמחתיף בגידים, ובקרנים, ובטלפים - אינו עובר בלא תעשה. העצמות והגידים הרכים - הרי הן כבשר לכל דבר. השובר את העצם בפסח טהור - הרי זה לוקה ארבעים. ופסח עצמו כשר, ויוצא בו ידי חובתו בפסח. פסח כשר - חיבין עליו משום שבירת עצם. פסול - אין חיבין עליו משום שבירת עצם. רבי אליעזר בן יעקב אומר: היתה לו שעת הכשר ונפסל - חיבין עליו משום שבירת עצם, לא היתה לו שעת הכשר ונפסל - אין חיבין עליו משום שבירת עצם. רבי שמעון אומר: אף על פי שהיתה לו שעת הכשר ונפסל - אין חיבין עליו משום שבירת העצם. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אפילו לא נפסל בו אלא אבר אחד בלבד - אין חיבין עליו משום שבירת עצם.

ח. השובר את העצמות לאכול כזית מח, מן המח שבראש ושבקוליא - אינו עובר בלא תעשה. והמח עצמו - כשר, ויוצא בו ידי חובתו בפסח, וחיבין עליו משום פגול, משום נותר, ומשום טמא, ומטמא כזית במשא וכעדשה במגע. כללו של דבר: המח, הרי הוא כבשר לכל דבר! אכל ממנו כזית, נא ומבשל עד שלא חשכה - הרי זה פטור. משחשכה - הרי זה חיב. כזית צלי עד שלא חשכה - פטור. ומשחשכה - הרי זה חיב.

ג. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשתיר מהן כזית בשר או כזית חלב - זורק את הדם. חצי זית בשר וחצי זית חלב - אין זורק את הדם. ובעולה, חצי זית בשר וחצי זית חלב - זורק את הדם עליה, מפני שכלה כליל. ובמנחה, אפלו כלה קימת - לא יזרק. ובפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד - הרי זה זורק. ואם לאו - לא יזרק.

ד. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנטמא הבשר, וחלבים קמין - זורק את הדם על החלבים. נטמאו החלבים והבשר קים - זורק את הדם על הבשר. אבל פסח אינו כן, אף על פי שנטמא בשר וחלבין קמין - אין זורק את הדם על החלבים, שלא בא מתחלתו אלא לאכילה. נטמאו חלבים והבשר קים, אם יש כזית לכל אחד ואחד - יזרק, ואם לאו - לא יזרק.

ה. כל קרבנות צבור והיחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם, ועל טמאת הגוף, חוץ מגזיר ועושה פסח, שהציץ מרצה על טמאת הדם, ואין מרצה על טמאת הגוף. ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה. כיצד? היתה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משעשה פסחו ובין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת האבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא עשה את פסחו - צריך לעשות פסח שני. משהביא פסחו - אינו צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהיה הולך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן

ואין מחזירין אותו חתיכות, על מה נחלקו? על האברים, שבית שמאי אומרים: אין מחזירין. ובית הלל אומרים: מחזירין:

ג. יתום ששחטו עליו אפטרופסין - יאכל, ובמקום שהוא רוצה. המנה על אחד מהן - אוכל במקום שהמנה. המנה על שני פסחים - יאכל מאיזה מהן שירצה ראשון. רבי שמעון אומר: לעולם ממנין על הפסח, עד שישחט, ומושכין ידיהן ממנו עד שירק עליו את הדם:

ד. לא ישחט אדם את הפסח על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העברים, ועל ידי אשתו אלא מדעתן. אבל שוחט הוא על ידי בנו ובתו הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הפנענים, בין מדעתן ובין שלא מדעתן. וכלן ששחטו לעצמן ושחט רבן עליהן - יוצאין בשל רבן, ואין יוצאין בשל עצמן, חוץ מן האשה שיכולה למחות. עבד עברי, ומי שחציו עבד וחציו בן חורין - אוכלין משל עצמן. עבד של שני שתפין - אוכל משל שניהן. המנה על אחד מהן - אוכל במקום שהמנה. המנה על שני פסחים - אוכל מאיזה מהן שנשחט ראשון. ואם שחט שניהם כאחד - אוכל משל שניהם. שכח רבו מה אמר לו - שניהם יצאו השרפה, וצריכין לעשות פסח שני. רבי נתן אומר: אין צריכין לעשות פסח שני, שכבר נזרק הדם עליהן:

ה. בני חבורה שנמנו על הפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד - יאכלו, ואם לאו - לא יאכלו. נמנו עליו זה אחר זה, הראשונים שיש להם - יאכלו, והאחרונים - לא יאכלו, וצריכין לעשות פסח שני; דברי רבי. רבי נתן אומר: אין צריכין לעשות פסח שני, שכבר נזרק עליהן הדם. בני חבורה שרצו למנות אחרים לפסחיהן - הרשות בידן, רצו להמשיך ולהמנות אחרים על פסחן - הרשות בידם, רצה להמשיך

ט. המוציא כזית בשר מבית לבית, ומחבורה לחבורה בשעת אכילה, אף על פי שהוא בלא תעשה - הרי זה טהור. והאוכלו - הרי זה בלא תעשה, שנאמר (שמות יב, טו): "לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" וגו', אף על פי שנאמר: "בבית אחד יאכל", אוכלין אותו בחצרותיהן ובגנותיהן. מה תלמוד לומר "בבית אחד יאכל"? בחבורה אחת. רבי שמעון אומר: הרי שהיו יושבין ואוכלין, וראו נחש או עקרב - הרי אלו עוקרין את פסחיהן, ואוכלין אותו במקום אחר, שנאמר (שמות יב, ז): "על הבתים אשר יאכלו אתו בהם", אם כן למה נאמר "בבית אחד יאכל"? שלא יהא שתי חבורות אוכלות זו כנגד זו. כשהיה שמש עומד למזג - קופץ את פיו, ומחזיר את פניו, ולועס עד שמגיע אצל חבורתו ובלוע, כדי שלא יראה אוכל משני פסחים. אם אין שם אלא חבורה אחת - אוכל בכל הבית כלו, ואינו חושש.

מִסְקַת פְּסָחִים פְּרָק שְׁבִיעִי

א. ארבעה עשר שחל להיות בערב שבת - משלשלין את הפסח לתנור עם חשכה, ועושין לו למודין, ונותנין עליו מערב שבת, ונותן על גביו כסוי ונוטלו בשבת, ובלבד שלא יחזיר. ואם החזיר - הרי זה חייב, מפני שבא לידי מרוח, והממרח בשבת - הרי זה חייב חטאת. מבקרו ועודה בתנור. אם נצלה - נוטלו, ואם לאו, ממתין לו עד שיצלה. נצלה החיצון ולא נצלה הפנימי - קולף ואוכל עד שמגיע לנא':

ב. הפסח מחזירין אותו שלם, ואין מחזירין אותו חתיכות; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: בשבת, בין כך ובין כך אסור, וביום-טוב בין כך ובין כך מתר. אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הפסח שמחזירין אותו שלם

1 נסרים.

וְלִהְמוֹנֹת אַחֲרֵים עַל חֶלְקוֹ - הֶרְשׁוֹת בִּידוֹ, לְעוֹלָם נִמְשָׁכִין וְהוֹלְכִין, וּבִלְבָד שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר אַחַד מִחֲבוּרָה רֵאשׁוֹנָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין מִחֲבוּרָה רֵאשׁוֹנָה בֵּין מִחֲבוּרָה אַחֲרוֹנָה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִנְיָחוּ אֶת פְּסָחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁרָצוּ לְהִמָּנֹת אַחֲרֵים עַל חֶלְקָן - הֶרְשׁוֹת בִּידָם, וְהִמְעוֹת חֶלְיוֹ. רָצוּ לְהִמְשֵׁךְ, לְהִמָּנֹת אַחֲרֵים עַל חֶלְקָן - הֶרְשׁוֹת בִּידָם, וְהִמְעוֹת חֶלְיוֹ:

ו. הִמָּמְנָה אַחֲרֵים עַל חֶלְקוֹ - הֶרְשׁוֹת בִּידוֹ, הִמְעוֹת חֶלְיוֹ. רָצָה לְהִמְשֵׁךְ לְהִמָּנֹת אַחֲרֵים עַל חֶלְקוֹ - הֶרְשׁוֹת בִּידוֹ, הִמְעוֹת חֶלְיוֹ. הִמָּמְנָה אַחֲרֵים עַל חִגְיָתוֹ - הִמְעוֹת חֶלְיוֹ, רָצָה לְהִמְשֵׁךְ וְלִמָּנֹת אַחֲרֵים עַל חִגְיָתוֹ - הִמְעוֹת חֶלְיוֹ:

ז. הַמוֹכֵר עוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו - לֹא עָשָׂה כְּלוֹם. וְהִמְעוֹת כֹּל שֶׁהֵן - יִפְלוּ לְנִדְבָה, וְאִין צָרִיךְ לומר בְּחֻטָּאת וְאִשָּׁם. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁמְתוֹ מִקְצָתָן אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ מִקְצָתָן - הִשְׁאָר אוֹכְלִין וְאִין חוֹשְׁשִׁין. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִיא אַחַד בֵּהֶן שֶׁהָיוּ יָדָיו שֶׁל אַחַד מֵהֶם יְפוֹת, רִשְׁאִין לומר לוֹ: 'טוֹל חֶלְקֶךָ וְצֵא', וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּסַח, אֲלֵא אִפְלוּ חִמְשָׁה וְעָשׂוּ סְבֻלָּת, רִשְׁאִין לומר לוֹ: 'טוֹל חֶלְקֶךָ וְצֵא לְךָ'. רָצוּ לְעֲשׂוֹת עִמּוֹ טוֹבָה - בָּא וְאוֹכַל עִמָּהֶם. מְצוּרַע - מְסַגֵּר שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּשִׁבְעֵי. מְחֻלָּט - שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּשִׁמְנֵי. יוֹלְדֵת - שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בַּיּוֹם אַרְבָּעִים לְזָכֵר בַּיּוֹם שְׁמוֹנִים לְנִקְבָּה. וְכֵלֵן שֶׁנִּטְמְאוּ, בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים בֵּין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - הָרִי הֵן כִּמְפַקֵּחַ אֶת הַגֵּל, וְצָרִיכִין לְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: מִפְּקָח בְּגַל עֵתִים פְּטוּר עֵתִים חִיב, כִּי־צַד? גַּל עֵגוּל וְנִמְצָא טְמֵאָה תַּחְתּוֹ - חִיב. גַּל אַרְוֶךְ וְנִמְצָא טְמֵאָה תַּחְתּוֹ - פְּטוּר:

ח. הָיָה טְמֵא בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְטָהוֹר בְּשַׁעַת זְרִיקָה, טָהוֹר בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְטְמֵא בְּשַׁעַת זְרִיקָה - הָרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכַל, וְצָרִיךְ לְעֲשׂוֹת

פֶּסַח שֵׁנִי. חוֹלָה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה, וְאֵינוֹ יְכוֹל לְאָכֹל כְּזֵית, חָלִים בְּשַׁעַת זְרִיקָה וְיְכוֹל לְכֹל כְּזֵית. חָלִים בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וְיְכוֹל לְאָכֹל כְּזֵית, וְחוֹלָה בְּשַׁעַת זְרִיקָה וְאֵינוֹ יְכוֹל לְאָכֹל כְּזֵית - הָרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכַל, וְצָרִיךְ לְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, לְעוֹלָם אֵינוֹ יוֹצֵא יָדָיו חוּבְתוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה חָלִים בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה, וּבְשַׁעַת זְרִיקָה. וְכֵלֵן, סִפֵּק נִזְרַק עֲלֵיהֶם דָּם סִפֵּק לֹא נִזְרַק עֲלֵיהֶן דָּם, סִפֵּק יֵשׁ בָּהּ כְּזֵית לְכֹל אַחַד וְאַחַד סִפֵּק אֵין בוֹ, סִפֵּק טְמֵאִין סִפֵּק טְהוֹרִין - פְּטוּרִין מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. זֶה הַכֵּלֵל, כֹּל הַסְּפָקוֹת פְּטוּרִין מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹמֵרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם שֶׁנִּזְרַק עָלֶיהָ דָּם, וְאַחַר כֵּךְ רָאֲתָהּ - הָרִי זֶה אֵינָה אוֹכֵלֶת וּפְטוּרָה מִלְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, שֶׁכָּבֵר יְצִתָּה בְּזְרִיקָה. אֲבָל עָרַל שֶׁנִּזְרַק עָלָיו דָּם וְאַחַר כֵּךְ מָל - הָרִי זֶה אֵינוֹ אוֹכַל, וְחִיב לְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי:

ט. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר: לֹא נִחְלַקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל עָרַל יִשְׂרָאֵל שֶׁטּוֹבֵל וְאוֹכַל אֶת פֶּסָחוֹ לְעֵרֵב, עַל מָה נִחְלַקוּ? עַל עָרַל נִכְרִי, שֶׁבֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: טוֹבֵל וְאוֹכַל אֶת פֶּסָחוֹ לְעֵרֵב. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: הַפּוֹרֵשׁ מִן הָעֵרְלָה כְּפּוֹרֵשׁ מִן הַקֶּבֶר. אַחַד נִכְרִי שֶׁמָּל וְאַחַד שֶׁפָּחָה שֶׁטְּבָלָה. רַבִּי אֱלִיעָזָר בַּר צְדוּק אוֹמֵר: אִיסְטְרִטְיוֹטוֹת הָיוּ שׁוֹמְרֵי צִירִין הָיוּ בִירוּשָׁלַיִם, שֶׁטּוֹבְלִין וְאוֹכְלִין פֶּסָחֵיהֶן לְעֵרֵב:

י. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁנִּטְמְאוּ אַחַד מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ אִיזָה הוּא - צָרִיכִין לְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. צְבוּר שֶׁנִּטְמְאוּ אַחַד מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ אִיזוֹ הוּא, עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּטְמֵאָה. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִמָּנָה אַחַד עִמָּהֶן, אִפְלוּ מִן הַצְּדָקָה - הָרִי זֶה חוֹלֵק עִמָּהֶן בְּעוֹרוֹת. בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁטְּעוּ וְאִכְלוּ פֶסָחֵיהֶן שֶׁל חֲבֵרֵיהֶם, אוֹמְרִים לָהֶם: 'אִכְלוּ אֶת שְׁלָנוּ וְאִכְלוּ אֶת שְׁלָהֶם', וְנִמְצָאת יְבֻלַּת בְּעוֹרוֹ שֶׁל אַחַד מֵהֶן - צָרִיכִין לְעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי, עָשׂוּ פֶסַח שֵׁנִי וְטְעוּ וְאִכְלוּ אֶת פֶּסָחֵיהֶן שֶׁל חֲבֵרֵיהֶן, אוֹמְרִין לָהֶם: 'אִכְלוּ

את שלנו, אכלו את שלֵהן, ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן - צריכין לעשות פסח שני. נמצאו אוכלין ארבעה פסחים וידי חובתן לא יצאו. חמש חבורות שנתערבו פסחיהן, ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן - צריכין לעשות פסח שני:

מסכת פסחים פרק שמיני

א. אלו שעושים את השני: הזבים, והזבות, והמצרעין, ונדות, ובועלי נדות, היולדות, השוגגין, והאנוסין, והמזדיין, והטמא, ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן, למה נאמר (במדבר ט, י'): "טמא או שהיה בדרך רחוקה" - שפא הכתוב לפטרו מן הכרת. רבי עקיבה אומר: נאמר: "טמא נפש", ונאמר: "בדרך רחוקה", מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה, אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות ואינו עושה. רבי אליעזר אומר: נאמר 'רחוק מקום' במעשר, ונאמר 'רחוק מקום' בפסח, מה 'רחוק מקום' האמור במעשר - חוץ למקום אכילתו, אף 'רחוק מקום' האמור בפסח - חוץ למקום אכילתו. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: חוץ למקום עשייתו. אמר רבי יוסי: לפיכך נקוד על ה', לומר, לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוץ. רבי יוסי הגלילי אומר: "דרך רחוקה" - שומע אני מהלך יום אחד, או מהלך שני ימים, או שלשה ימים, כשהוא אומר: "ובדרך לא היה", הוי: מאסקופת העזרה ולחוץ קרוי דרך.

ב. גר שנתגיר בין שני הפסחים. וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים - צריך לעשות פסח שני; דברי רבי. רבי נתן אומר: אין צריך לעשות פסח שני, שכבר לא נתחייב בראשון. וכן כשנתן להם לישראל לבנות בית הבחירה, היחיד עושה פסח שני, ואין הצבור עושים פסח שני. רבי יהודה אומר: אף הצבור עושים פסח שני, שכן מצינו בחזקיה שעשיה את הצבור לעשות פסח שני, שנאמר (דברי הימים-ב, ל, יח): "כי

מרבית העם רבת מאפרים וממנשה יששכר וזבלון לא הטהרו" וגו'. רבי שמעון אומר: לא מפני שעשיה לצבור לעשות פסח שני, אלא מפני שעבר ניסן בניסן, שאין מעברין אלא אדר. רבי שמעון בן רבי יהודה אומר משום רבי שמעון: אף מפני שעשיה לצבור לעשות פסח שני. אין עושים חבורה של נשים ועבדים וקטנים - שלא להרבות את התפלה.

ג. אלו דברים שבין ראשון לשני: הראשון בשלש כותות ואין השני בשלש כותות. הראשון דוחה את הטמאה, ואין השני דוחה את הטמאה. הראשון חייבין עליו כרת, והשני אין חייבין עליו כרת; דברי רבי נתן. רבי אומר: אף השני חייבין עליו כרת. רבי חנניה בן עקיבא אומר: אם עשו את השני - אין חייבין כרת על הראשון, לא עשו את השני - אין חייבין כרת על הראשון. הראשון טעון חגיגה, ואין השני טעון חגיגה. הראשון נוהג כל שבועה, והשני יום אחד.

ד. אלו דברים ששוה בהן הראשון לשני: הראשון נאמר בו (שמות יב, ה): "שה תמים זכר בן שנה", והשני פיוצא בו. הראשון נאמר בו: (שם יב, ט): "אל תאכלו ממנו נא ובשל", והשני פיוצא בו. הראשון דוחה את השבת, והשני דוחה את השבת. הראשון דוחה את הטמאה, והשני דוחה את הטמאה. הראשון טעון לינה, והשני טעון לינה. רבי יהודה אומר: אין השני טעון לינה, אלא כיצד הוא עושה? נכנס ושוחט את פסחו בעזרה, ויוצא ומספיד את אביו בבית פני.

ה. בזמן שהפסח נאכל בטמאה: טמא מת נכנס לעזרה ואוכלו, זבים וזבות נדות יולדות - הרי אלו לא יכנסו, ואם נכנסו - הרי אלו חייבין. רבי אליעזר אומר: אם נכנסו - הרי אלו פטורין, שנאמר (במדבר ה, ב): "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב" וגו'; בשעה שטמא נפש חייב - זבין

ומצרעין חיבין, בשעה שאין טמא נפש חיב - אין זבין ומצרעין חיבין. בזמן שהפסח בא בטמאה - טמא מת נכנס לעזרה, ושוחט. זבים, וזבות, נדות, ויולדות - הרי אלו לא ישחטו. ואם שחטו - הרי אלו חיבין. רבי שמעון ואמר משום רבי יהושע: אם שחטו - הרי אלו פטורין, שנאמר (ויקרא ז, כ): "כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה" וגו'; הנשחט לטהורין - חיבין עליו משום טמאה, הנשחט לטמאים - אין חיבין עליו משום טמאה.

ו. פסח ראשון - שוחטין על האשה בפני עצמה. ובשני - עושין אותה טפלה לאחרים; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: פסח שני שוחטין על האשה בפני עצמה, ואין צריך לומר פסח ראשון. רבי שמעון אומר: אשה - בראשון עושין אותה טפלה לאחרים. בשני - אין עושין אותה טפלה לאחרים, בשני אין שוחטין עליה כל עקר. אמרו לו: מעשה ביוסף הכהן שהעלה את בני ביתו לעשות פסח שני והחזירוה, שמא יקבע הדבר חובה. אמר לו: לא 'שמא יקבע הדבר חובה', אלא שאין האשה עושה פסח שני.

ז. אלו דברים שבין פסח מצרים לפסח דורות, פסח מצרים - מקחו מבשור, שחיתו בארבעה עשר, אין חיבין עליו כרת. ופסח דורות - חיבין עליו כרת. פסח מצרים - לא נהגו בו דקין, ותכלולין, אתגן ומחיר, מה שאין כן בפסח דורות. פסח מצרים נאמר בו (שמות יב, ד): "ולקח הוא ושכנו", מה שאין כן בפסח דורות. רבי שמעון אומר: אומר אני, אף בפסח דורות כן, וכל כף למה? כדי שלא יניח אדם שכנו הקרוב אל ביתו, וילך ויעשה את פסחו אצל חברו, לקים מה שנאמר (משלי כז, י'): "טוב שכן קרוב מאח רחוק". פסח מצרים - לא היה טעון דמים וחלבים לגבי מזבח, מה שאין כן בפסח דורות. פסח מצרים - נאמר בו (שמות יב, כב):

"והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות", מה שאין כן בפסח דורות. פסח מצרים נאמר בו (שמות יב, כב): "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר", מה שאין כן בפסח דורות. פסח מצרים - כל אחד ואחד שוחט בתוך ביתו, פסח דורות - כל ישראל שוחטין במקום אחד. פסח מצרים - מקום אכילה שם היתה לינה, פסח דורות - אוכלין במקום אחד ולגין במקום אחר. אחד פסח מצרים ואחד פסח דורות, מי שהיו לו עבדים שלא מלו, ושפחות שלא טבלו - מעכבין אותו מלאכל בפסח. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אומר אני, בפסח מצרים הכתוב מדבר.

ח. אלו דברים ששוה בהן פסח מצרים לפסח דורות: פסח מצרים בשלש כמות ופסח דורות פיוצא בו. פסח מצרים נאמר בו (שמות יב, ה): "שה תמים זכר בן שנה", פסח דורות פיוצא בו. פסח מצרים נאמר בו (שם יב, ו): "ולא תותרו ממנו עד בקר", פסח דורות פיוצא בו. רבי יוסי הגלילי אומר: אומר אני, שלא נאסר חמץ במצרים אלא יום אחד, שנאמר (שמות יג, ג): "לא יאכל חמץ", ונאמר "היום אתם יוצאים". פסח מצרים טעון שיר, ופסח דורות טעון שיר.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק תְּשִׁיעִי

א. פסח שנתערב בחלין - יקריב חלין לשם פסח, והרי הן כשני זבחים שנתערבו. שנים שנתערבו פסחיהן - זה מושף לו אחד וזה מושף לו אחד, זה ממנה עמו אחד מן השוק וזה ממנה עמו אחד מן השוק, זה בא אצל זה וזה בא אצל זה. וכן הוא אומר: 'אם שלי הוא הפסח - ידיך משוכות משלך ונמנית על שלי, ואם שלך הוא הפסח - ידי משוכות משלי ונמנית על שלך':

ב. שנים של שלשה שלשה, שלשה של ארבעה ארבעה, ארבעה של חמשה חמשה, חמשה של ששה ששה, ששה של

שְׂנִיָּהֶם יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן פְּסַח, וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן שְׁלָמִים. קָרַב פְּסָחוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי פְּסָחוֹ אַחֵר. קָרְבוּ שְׁלָמִים - יָבִיאוּ בְדַמֵּי שְׁלָמִים אַחֵרִים. שְׁלָמִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּשְׁלָמִים הַבָּאִים מִחֻמַּת הַפְּסַח - יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן שְׁלָמִים, וְיֹאכְלוּ לַיּוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן שְׁלָמִים אַחֵרִים, וְיֹאכְלוּ לַשָּׁנִי יָמִים וְלַיְלָה אַחַד. בֶּן עֲזַאִי אָמַר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מִחֻמַּת פְּסַח - הָרִי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דְּבָר, אֲלֵא שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לַיּוֹם וְלַיְלָה. נִתְעַרְבוּ בְּכֹכּוֹר - שְׂנִיָּהֶם יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיֹאכְלוּ בְּכֹכּוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מָה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מָה שֶׁהוּא, וּשְׂנִיָּהֶם יֹאכְלוּ כְּפֶסַח וְכַמְנוּגָיו שֶׁל פְּסַח. נִתְעַרְבּוּ בְּמַעֲשֵׂר - שִׁתִּיחֶן יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיֹאכְלוּ כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מָה שֶׁהוּא, וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מָה שֶׁהוּא, וּשְׂנִיָּהֶם יֹאכְלוּ כְּפֶסַח וְכַמְנוּגָיו שֶׁל פְּסַח. בְּכֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעַרְבוּ זֶה בְּזֶה - שְׂנִיָּהֶם יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ וְכוּ'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שְׂנִיָּהֶם יִשְׁחַטוּ בְּצִפּוֹן, זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מָה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְיֹאכְלוּ שְׂנִיָּהֶם כְּאַחַד, מִפְּנֵי שֶׁמִּתֵּן דָּמִים שׁוֹהִים וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּאֶשֶׁם שֶׁנִּתְעַרְבּוּ בְּשְׁלָמִים: - שְׂנִיָּהֶם יִשְׁחַטוּ בְּצִפּוֹן וְיֹאכְלוּ כְּחֹמֶר שְׂבָהֶן, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מִבִּיאִין קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוֹל. כַּמָּה דְּבָרִים אָמֹרִים? בְּזִמְן שֶׁנִּתְעַרְבוּ חַיִּים אֲבָל נִתְעַרְבוּ שְׁחוּטִין - יֹאכְלוּ כְּחֹמֶר שְׂבָהֶן. נִתְעַרְבוּ בְּפִסּוּלֵי מְקַדְשִׁין אוֹ בְּחֵלִין שֶׁנִּשְׁחַטוּ בְּעֹרָה - תֵּעָבֵר צוּרְתָן וְיִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

ד. הַמְּפָרִישׁ פְּסָחוֹ וְאָבָד, וְהַפְּרִישׁ אַחֵר תַּחֲתָיו, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרֵאשׁוֹן, וְהָרִי הֵן שְׂנִיָּהֶן עוֹמְדִין - יָבִיאוּ אִזְזָה מִהֵן שִׁירְצָה, כְּדַבְּרֵי חֲכָמִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִצְוָה לְהָבִיאוֹ מִן הָרֵאשׁוֹן, וְאִם הָיָה הַשָּׁנִי מִן הַמְּבַחֵר - יָבִיאֵנוּ, וְהַשָּׁנִי יָרְעָה עַד שֵׁיִסְתָּאָב וְיִמְכְּרוּ, וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי שְׁלָמִים

שְׂבָעָה שְׂבָעָה, שְׂבָעָה שֶׁל שְׂמוּנָה שְׂמוּנָה, שְׂבָעָה שֶׁל שְׂמוּנָה עֲשָׂרָה - מִמְּנִין לְהֵן אַחַד מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמִחֲבוּרָה אַחֲרֹנָה שְׁנַיִם מְפָרִישִׁין פְּסַח אַחַד, וְאוֹמְרִין: 'כָּל שֶׁהוּא שְׁלוֹ פְּסַח זֶה - יָדִינוּ מִשׁוֹכוֹת מִשְׁלָנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלוֹ'. נִמְצָא שְׁלוֹשָׁה שֶׁל שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אַרְבָּעָה שֶׁל שְׁלוֹשָׁה שְׁלוֹשָׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, שֵׁשָׁה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שְׂבָעָה שֶׁל שֵׁשָׁה שֵׁשָׁה, שְׂמוּנָה שֶׁל שְׂבָעָה שְׂבָעָה, תְּשַׁעָה שֶׁל שְׂמוּנָה שְׂמוּנָה, עֲשָׂרָה שֶׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה, נִמְשָׁכִין לְהֵן אַחַד מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמְפָרִישִׁין פְּסַח אַחַד, וְאוֹמְרִים: 'כָּל מִי שֶׁהוּא שְׁלוֹ פְּסַח זֶה - יָדִינוּ מִשׁוֹכוֹת מִשְׁלָנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלוֹ', נִמְצָאוּ אוֹחֲזִין אֶת הַטְּפֵלָה וּמְנִיחִין אֶת הָעֵקֶר. אָמַר לָהֶם וְאָמְרוּ לוֹ - אוֹכֵל שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, לֹא אָמַר לָהֶם וְלֹא אָמְרוּ לוֹ - אֵינִן אַחֲרָאִין זֶה לְזֶה. מִכָּאֵן אָמְרוּ: יָפָה שִׁתִּיקָה לְחֲכָמִים, קָל וְחֹמֶר לְטַפְשִׁים. וְכֵן הוּא אָמַר (מְשָׁלֵי יו', כח): "גַּם אוֹיֵל מַחְרִישׁ חֲכָם יַחֲשֵׁב", וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר חֲכָם מַחְרִישׁ. "וְאוֹטֵם שִׁפְתָיו נְבוֹן":

ג. נִתְעַרְבּוּ בְּעוֹלָה - יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן פְּסַח, וּבְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן עוֹלָה. קָרַב פְּסָחוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי פְּסָחוֹ אַחֵר, קָרַב עוֹלָתוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי עוֹלָה אַחֲרָת. נִתְעַרְבוּ בְּתוֹדָה - יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן פְּסַח, וּבְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן תוֹדָה. קָרְבָה פְּסָחוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי פְּסַח אַחֵר. קָרְבָה תוֹדָתוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי תוֹדָה אַחֲרָת. נִתְעַרְבוּ בְּחֻטָּאת - יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן פְּסַח, וּמִבִּיאֵי בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן חֻטָּאת. קָרַב פְּסָחוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי פְּסָחוֹ אַחֵר, קָרְבָה חֻטָּאתוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי חֻטָּאתוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי חֻטָּאת אַחֲרָת, נִתְעַרְבּוּ בְּאֶשֶׁם - יָרְעוּ עַד שֵׁיִסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְּרוּ וְיָבִיאוּ בְדַמֵּי הַיָּפָה שְׂבָהֶן פְּסַח, וּבְדַמֵּי יָפָה שְׂבָהֶן אֶשֶׁם. קָרַב פְּסָחוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי פְּסָחוֹ אַחֵר, קָרַב אֶשֶׁמוֹ - יָבִיאוּ בְדַמֵּי אֶשֶׁם אַחֵר. נִתְעַרְבוּ בְּשְׁלָמִים -

לשֵׁשָׁה עָשָׂר. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְפָסְחוֹ וְאָבְדוֹ
וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיָּהוּן, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח
בְּהֵן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מְעוֹת הָרֵאשׁוֹנִים -
יְבִיא מֵאֲלוֹ וּמֵאֲלוֹ פֶּסַח, וְיִקְרִיב, וְהִשְׁאָר -
יְבִיא בְּהָ שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה עָשָׂר. הַמְפָּרִישׁ
מְעוֹת לְפָסְחוֹ, וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ פֶּסַח
תַּחֲתִיָּהוּן, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ
מְעוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, הַמְעוֹת - יְבִיא בְּהֵן פֶּסַח
וְיִקְרִיב, וְהַפֶּסַח יִרְעָה עַד שֶׁיִּסְתַּאֲב וְיִמְכֹּר,
וְיְבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה עָשָׂר. הַמְפָּרִישׁ
פֶּסַחוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחֲתִיָּהוּן, וְלֹא
הִסְפִּיק לְקַח בְּהֵן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ פֶּסַח -
פֶּסַח יִקְרַב, וְהַמְעוֹת - יְבִיא בְּהֵן שְׁלָמִים
לְשֵׁשָׁה עָשָׂר:

ה. הַמְפָּרִישׁ פֶּסַחוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ אַחַר
תַּחֲתִיָּהוּן וְלֹא הִקְרִיבוֹ, וְאַחַר כֵּן נִמְצָא
הָרֵאשׁוֹן, הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה
עָשָׂר: הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְפָסְחוֹ וְאָבְדוֹ,
וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת אַחֲרוֹת תַּחֲתִיָּהוּן, וְלִקְחָהּ בְּהֵן
פֶּסַח אַחַר וְהִקְרִיבוֹ, וְאַחַר כֵּן נִמְצְאוּ מְעוֹת
הָרֵאשׁוֹנוֹת - יְבִיא בְּהֵן שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה
עָשָׂר:

ו. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר - יִרְעָה עַד
שִׁסְתַּאֲב. בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - יִקְרַב שְׁלָמִים.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קִדְּם חֲצוֹת - יִרְעָה עַד
שִׁסְתַּאֲב וְיִמְכֹּר וְיְבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים.
לְאַחַר חֲצוֹת - הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב שְׁלָמִים.
הַפֶּסַח שֶׁלֹּא קָרַב בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרַב בְּשֵׁנִי. לֹא
קָרַב בְּשֵׁנִי - יִקְרַב בְּשִׁלִּישִׁי. מְעוֹת שֶׁלֹּא
קָרַבוּ בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרַבוּ בְּשֵׁנִי, לֹא קָרַבוּ
בְּשֵׁנִי - יִקְרַבוּ בְּשִׁלִּישִׁי. חֲגִיגָה שֶׁלֹּא קָרְבָהּ
בְּרֵאשׁוֹן - תִּקְרַב בְּשֵׁנִי. לֹא קָרְבָהּ בְּשֵׁנִי -
תִּקְרַב בְּשִׁלִּישִׁי:

ז. הַמְפָּרִישׁ מְעוֹת לְפָסְחוֹ וְמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ
מִמֶּנָּה - יְבִיאֵם אַחֲרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. וְאִם לֹא -
יְבִיאֵם שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה עָשָׂר. הַמְפָּרִישׁ אֶת
פֶּסַחוֹ וְמֵת, אִם הָיָה בְּנוֹ מִמֶּנָּה עִמוֹ - יְבִיאֵנוּ
אַחֲרָיו לְשֵׁם פֶּסַח. אִין בְּנוֹ מִמֶּנָּה אַחֲרָיו -
יְבִיאֵנוּ לְשֵׁם שְׁלָמִים לְשֵׁשָׁה עָשָׂר:

ח. תַּמּוּרַת פֶּסַח, וְלֹד תַּמּוּרַת פֶּסַח, וְלֹדֵן,
וְלֹד וְלֹדִי וְלֹדֵן, עַד סוֹף הָעוֹלָם - יִרְעוּ עַד
שִׁסְתַּאֲבוּ, וְיִמְכְּרוּ, וְיְבִיא בְּדַמֵּיהֶן שְׁלָמִים.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלֹדוֹת עֲצָמָן יִקְרְבוּ
שְׁלָמִים, תַּמּוּרַת שְׁלָמִים, וְלֹד תַּמּוּרַת
שְׁלָמִים, וְלֹדֵן, וְלֹד וְלֹדֵן עַד סוֹף הָעוֹלָם -
יִרְעוּ עַד שִׁסְתַּאֲבוּ, וְיִמְכְּרוּ וְיְבִיא בְּדַמֵּיהֶן
שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: וְלֹדוֹת עֲצָמָן
יִקְרְבוּ שְׁלָמִים. הַמְפָּרִישׁ נִקְבָה לְעוֹלָתוֹ,
וְלִפְסָחוֹ, וְלֵאשְׁמוֹ - עוֹשֶׂה תַּמּוּרָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָתוֹ - עוֹשֶׂה תַּמּוּרָה,
לְפָסְחוֹ וְלֵאשְׁמוֹ - אִין עוֹשֶׂה תַּמּוּרָה, שְׂאִין
לֵךְ דְּבַר עוֹשֶׂה תַּמּוּרָה אֲלֵא הַרְוַעָה
לְהַסְתַּאֲב. אָמַר רַבִּי: אִין אֲנִי רוֹאֶה דְּבָרֵינוּ
שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּפֶסַח, הוּאִיל וּמוֹתֵר הַפֶּסַח
קָרַב שְׁלָמִים:

ט. הַמְפָּרִישׁ נִקְבָה לְפָסְחוֹ - תִּרְעָה עַד
שִׁסְתַּאֲב וְתִמְכֹּר וְיְבִיא בְּדַמֵּיהָ פֶּסַח. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן:
תִּמְכֹּר שְׁלֹא בְּמוֹם, יִלְדָה זָכָר - יִרְעָה עַד
שִׁסְתַּאֲב, וְיִמְכֹּר, וְיְבִיא בְּדָמָיו פֶּסַח.
נִשְׁתַּרְיָה אַחַר הַפֶּסַח - יִרְעָה עַד שִׁסְתַּאֲב,
וְיִמְכֹּר וְיְבִיא בְּדַמֵּיהָ שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פֶּסַח.

מִסְכַּת פֶּסַחִים פְּרָק עֲשִׂירִי

א. עֲרִבֵי פֶּסַחִים סְמוּךְ לַמִּנְחָה לֹא יֵאָכֵל
אֲדָם עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ, אֲפִילוֹ עֲנִי שֶׁבִישְׂרָאֵל -
לֹא יֵאָכֵל עַד שֶׁיִּסַּב, וְלֹא יִפְתְּחוּ לוֹ מֵאַרְבַּע
כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, אֶחָד חַי וְאֶחָד מְזוּג, אֶחָד
חֹדֶשׁ וְאֶחָד יֶשֶׁן, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיף
שִׁיָּהָ בּוֹ טַעַם וּמְרֵאָה יַיִן.

ב. מְזוּגוֹ לוֹ כּוֹס רֵאשׁוֹן, בֵּית שְׂמַאי
אוֹמְרִים: מְבָרַף עַל הַיּוֹם וְאַחַר כֵּן יְבָרַךְ עַל
הַיַּיִן, מִפְּנֵי שֶׁהַיּוֹם גּוֹרֵם לַיַּיִן שִׁיבּוֹא, וְכִבְר
קֹדֶשׁ הַיּוֹם וְעִדְדֵן הַיַּיִן לֹא בָּא. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים: מְבָרַף עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֵּן מְבָרַךְ עַל
הַיּוֹם, מִפְּנֵי שֶׁהַיַּיִן גּוֹרֵם לְקֹדוּשׁ הַיּוֹם
שֶׁתַּאֲמֹר. דְּבַר אַחֵר: בִּרְכַת הַיַּיִן תְּדִירָה,
בִּרְכַת הַיּוֹם אֵינָה תְּדִירָה, וְהִלְכָה כְּבֵית
הַלֵּל.

ג. מִצְוָה עַל הָאָדָם לְשַׂמַּח אֶת בְּנָיו וּבָנֵי בֵיתוֹ בְּרֵגֶל, שְׂנָאֵמֵר: "וְשִׂמַּחְתָּ בְּחֻגְךָ" אִתָּהּ וּבִבְנֵיךָ וּבְתֵיבֵךָ וּגו'." בְּמָה מְשִׂמַּחְךָ? בֵּינִי! כְּדֹכְתִיב (תְּהִלִּים קד, טו): "וַיִּזְנוּ יִשְׂמַח לְבַב אֲנוּשׁ" וּגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֲנָשִׁים בְּרָאוּי לָהֶם, וְנָשִׁים וּקְטָנִים בְּרָאוּי לָהֶם.

ד. הַשְּׂמֵשׁ מְטַבֵּיל בְּנֵי מַעִים וְנוֹתֵן לְפָנָי הָאוֹרְחִין, וְאָף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדַבֵּר - זָכַר לְדַבֵּר, שְׂנָאֵמֵר (יְרֵמְיָה ד, ג): "נִירוּ לָכֶם נִיר וְאֵל תִּזְרְעוּ אֵל קוֹצִים"; הַמְקָרָא אֶת הַהֵלֶל - הֵם הוֹלְכִין אֶצְלוֹ וְקוֹרְאִין, וְהוּא אֵין הוֹלֵךְ אֶצְלָם. הַמְקָרָא אֶת בְּנֵי וּבְנוֹתָיו קְטָנִים - צָרִיךְ לְהִיּוֹת עוֹנֶה עִמָּהֶן בְּמִקּוֹם שְׂעוֹנִים. בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא עוֹנֶה? הַגִּיעַ לְ'בְּרוּךְ הַבָּא' וְעוֹנֶה עִמָּהֶן 'בְּשֵׁם ה'', הַגִּיעַ לְ'בְּרַכְנוּכֶם' וְעוֹנֶה עִמָּהֶן מִ'בֵּית ה'".

ה. בְּנֵי הָעִיר שְׂאִין לָהֶם מִי שְׂיִקְרָא אֶת הַהֵלֶל - הוֹלְכִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרְאִין פְּרֻק רֵאשׁוֹן, וּבָאִין, וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין, וְחוֹזְרִין, וְגוֹמְרִין אֶת כְּלוֹ. וְאִם אֵי אֶפְשֵׁר לָהֶם כֵּן - גּוֹמְרִין אֶת כָּל הַהֵלֶל. אֵין פּוֹחַחֲתִין מִמֶּנּוּ וְאֵין מוֹסִיפִין עָלָיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן פֶּרְטָא מוֹסִיף בְּהַ דְּבָרִים. רַבִּי הֵיָה כּוֹפֵל בְּהַ דְּבָרִים.

ו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: חוֹטְפִין מִצְּהָ לְתִינוּקוֹת בְּשִׁבְלֵי שְׂלָא יִישְׁנוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מְשִׁמוֹ: אֶפְלוּ לֹא אֶכֶל אֶלָּא פְּרַפְרַת אַחַת, אֶפְלוּ לֹא טַבַּל אֶלָּא חֲזֵרַת אַחַת - חוֹטְפִין מִצְּהָ לְתִינוּקוֹת בְּשִׁבְלֵי שְׂלָא יִישְׁנוּ. עַד הֵיכָן הוּא אָמַר? בֵּית שְׂמַאי אָמְרִים: עַד "אִם הַבָּנִים שְׂמַחָה". בֵּית הֵלֶל אָמְרִים: עַד "חֲלַמִּישׁ לְמַעֲיָנוּ מִים". וְחוֹתֵם בְּגֵאֵלָה. אָמְרוּ בֵּית שְׂמַאי לְבֵית הֵלֶל: הֲלֹא כָּבֵר יִצְאוּ שְׂיִזְכִּירוּ יִצְאֵת מִצְרִים? ! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הֵלֶל: אֶפְלוּ הוּא מִמֵּתִין עַד קָרִית הַגָּבֵר

² בְּהַנְהוּת הַגָּר"א אִיתָא: אִתָּהּ וְאִשְׁתָּךְ. וּבַפְּנִים

הַשְּׂאֲרָנּוּ כְּמוֹ בַּפְּסוּק.

<p>24</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יב 12</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:58 שקיעה _____ 4:33 בבלי: בבא קמא נב • ירושלמי: שבת יא • תוספתא: פסחים ד נ"ך: איוב ב-ג • רמב"ם: יבום וחליצה ב</p>
<p>25</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יג 13</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:33 בבלי: בבא קמא נג • ירושלמי: שבת יב • תוספתא: פסחים ה נ"ך: איוב ד-ה • רמב"ם: יבום וחליצה ג</p>
<p>26</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יד 14</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:34 בבלי: בבא קמא נד • ירושלמי: שבת יג • תוספתא: פסחים ו נ"ך: איוב ו-ז • רמב"ם: יבום וחליצה ד</p>
<p>27</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>טו 15</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:35 בבלי: בבא קמא נה • ירושלמי: שבת יד • תוספתא: פסחים ז נ"ך: איוב ח-ט • רמב"ם: יבום וחליצה ה</p>
<p>28</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:35 בבלי: בבא קמא נו • ירושלמי: שבת טו • תוספתא: פסחים ח נ"ך: איוב י-יא • רמב"ם: יבום וחליצה ו</p>
<p>29</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:00 שקיעה _____ 4:36 בבלי: בבא קמא נז • ירושלמי: שבת טז • תוספתא: פסחים ט נ"ך: איוב יב-יג • רמב"ם: יבום וחליצה ז</p>
<p>30</p>	<p>הפטרה: ויקרבו ימי דוד שב"ק Shabbos</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:37 בבלי: בבא קמא נח • ירושלמי: שבת יז • תוספתא: פסחים י נ"ך: איוב יד-טו • רמב"ם: יבום וחליצה ח</p>

Candle Lighting **4:18** הדלקת הנרות

Shabbos Ends **5:50** זמן מוצש"ק

ווען אן מענטש איז מוציא זרע לבטלה, באשאפט ער מיט דעם קלפות וואס גייען אריין אין מענטשן וועלכע קרייגן אויף אים און מאכן אים יסורים.

(ספר המדות אות נאוף סימן כ"ו)